

PLA D'ACCIÓ LOCAL PER A LA SOSTENIBILITAT (PALS)

Mancomunitat Intermunicipal de les Guilleries

AJUNTAMENT
D'ESPINELVES

AJUNTAMENT
D'OSOR

AJUNTAMENT DE
SANT HILARI
SACALM

AJUNTAMENT I
VILADRAU

Document 2. Diagnosi estratègica

Maig 2008

Pla d'Acció Local per a la Sostenibilitat dels municipis de la Mancomunitat intermunicipal de les Guilleries

El següent Pla d'Acció Local per a la Sostenibilitat dels municipis de la Mancomunitat Intermunicipal de les Guilleries ha estat realitzat per l'empresa **GeoServei**, ajustant-se a la metodologia establerta en el Programa de suport de la Diputació de Girona a la redacció de Plans d'Acció Local per a la Sostenibilitat.

Per a la realització d'aquests treballs **GeoServei** ha comptat amb la col·laboració de l'empresa **LA VOLA**.

Equip Director

Joan Gaya. Director Facultatiu de la Diputació de Girona

Àngel Tortadès. Alcalde d'Espinelves

Isidro Font i Corominas. Alcalde d'Osor

Joan Garriga. Alcalde de Sant Hilari Sacalm

Francesc Xavier Bellvehí. Alcalde de Viladrau

Equip Auditor

Direcció i coordinació del projecte:

Joan Solà i Subiranas. Geòleg. GeoServei

Sotsdirecció i responsable del projecte:

Montse Hervás i Sánchez. Geòloga. GeoServei

Equip redactor:

Joan Solà i Subiranas. Geòleg. GeoServei

Montse Hervás i Sánchez. Geòloga. GeoServei

Carles Bayés i Bruñol. Geògraf. GeoServei

Montserrat Ventura i Pujolar. Geògrafa. GeoServei

Ester Batlle i Genís. Geògrafa. GeoServei

Anna Pibernat i Reixach. Ambientòloga. GeoServei.

Jordi Codina i Teixidor. Biòleg. LA VOLA

Montserrat de Castro Pascual. Ambientòloga. LA VOLA

Marta Besolí. Ambientòloga. LA VOLA

Col·laboradors:

Jordi Montaner i Roviras. Geòleg. GeoServei

Comissió tècnica de seguiment:

Joan Gaya. Director Facultatiu de la Diputació de Girona

Àngel Tortadès. Alcalde d'Espinelves

Ernest Creixans. Regidor de Medi Ambient d'Espinelves

Isidro Font i Corominas. Alcalde d'Osor

Joan Garriga. Alcalde de Sant Hilari Sacalm i president de la Mancomunitat intermunicipal de les Guilleries

Jordi Valls. Regidor de Medi Ambient de Sant Hilari Sacalm

Francesc Xavier Bellvehí. Alcalde de Viladrau

Manel Basties. Primer tinent-alcalde de Viladrau

Xavier López. Director del Centre Europeu de la Natura de Viladrau

Anna Sanitjas Olea. Tècnica de la Mancomunitat intermunicipal de les Guilleries

Anna Agulló. Directora Museu de les Guilleries de Sant Hilari Sacalm

Joan Solà i Subiranas. GeoServei

Montse Hervás i Sánchez. GeoServei

Carles Bayés i Bruñol. GeoServei

Índex

1. Introducció	1
2. Aspectes de sostenibilitat ambiental i d'ordenació del territori	3
2.1. Aspectes generals i entorn físic.....	3
2.2. Anàlisi del territori.....	10
2.3. Biodiversitat i paisatge.....	15
2.4. Riscos ambientals.....	21
2.5. Mobilitat.....	26
2.6. Aigua.....	30
2.7. Atmosfera.....	38
2.8. Soroll.....	44
2.9. Residus.....	48
2.10. Energia.....	55
3. Aspectes de sostenibilitat econòmica	62
3.1. Mercat laboral i àrees d'influència.....	62
3.2. Sectors econòmics.....	69
4. Aspectes de sostenibilitat social	78
4.1. Població.....	78
4.2. Habitatge.....	83
4.3. Salut i benestar social.....	89
4.4. Educació.....	96
4.5. Associacionisme i activitat cultural.....	108

2. Aspectes de sostenibilitat ambiental i d'ordenació del territori

2.1. Aspectes generals i entorn físic

2.1.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

Les interaccions que exerceix l'activitat humana sobre el medi físic són diverses i tenen relació directa amb l'ordenació del territori. Aquestes incidències afecten fonamentalment al medi hidrològic, relacionades amb la qualitat i quantitat dels recursos hídrics i al medi agroforestal, amb la pèrdua de sòl agrícola i forestal motivat per la pressió urbanística.

Amb la finalitat d'avaluar si la gestió dels recursos hídrics i del sòl en l'àmbit de les Guillerries i el Montseny és l'adequat per un model territorial de desenvolupament sostenible i, per tal de garantir la protecció del patrimoni natural, s'estableixen els següents objectius principals:

- Preservar els espais naturals (agrícola, forestal, fluvial,...).
- Protegir les capçaleres fluvials i la delimitació i protecció dels aqüífers per garantir la quantitat i la qualitat de l'aigua.
- Regular i gestionar les activitats extractives ja siguin en l'àmbit fluvial com de muntanya i minimitzar el seu impacte sobre el territori.

A nivell català, la normativa en matèria d'aigües i activitats extractives és la que es detalla a continuació:

- Decret 328/1988, d'11 d'octubre, pel qual s'estableixen normes de protecció addicionals en matèria de procediment en relació amb diversos aqüífers de Catalunya.
- Decret 283/1998, de 21 d'octubre, de designació de zones vulnerables en relació a la contaminació de nitrats procedents de fonts agràries.
- Decret 119/2001, de 2 de maig, pel qual s'aproven mesures ambientals de prevenció i correcció de la contaminació de les aigües per nitrats.
- Decret 476/2004, de 28 de desembre, pel qual es designen noves zones vulnerables en relació amb la contaminació de nitrats procedents de fonts agràries.
- Llei 12/1981 de 24 de desembre, relativa a les normes addicionals de protecció dels espais d'especial d'interès natural afectats per activitats extractives.

- Decret 343/1983 de 15 de juliol, sobre les normes de protecció del medi ambient d'aplicació a les activitats extractives.
- Decret 114/1988, de 7 d'abril, d'avaluació d'impacte ambiental.
- Decret Legislatiu 14/1994, de 26 de juliol, pel qual s'adequa la llei 12/1981, de 24 de desembre, per la qual s'estableixen normes addicionals de protecció dels espais d'especial interès natural afectats per activitats extractives.
- Ordre de 6 de juny de 1998, de desplegament parcial del Decret 343/1983.

2.1.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit territorial

L'ordenació del territori i les interaccions entre l'activitat antròpica i l'entorn natural són la via per aconseguir millores en la qualitat de l'entorn i en les condicions de vida de la població en un model territorial de desenvolupament sostenible. Per aquest motiu, una bona gestió de l'entorn ens permet una gestió responsable dels recursos naturals, un ús racional del sòl, un desenvolupament econòmic equilibrat i la millora de la qualitat de vida de les persones, alhora que protegim el medi ambient.

En aquest sentit l'entorn natural d'Espinelves, Osor, Sant Hilari Sacalm i Viladrau es caracteritza per:

- **Una extensa superfície territorial amb una baixa densitat de població**

Els municipis de la Mancomunitat Intermunicipal de les Guilleries ocupen una superfície total de 203,5 km² amb una població total de 7.058 habitants. Per tant, la densitat de població és de 34,68 hab/Km², molt per sota de les mitjanes comarcals de la Selva (152,2 hab/Km²) i d'Osona (115,7 hab/Km²).

- **Només un 1,9% de la superfície total de l'àmbit és urbana**

Es tracta doncs, d'un àmbit eminentment rural, poc poblat, on els hàbitats naturals principals són boscos caducifolis i planifolis (44,1%), boscos d'escleròfil·les i laurifolis (33,2%) i conreus i pastures (11,8%). Val a dir que al territori hi destaquen nombrosos vivers, plantacions d'avets i plantes ornamentals.

- **La superfície protegida que abraça els municipis d'Espinelves, Osor i Sant Hilari Sacalm suposa més de la meitat del territori**

En el territori d'estudi hi ha diversos emplaçaments inclosos en el Pla d'Espais d'Interès Natural de Catalunya: Les Guilleries, el Montseny i Collsacabra que suposen el 50% del territori de l'àmbit d'estudi. Altrament hi ha altres emplaçaments de protecció especial:

-Inventari d'espais d'interès geològic de Catalunya (IEIGC): s'inclouen dues geozones: Guilleries a la zona del Pasteral-Susqueda (codi 351), que abraça parcialment el terme municipal d'Osor; i la Sobrevia-Coll de Romagats (codi 219) , que comprèn una part del municipi de Viladrau.

-Parc Natural: s'inclou el Montseny amb una superfície total protegida de 30.120 ha. Es va declarar Reserva de la Biosfera al 1978 per la UNESCO i com a Parc Natural l'any 1987.

-Xarxa Natura 2000: des de setembre de 2006, s'ha aprovat l'ampliació dels espais inclosos en la Xarxa Natura 2000, els quals afecten especialment a les Guilleries (6.972 ha) i parcialment al Massís del Montseny (2.784 ha).

- **L'àmbit natural i rural afavoreix la connexió ecològica entre diferents espais naturals (fluxos genètics i de biodiversitat), i actua com a zona tampó en àrees industrials properes o com a protecció de determinats elements d'elevat valor ambiental**

La permanència d'una xarxa de paisatges i hàbitats naturals interconnectats (Parc Natural del Montseny i PEIN de les Guilleries) de caràcter forestal amb d'altres d'agrícoles que trenquin el continu urbà i industrial afavorint un paisatge en mosaic, permet una connexió biològica entre els diferents ambients (facilitant els fluxos migratoris de flora i fauna) i assegura un paisatge d'alta qualitat ecològica per als seus habitants. Els boscos i els marges dels camps han de funcionar com a corredors biològics i com a regeneradors de les pertorbacions provocades a l'aire, l'aigua i als hàbitats de flora i fauna.

En aquest sentit és rellevant el pas de la carretera C-25 (Eix Transversal de Catalunya) per la fragmentació lineal que suposa el pas de més de 10.000 vehicles diaris entre els espais protegits del Montseny i les Guilleries, impeding la lliure circulació de la flora i la fauna i intervenint en el continu natural del paisatge. Aquesta via es preveu desdoblir en el Pla d'Infraestructures de Catalunya, de manera que incrementarà la intensitat mitjana diària i també l'efecte barrera de la pròpia via.

Tanmateix, en el tram que es troba dins de l'àmbit d'estudi, l'eix transversal presenta 3 túnels, 4 viaductes i 3 passos de fauna de més de 5 metres; en canvi, la resta de carreteres, presenten només 5 passos de fauna de més de 5 metres en total, nombre considerat baix en relació a la intensitat mitjana diària de trànsit que s'hi ha mesurat.

- **Els sòls desenvolupats sobre roques no consolidades de les àrees de les planes al·luvials concentren el major interès agronòmic**

La informació sobre el sòl de la zona és minsa i molt general, de manera que s'està a l'espera de la realització del mapa de sòls que permetrà acotar millor quines són les zones de major interès agronòmic i productiu.

Tanmateix es defineixen dues àrees de conreu en funció de la tipologia del sòl: els sòls desenvolupats sobre roques no consolidades de les planes al·luvials del riu Ter i riera d'Osor (Osor), riera d'Arbúcies (Sant Hilari Sacalm) i la riera Major (Espinelles i Viladrau) i els respectiu efluents; els quals concentren el major interès edàfic i agronòmic; i els sòls de muntanya, poc profunds, amb punts d'aflorament rocós, amb àrees de pendent on s'hi desenvolupa la massa forestal de més entitat i que acullen les plantacions d'avets i d'algunes plantes ornamentals associades al bioclima del territori i, per tant, també d'interès productiu.

- **Bona qualitat de les aigües superficials i subterrànies a l'àmbit d'estudi**

Per a la determinació de la qualitat de les aigües superficials s'ha utilitzat l'índex ISQA, que és un índex fisicoquímic en el càlcul del qual s'utilitzen 5 paràmetres de caire general com són la temperatura, el TOC (carboni orgànic total), les matèries en suspensió, l'oxigen dissolt i la conductivitat. Així, doncs, els resultats obtinguts a partir de l'índex posen de manifest que la qualitat de l'aigua superficial de les estacions disponibles de la riera d'Osor, del riu Ter i del riu Tordera (aigües avall de l'àmbit d'estudi) és molt bona.

Pel que fa a la qualitat biològica de les aigües superficials s'ha utilitzat l'índex BMWPC, que es basa en la composició de macroinvertebrats bentònics en les aigües. En aquest sentit, la major part dels tributaris presenten una qualitat biològica màxima (riera d'Osor i riu Tordera). El riu Ter, en el seu pas aigües avall de l'àmbit d'estudi es detecta la presència d'aigües eutrofitzades amb signes de contaminació i, per tant, es troba en un estat biològic mediocre com a conseqüència de la pressió antròpica a la que es veu sotmesa.

Pel que fa les aigües subterrànies de l'àmbit, segons els darrers resultats analítics consultats (període 2002-2004) es tracta d'una aigua bicarbonatada càlcica apte pel consum humà, segons els criteris sanitaris de l'aigua de consum (RD 140/2003).

- **No hi ha cap aquífer protegit o afectat segons normativa vigent**

A l'àmbit de la Mancomunitat Intermunicipal de les Guilleries no hi ha cap aquífer afectat pel Decret 328/1988 d'11 d'octubre, d'aquífers protegits o pel Decret 283/1998 i 476/2004, de 21 d'octubre, de designació de zones vulnerables a la contaminació per nitrats.

- **Baixa vulnerabilitat de la massa d'aigua del Montseny-Guilleries**

La vulnerabilitat dels aqüífers per part de qualsevol acció antròpica és considerada baixa atès que els materials granítics paleozoics que configuren la massa d'aigua 13 (del Montseny-Guilleries) presenten una baixa permeabilitat. Altrament, des de l'Agència Catalana de l'Aigua i segons la nova Directiva Marc en política d'aigües de la Unió Europea, es defineixen com a principals pressions i impactes d'aquesta massa: l'abocament de dejeccions ramaderes, l'agricultura intensiva de vivers i freatòfits i la sobreexplotació de l'aigua dels aqüífers.

- **Presència d'activitats extractives**

Un altre tipus de pressió que s'exerceix sobre el medi fluvial i subterrani són les explotacions extractives i les pedreres que originen un fort impacte visual i acústic sobre el paisatge.

Segons la informació disponible hi ha 3 explotacions extractives en actiu a Viladrau, que afecten una superfície total de 8,7 ha i que principalment són de sauló, fluorita i gresos. Algunes es troben totalment o parcialment incloses dins dels límits PEIN, per la qual cosa es regeixen per la Llei 12/1981 de 24 de desembre, relativa a les normes addicionals de protecció dels espais d'especial interès natural afectats per activitats extractives.

La regulació d'aquest tipus d'activitats és molt important a tots els municipis perquè permet establir una sèrie de condicions per garantir la protecció del medi i del paisatge. En aquest sentit, cap municipi de l'àmbit d'estudi disposa de Pla Especial regulador o d'Ordenança municipal de les activitats extractives.

- **Presència d'activitats d'explotació d'aigües minerals**

A l'àmbit d'estudi es localitzen diverses plantes embotelladores que tradicionalment han explotat les aigües de l'aqüífer Montseny-Guilleries: 3 a Sant Hilari Sacalm, 1 a Viladrau, 1 a Espinelves i 1 a Osor.

L'explotació de les aigües minerals i termals compta amb una regulació específica, ja que no es troba inclosa en la Llei d'aigües del 1985 ni en la seva posterior modificació al 1999. En aquest sentit està regulada per la Llei 22/1973 de Mines i el seu reglament; i pel Real Decreto 1074/2002, de 18 d'octubre per "el que se regula el proceso de elaboración , circulación y comercio de aguas de bebida envasadas" modificat pel Real Decreto 1744/2003 i el Borrador de Anteproyecto de Ley de Bases de las Aguas Minerales y Termales. A Catalunya la normativa aplicable és el Decret 307/1994, de 16 de novembre, sobre competències i procediment a seguir per a la declaració i l'autorització de l'aprofitament d'aigües mineromedicinales, minerals naturals, de brollador, i termals als efectes de la seva comercialització com a aigua de beguda envasada. Aquesta normativa

posa de manifest que les aigües subterrànies encara es consideren com un recurs miner i no mineral.

- **Un gran nombre de fonts naturals**

A l'àmbit d'estudi es localitzen més de 200 fonts naturals, un reduït nombre de les quals són de competència municipal. En aquest sentit, es pot afirmar que la major part d'aquestes fonts són aptes pel consum de boca, malgrat que excepcionalment s'han detectat problemes de coliforms fecals (procedents de filtracions a la xarxa de sanejament).

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **El 98% del sòl del municipi de Sant Hilari Sacalm no està urbanitzat i té un 41% de la superfície municipal protegida**

En l'actualitat en el municipi de Sant Hilari Scalm hi ha unes 3.423 ha incloses en el Pla d'Espais d'Interès Natural de Catalunya (PEIN) de Guillerics i a la Xarxa Natura 2000 que recull els hàbitats d'interès comunitari a Catalunya.

El fet que Sant Hilari Sacalm sigui un municipi rural amb entorns naturals de rellevància li confereix una elevada qualitat de vida que pot suposar un motor de dinamització de l'economia local (per exemple mitjançant turisme rural i cultural).

La qualitat paisatgística del municipi requereix eines de gestió i una regulació de l'ús social de l'entorn natural (per exemple, la regulació de l'accés rodat, sobretot motos i quads a les pistes forestals).

A nivell ecològic, aquest extens àmbit natural i rural, actua com a connector biològic dels espais naturals amb figures de protecció més pròxims: Montseny, Collsacabra, Savassona, Volcà de la Crosa, turons de la Plana Ausetana, Cingles de Bertí, Serres de Montnegre-el Corredor, Massís de Cadiretes, Les Gavarres...

- **No es localitzen activitats extractives en el municipi de Sant Hilari Sacalm**

Les activitats extractives de muntanya, generen diversos impactes ambientals i paisatgístics: destrucció de la vegetació i dels hàbitats de la fauna, i modificació dels relleus naturals conseqüència de la utilització d'explosius i maquinària pesada, que al mateix temps originen un important impacte acústic. Per aquest motiu es considera molt positiu l'establiment de

critèris que limitin i regulin aquest tipus d'activitat en forma d'ordenança municipal o de pla especial.

- **Bona qualitat de les aigües superficials i subterrànies**

Tot i que no es compta amb dades analítiques, atesa la manca d'estacions de mostreig als cursos fluvials associats a la riera d'Arbúcies, i atenent a les dades analítiques disponibles de la resta de l'àmbit d'estudi, s'estima una bona qualitat química i biològica de l'aigua superficial i subterrània del municipi.

Tanmateix, una de les aportacions més recurrents dels fòrums celebrats amb els ciutadans del municipi d'Osor és la detecció de problemes puntuals de males olors i símptomes d'eutrofització de les aigües com a conseqüència dels abocaments de l'EDAR de Sant Hilari Sacalm aigües amunt de la riera d'Osor.

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **Les captacions inscrites al Registre d'Aigües de l'Agència Catalana de l'Aigua són una petita part de les que existeixen en realitat**

En el Registre d'Aigües de l'Agència Catalana de l'Aigua consten un total de 54 aprofitaments d'aigües amb un volum total concedit de 1.968.100 m³/any, essent 2 d'ells destinats a l'abastament municipal.

La comparació entre el volum concedit i el volum que es calcula necessari en base a la superfície de regadiu, a la cabanya ramadera, a les declaracions d'ús i consum d'aigua, i als habitants que no es troben connectats a la xarxa d'abastament municipal (població disseminada) és molt inferior per a ús industrial al que es considera que s'explota actualment per part de les fonts pròpies del municipi de Sant Hilari Sacalm. Per tant, es dedueix la necessitat de legalització de totes les captacions privades existents, per tal de poder controlar la seva explotació.

- **Les fonts naturals del municipi d'accés públic no estan retolades des del punt de vista higienico-sanitari**

En el municipi hi ha 12 fonts censades al Departament de Salut i considerades de concurrència pública: Font Vella, Font del Pic, Font del Cirerer, Font del Parc, Font d'en Jover, Font del Petrinxo, Font del Serrat, Font d'en Joaquim Gassol, Font d'en Rocosa, Font del Ferro, Font Picant i Font del Sastre. Aquestes fonts, segons el Departament de Salut, no es troben degudament retolades (aptes o no aptes pel consum humà), tal i com es recomana des del Programa de vigilància i control sanitaris de les aigües de consum humà. No obstant, segons informació municipal s'estan retolant actualment.

2.2. Anàlisi del Territori

2.2.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

El model territorial i l'ocupació del sòl d'un àmbit determinat són un dels principals paràmetres que determinen de forma molt marcada les línies que han de conduir en un major o menor grau a un model de desenvolupament sostenible. Per tal d'avaluar el model territorial dels diversos municipis de l'àmbit d'estudi, s'estableixen uns criteris i objectius de sostenibilitat, que caldrà incorporar en el pla d'acció del municipi, i que es poden resumir en els següents:

- Un model territorial globalment eficient és aquell que integra la minimització del consum del sòl amb la racionalització de l'ús del mateix.
- Fomentar les estructures urbanes compactes i plurifuncionals, per tal de tendir a un sistema urbà compacte enfront del sistema urbà dispers o difús, menys eficient.
- Fomentar la rehabilitació, millora, reestructuració i/o renovació dels propis nuclis urbans, com a estratègia d'aprofitar al màxim el teixit urbà existent i evitar expansions innecessàries.
- Dotar als sistemes i teixits urbans, en la mesura que les característiques del nucli ho necessitin, de més d'una centralitat, per tal de millorar tant l'accessibilitat com la mobilitat interna i oferir diversos àmbits de servei compatibles amb la zonificació de la xarxa urbana.
- Establir un model de planejament adequat a la potencialitat de creixement previst i a la capacitat d'acollida del territori en concret. En qualsevol cas, caldrà situar els sectors que preveuen absorbir el creixement i expansió del nucli en els espais amb un interès natural més baix.
- Evitar l'aparició o la implementació de barreres físiques que impliquin una fragmentació del territori i una limitació en la mobilitat interna dins del teixit urbà; i en el cas que existeixin, establir mesures per tal de corregir-ho.
- Dotar de figures de protecció del sòl no urbanitzable, per tal de conservar els valors ecològics, potenciar la connexió entre espais, i preservar els elements naturals emblemàtics al municipi, així com de la mateixa manera, els sòls agrícoles i forestals.
- Dissenyar un model territorial tenint en compte els sistemes de comunicació i les xarxes internes per tal de potenciar una mobilitat sostenible, ja sigui en termes de reduir la mobilitat obligada com de potenciar una accessibilitat plena.

El model territorial a escala municipal es troba determinat per altres planejaments a nivell supramunicipal, que estableixen les directrius bàsiques que cal seguir a l'hora de dissenyar un planejament urbanístic. Aquests documents són els següents:

- Pla Territorial General de Catalunya (PTGC), aprovat per la Llei 1/95.
- Pla Territorial Parcial de les Comarques Gironines, actualment en elaboració.
- Pla de l'Energia 2006-2015.
- Pla d'Espais d'Interès Natural, aprovat mitjançant el Decret 328/1992.
- Pla d'Infraestructures de Transport de Catalunya 2006-2026.

2.2.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit d'estudi

- **Canvis significatius en els usos del sòl en la última dècada**

De forma global per tot l'àmbit d'estudi s'observa com proporcionalment i de forma relativa, els usos del sòl han patit canvis notablement significatius durant els últims anys (segons anàlisi realitzada a partir de dades del Departament de Medi Ambient i Habitatge pels anys 1993 i 2002).

El canvi es produeix de forma acusada en la superfície ocupada per conreus, que disminueix en tot l'àmbit d'estudi, i en la superfície ocupada per zones antropitzades, que es produeix sobretot als municipis d'Espinelves, Sant Hilari Sacalm i Osor. La superfície ocupada per conreus s'ha vist substituïda per àrees de matollar, zones antropitzades i en menor mesura àrees boscoses. Les àrees antropitzades han experimentat un augment significatiu d'entre 20 i 30 ha a Sant Hilari Sacalm, Espinelves i Osor, mentre que a Viladrau no es produeix variació.

- **El Pla Territorial Parcial de les Comarques Centrals estableixen criteris i objectius per a l'assoliment d'un desenvolupament sostenible**

Tot i que el Pla Territorial Parcial de les Comarques Centrals es troba en fase de redacció inicial, s'ha plantejat diversos propòsits generals que han de permetre la definició d'un model supramunicipal urbanístic segons les condicionants de la matriu biofísica, preservar la qualitat i funcionalitat de l'espai lliure, consolidar la connectivitat entre els espais naturals protegits, mantenir la funcionalitat de la matriu biofísica i la qualitat ambiental i preveure les

determinacions espacials necessàries per a la gestió del sòl i el paisatge, entre d'altres. Així doncs, s'han plantejat uns objectius específics que segueixen criteris ambientals de sostenibilitat, i que han de garantir el manteniment de la qualitat paisatgística, el manteniment de les capacitats del territori per acollir la diversitat productiva que el caracteritza, la consolidació de l'activitat agropecuària, l'establiment d'una estructura coherent i jerarquitzada de la xarxa viària i l'establiment de les bases d'un model territorial.

El Pla Territorial Parcial de les comarques Gironines es troba actualment en elaboració, però és d'esperar que incorpori els mateixos objectius de sostenibilitat i de preservació del medi natural i del paisatge que el Pla anterior.

- **Una extensa xarxa de camins gestionada tant des d'escala local com comarcal**

Els municipis de l'àmbit d'estudi compten amb una extensa xarxa de camins d'accés al medi natural i rural, inventariats des de les diverses administracions tant locals com comarcals. Des del Consell Comarcal d'Osona s'ha redactat un Pla de camins d'interès comarcal per a establir una xarxa de camins públics aptes pel trànsit rodat i que permeti encaminar actuacions de forma clara. Des del Consell Comarcal de la Selva també s'ha realitzat un inventari de camins i s'ha dissenyat una xarxa de camins turístics tant per a senderisme com per a BTT. A escala més local, l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm ha realitzat diverses actuacions per tal de millorar, mantenir i potenciar la xarxa de camins del municipi, amb objectius culturals, turístics i de sensibilització paisatgística i naturística; i l'Ajuntament de Viladrau començarà enguany a senyalitzar 6 itineraris sobre el seu patrimoni natural i cultural.

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **La regulació del sòl no urbanitzable inclou figures de protecció**

La regulació del sòl no urbanitzable al Pla General Municipal d'Ordenació de Sant Hilari Sacalm estableix la classificació en sistemes i zones. Pel què fa a les zones, es diferencien en Protecció Bosc i Protecció Cultural, i es determinen unes condicions d'edificació en aquestes àrees a protegir. Finalment, existeixen tres zones en les que s'ha especificat la prohibició absoluta de construir: Protecció del pantà de Susqueda, Protecció del bosc sobre la Font Vella i Protecció dels entorns de les Masies.

- **El nucli urbà de Sant Hilari s'ha anat desenvolupant seguint un model de ciutat compacta, excepte els barris del Serrat i Villaret nou**

El creixement del nucli urbà de Sant Hilari Sacalm s'ha anat desenvolupant de forma contigua a l'assentament històric, donant lloc a un nucli compacte de densitat moderada. No obstant això, aquesta tendència no s'ha seguit en tots els sectors del nucli, ja que en són excepció els barris del Serrat i Vilaret nou.

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **El PGOU de Sant Hilari Sacalm té més de 10 anys de vigència i no incorpora criteris ni objectius de sostenibilitat**

Aquest PGOU va ser aprovat l'any 1994, i malgrat que s'han realitzat diverses modificacions, es tracta d'una normativa molt senzilla de regulació del sòl urbà i no urbanitzable que no incorpora els criteris de sostenibilitat de la nova llei d'urbanisme. No obstant, s'està en procés de redacció del POUM.

- **Tot i que la major part del nucli urbà correspon a un creixement compacte, alguns barris o sectors presenten una densitat baixa i creixement aïllat**

Els barris del Serrat i Vilaret nou, contigus al nucli urbà, presenten una tipologia urbanística de cases aïllades i, per tant, han seguit un model insostenible de major consum de sòl per menor població. La urbanització de Cal Sastre és el cas que més s'allunya dels criteris de sostenibilitat, ja que a banda de tractar-se d'un sector amb una baixa densitat urbanística, es troba disgregat del nucli urbà principal.

- **El creixement previst a Cal Sastre segueix la tendència de baixa densitat suposant una major barrera davant la connectivitat ecològica**

El Pla Parcial de Cal Sastre previst pel PGOU de Sant Hilari Sacalm configura un creixement urbanístic corresponent a la tipologia de casa aïllada amb una densitat de 5 habitatges per superfície de sòl, és a dir, de molt baixa densitat. Actualment, s'ha consolidat aproximadament un 50% de la superfície qualificada com a sòl urbanitzable, i el desenvolupament de la resta de sòl suposarà agreujar la presència d'elements negatius o disruptors de la connectivitat ecològica dels espais d'interès natural del municipi.

- **L'ordenació urbanística no considera la presència de riscos ambientals**

El PGOU de Sant Hilari Sacalm no contempla cap dels riscos ambientals: risc d'inundació, erosió i transport de mercaderies perilloses, malgrat que alguns dels creixements previstos s'han dibuixat en zones on el pendent és realment acusat.

- **La qualitat de l'espai urbà de la zona eixample és deficient**

L'estat del ferm tot i que és regular encara resten alguns carrers del nucli pendents d'arranjar. Les voreres, especialment al centre històric són inexistents, o en el cas que es presentin, no es troben enrajolades, l'amplada resulta insuficient o s'hi localitzen objectes que actuen com a obstacles com poden ser fanals o arbrat.

- **El municipi no disposa d'un Catàleg d'elements de Protecció del Patrimoni**

Sant Hilari Sacalm no disposa de cap catàleg ni Pla Especial de Protecció del Patrimoni, per tal de donar protecció a aquells elements d'interès arqueològic, històric, artístic, paisatgístic o arquitectònic.

2.3. Biodiversitat i paisatge

2.3.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

En els últims anys l'augment del consum del sòl i, per tant, la ocupació d'espai per a l'edificació ha portat a una pèrdua d'elements d'interès natural. Així mateix les activitats humanes han comportat un impacte directe sobre el sistema natural que les sosté.

Aquests fets han dut a la reflexió sobre la necessitat de conservació dels ecosistemes naturals que sostenen la vida. En aquest procés s'han incorporat els espais naturals i la seva conservació dins els objectius de molts municipis i han aparegut figures de protecció, tant a nivell local com regional, estatal, europeu o internacional. Cal marcar, doncs, certs criteris per a aconseguir aquests objectius i promoure l'ús sostenible dels recursos. Aquests criteris caldrà incorporar-los en els diferents instruments estratègics, de planificació i gestió del municipi, i es poden sintetitzar en:

- Conèixer dels elements naturals del municipi i els principals hàbitats.
- Evitar la pèrdua de sòl amb valor agrícola o forestal.
- Preservar els principals elements i espais naturals del municipi.
- Protegir la funció estructuradora dels sistemes hídrics.
- Gestionar de manera correcta els espais naturals per al manteniment del seu estat de conservació.
- Estructurar el territori de manera que afavoreixi la connectivitat i permeabilitat entre els diferents espais naturals.
- Fomentar l'ús racional dels recursos naturals que afavoreixi un desenvolupament sostenible on no es compromet la disponibilitat futura.
- Evitar actuacions que provoquin una alteració del paisatge que suposin una reducció de la seva qualitat.

La legislació actual en recull i incorpora aquests criteris. En aquest sentit la principal normativa incident és:

- La llei 12/1985, d'espais naturals, que esdevé el marc general per a la protecció dels espais naturals a Catalunya.
- Llei 6/1988, de 30 de març, forestal de Catalunya.
- Decret 148/1992, de 9 de juny, pel qual es regulen les activitats fotogràfiques, científiques i esportives que poden afectar les espècies de la fauna salvatge.

- Decret 328/1992, de 14 de desembre, pel qual s'aprova el Pla d'espais d'interès natural.
- Llei 9/1995, de 27 de juliol de regulació de l'accés al medi natural. La desenvolupa el Decret 166/1998, de regulació de l'accés motoritzat al medi natural.
- Llei 42/2007, de 13 de desembre, del Patrimoni Natural i de la Biodiversitat.

2.3.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit d'estudi

- **L'àmbit d'estudi presenta una nombrosa varietat d'espais d'interès ecològic i paisatgístic, amb un percentatge elevat de superfície protegida**

Un 50% de la superfície de l'àmbit d'estudi es troba classificada sota les figures de protecció del Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN), la Xarxa Natura 2000 i el Parc Natural. Aquests espais protegits comprenen el Collsacabra, el Massís de les Guilleries i el Massís del Montseny.

- **L'àmbit d'estudi presenta una elevada riquesa en biodiversitat**

El conjunt dels 4 municipis de l'àmbit d'estudi es troben ubicats en un territori amb una elevada representació d'espècies de flora i fauna rares, vulnerables, endèmiques o protegides, així com un nombrós conjunt d'arbres monumentals.

- **A banda de les àrees protegides, existeixen altres espais d'interès amb un potencial natural i importància vital en la dinàmica ecològica de l'àmbit**

Es localitzen uns espais importants com a nodes i d'altres com a connectors que tenen la funció de garantir la comunicació ecològica i paisatgística entre els diferents nodes, esdevenint peces clau a l'hora d'estudiar la connectivitat i la fragmentació dels espais lliures. Aquests espais són els Espais d'Interès Natural (EINs) del Bosc de la Saleta del Mas, Boscos de Reixach i Bosc de la Paradella, el Serrat del Gall, Serra del Corb i Baga d'en Rovira, el Serrat de Guaitallops, la Collada del Vilar, el Castell del Boix i el Pla del Rossell, Les Cabrades, la Riera Major i el connector del Montseny-Guilleries.

- **L'estat de conservació dels boscos de ribera es relaciona amb el nivell de protecció dels entorns**

La valoració dels hàbitats de ribera en l'entorn immediat (50 metres per cada riba) dels rius i torrents principals de l'àmbit d'estudi mostra com les àrees més ben conservades corresponen a les àrees internes i properes al Parc Natural del Montseny i a la zona nord de les Guilleries-Collsacabra. També es considera en bon estat el bosc de ribera dels trams mig i baix de la riera d'Osor i els trams baixos de la riera de la Masó i del sot de la Grevolosa. En canvi els boscos de ribera presenten un estat de degradació o de substitució total de les espècies autòctones per plantacions a la riera d'Espinelves, al tram alt de la riera d'Osor i als torrents i rieres que recorren per la part central de les Guilleries.

- **Un 66% de la superfície forestal de l'àmbit d'estudi es troba ordenada sota una figura de gestió forestal, malgrat que principalment es tracta de plantacions d'espècies al·lòctones**

En total s'han tramitat 72 Plans Tècnics i 1 Pla Simple de Gestió i Millora Forestal, que engloben més de la meitat de la superfície forestal de l'àmbit d'estudi. No obstant això, la major part d'espècies gestionades corresponen a espècies introduïdes i plantacions, com el castanyer, l'avet de Douglas, el Cedre, el Pollancre del Canadà i els pins pinastre i insigne. Cal destacar, de forma negativa, la presència de l'espècie d'avet de Douglas en diverses plantacions, ja que es tracta d'una espècie bioinvasora¹ que pot desplaçar espècies autòctones.

- **Les espècies forestals es veuen afectades per plagues**

En primer lloc les castanyedes han experimentat una pèrdua de rendibilitat com a conseqüència de dues plagues: el xancre i la tinta. El resultat de l'aparició d'aquestes plagues ha estat fatal, ja que en una finca de Sant Hilari Sacalm es va observar la mort d'entre el 30 i el 40% dels arbres en un període de quatre anys. Les espècies de coníferes es troben afectades per la plaga de la processionària. La comarca de la Selva i concretament la zona de les Guilleries, és l'àrea més afectada per a aquesta plaga.

- **Presència de nombrosos vivers forestals sense regulació de l'activitat**

A l'entorn del pla de les Arenes i seguint la riera d'Espinelves en els termes municipals de Sant Hilari Sacalm i Espinelves, cal destacar la presència de nombrosos vivers forestals, molt d'ells destinats a la producció d'avets de Nadal o bé a plantes llenyoses. Es tracta d'una

¹ Boada, Martí (2002). El Montseny. Cinquanta anys d'evolució del paisatge. Tesi doctoral. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Pàg. 279

activitat econòmica rellevant en aquests municipis amb una important afectació de la qualitat ambiental i paisatgística de l'entorn.

- **Les carreteres C-25, Gi-520 i Gi-550 esdevenen barreres per a la fauna**

La carretera C-25 o Eix Transversal, que travessa l'àmbit, presenta una IMD d'entre 8.000 i 10.000 vehicles diaris i, per tant, esdevé una barrera infranquejable per a la fauna. Aquesta via es preveu desdoblada en el Pla d'Infraestructures de Catalunya, de manera que incrementarà la intensitat mitjana diària i també l'efecte barrera de la pròpia via.

La Gi-520 a Viladrau, presenta una IMD d'uns 1.400 vehicles i, per tant, esdevé una barrera important per a la fauna.

La carretera Gi-550, entre Arbúcies i Sant Hilari, presenta una IMD de 7.800 vehicles i, per tant, esdevé també una barrera important per a la fauna.

Tot i l'elevada IMD de l'Eix Transversal, aquest presenta 3 túnels, 4 viaductes i 3 passos de fauna de més de 5 metres d'amplada en el tram que es troba dins l'àmbit d'estudi, de manera que amb aquestes mesures passa de ser una barrera infranquejable a un obstacle d'importància notable per a la fauna.

En canvi, la resta de carreteres, presenten només 5 passos de fauna de més de 5 metres en total, nombre considerat baix en relació a la intensitat mitjana diària de trànsit que s'hi ha mesurat.

- **El Pla de l'Energia de Catalunya preveu la construcció d'una nova línia d'alta tensió de 400 kv, que afectarà els municipis de Viladrau, Sant Hilari Sacalm i Osor.**

Els impactes ambientals que provoca la instal·lació d'infraestructures d'aquest tipus són notables i nombrosos: a) Impacte visual, b) Afectació d'un espai PEIN inclòs a la Xarxa Natura 2000, c) Afectació d'Hàbitats d'Interès Comunitari (HIC) prioritari, d) Pèrdua de sòl forestal en el traçat de la línia, e) Risc per a l'avifauna, f) Risc d'incendi forestal i g) Risc per a la salut de les persones.

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **El municipi es troba inclòs dins del Pla Especial d'Interès Natural (PEIN) de Les Guilleries i del Collsacabra**

Les Guilleries presenten l'interès de formar una prolongació vers el Mediterrani del front oriental humit. Tot i que l'element que predomina en el paisatge és el mediterrani, l'element centreeuropeu té una significació especial a les parts més enlairades. Aquesta situació geogràfica crea un notable grau de diversitat d'ambients que es veu accentuat per la complexitat orogràfica, l'important gradient altitudinal i els canvis d'orientació constants.

El massís del Collsacabra és un espai que conserva una bona mostra de la diversitat dels sistemes naturals del Sistema Transversal. Constitueix un conjunt orogràfic manifest amb elements del relleu singulars i espectaculars, de gran bellesa paisatgística.

Ambdós Espais disposen de Pla Especial de Delimitació aprovat definitivament en data 29/05/2000.

- **Sant Hilari Sacalm presenta una mostra d'arbres monumentals**

Bàsicament, aquests arbres es caracteritzen per les seves grans dimensions, bellesa o edat considerable i sovint per les tres coses alhora. La Generalitat de Catalunya, ha regulat legalment diferents figures de protecció per a aquesta mena d'arbres: arbres monumentals, (Decret 214/1987 de declaració d'arbres monumentals) arbres d'interès comarcal i arbres d'interès local (Decret 47/1988 sobre la declaració d'arbres d'interès Comarcal i Local). Aquest esforç va més enllà de la protecció d'una sèrie d'exemplars admirables, pretén que l'interès i l'estimació que ens inspiren serveixi per conscienciar-nos del respecte que devem al nostre medi natural. A Sant Hilari Sacalm es localitzen 2 espècies d'arbres monumentals.

- **El municipi esdevé un punt clau de connectivitat**

Per garantir la conservació de la biodiversitat en una determinada zona és bàsic preservar no només els espais més valuosos des del punt de vista natural sinó que també cal garantir els principals fluxos ecològics entre aquests. Dins l'àmbit del municipi es localitzen els eixos de connexió ecològica del Montseny – Les Guilleries, la riera d'Arbúcies, la Riera de Santa Coloma, la riera d'Osor i el Serrat del Gall - a Serra del Corb i la Baga d'en Rovira.

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **El municipi es veu afectat pel projecte d'instal·lació d'una línia de molt alta tensió**

Els impactes ambientals que provoca la instal·lació d'una infraestructura d'aquest tipus són notables i nombrosos: impacte visual, afectació de l'espai inclòs dins la Xarxa Natura 2000 com són Les Guilleries, afectació d'Hàbitats d'Interès Comunitari (HIC) no prioritari, pèrdua de sòl forestal, risc per a l'avifauna, risc d'incendi forestal i risc per a la salut de les persones.

- **Plantacions d'espècies al·lòctones en antics camps de conreu avui dia abandonats**

En els darrers anys han proliferat moltes plantacions de coníferes de creixement ràpid en antigues feixes i conreus propers al nucli urbà i a l'entorn del pla de les Arenes, destinats bàsicament a la producció d'avets de Nadal. Aquest important augment de la superfície de plantacions d'arbres al·lòctons, en detriment del sòl destinat a camps de conreu tradicionals, produeix un efecte negatiu en aspectes com la biodiversitat de la zona, al desfavorir espècies amb necessitats d'espais oberts, alterant un paisatge de caràcter rural fent-lo més homogeni i alhora incrementant el risc d'incendi.

- **Mancança d'una ordenança reguladora de viviers**

En l'actualitat no es disposa de cap ordenança reguladora de viviers en el territori. En aquest sentit es considera molt interessant la seva redacció per tal de regular els sistemes de control de plagues i, sobretot, l'ús de productes fitosanitaris. Altrament es podria contemplar l'aplicació d'un manual de bones pràctiques agrícoles que contempli i reguli també la pèrdua de sòl que es dona en extreure la planta amb el pa de terra.

2.4. Riscos ambientals

2.4.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

Es denomina *risc* a qualsevol situació que representa una amenaça per a la seguretat i el benestar de les persones. Segons el seu origen els riscos poden ser de dos tipus: naturals com a conseqüència de processos naturals (inundacions, sismes, erupcions volcàniques,...) i tecnològics, derivats de l'activitat antròpica (incendis, contaminació de sòls i aigües,...).

A l'hora de valorar els tipus de risc no només es té en compte la seva perillositat sinó també la vulnerabilitat intrínseca del medi envers una situació crítica. L'avaluació dels riscos ambientals s'ha d'entendre com un instrument de prevenció, el qual es pot incorporar en la planificació territorial dels municipis, ja que aquests tenen una gran incidència sobre el territori i alhora es troben relacionats amb la protecció civil. És per tant, molt important elaborar estratègies de prevenció i actuacions de control ben planificades per a cadascuna de les situacions de risc, amb la finalitat de minimitzar els seus efectes i possibles danys.

En l'àmbit català, en matèria de riscos ambientals i, més concretament, pel que fa a prevenció d'incendis forestals, a contaminació d'aigües i de sòls i a protecció civil en sentit ampli, es regula per la normativa que es detalla a continuació:

- Decret 64/1995, de 7 de març, pel qual s'estableixen mesures de prevenció d'incendis forestals.
- Ordre MAB/62/2003, de 13 de febrer, pel qual es despleguen les mesures preventives que estableix el Decret 64/1995, de 7 de març, pel qual s'estableixen les mesures de prevenció d'incendis forestals.
- Llei 5/2003, de 22 d'abril, de mesures de prevenció dels incendis forestals en les urbanitzacions sense continuïtat immediata a la trama urbana.
- Decret 123/2005, de 14 de juny, de mesures de prevenció dels incendis forestals en les urbanitzacions sense continuïtat immediata a la trama urbana.
- Decret 343/1983 de 15 de juliol, sobre les normes de protecció del medi ambient.
- Decret 241/1994 de 26 de juliol, sobre condicionants urbanístics i de protecció contra incendis en els edificis, complementaris de la NBE-CPI/96.
- Reial Decret 2177/1996 de 4 d'octubre, pel qual s'aprova la Norma bàsica de l'edificació de condicions de protecció contra incendis NBE-CPI/96.
- Llei 3/1998 de 27 de febrer, de la intervenció integral de l'administració ambiental.

- Reial Decret 997/2002, de 27 de setembre, pel qual s'aprova la norma de construcció sismorresistent: part general i edificació (NCSR-02).
- Decret 210/1999, de 27 de juliol, pel qual s'aprova l'estructura del contingut per a l'elaboració i l'homologació dels plans de protecció civil municipals.
- Reial Decret 9/2005, de 14 de gener, pel qual s'estableix la relació d'activitats potencialment contaminants del sòl i els criteris estàndards per a la declaració de sòls contaminats.
- Decret 119/2001, de 2 de maig, pel qual s'aproven mesures ambientals de prevenció i correcció de la contaminació de les aigües per nitrats.

2.4.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit territorial

En l'àrea de les Guilleries el risc més important són els incendis forestals que representen una gran problemàtica, tant a nivell ambiental com econòmic i social.

- **Un baix risc d'inundacions**

En l'àmbit d'estudi el risc per avingudes no és destacable així com tampoc s'hi localitzen punts negres segons el pla especial per a emergències a Catalunya (INUNCAT). La geomorfologia de la zona, la geologia i la funció reguladora de l'embassament de Susqueda contribueixen sens dubte a la minimització del risc d'inundacions.

- **Les Guilleries i el Montseny, principals focus d'incendis forestals**

Pel que fa als incendis, el risc no és tant genèric a nivell territorial com en el cas de les inundacions, sinó que se centra en àrees concretes on el perill és més elevat. Es tracta pròpiament de les àrees muntanyoses del massís del Montseny i de les Guilleries.

El terme municipal més afectat ha estat Osor, coincidint amb el municipi que més superfície forestal té.

- **A l'àmbit d'estudi hi ha constituïda una agrupació de defensa forestal (ADF)**

Espinelves, Osor, Sant Hilari Sacalm i Viladrau, juntament amb els municipis Arbúcies i Sant Feliu de Buixadeu, formen part de l'ADF Guillerries-Montseny, constituïda l'any 1987. Les ADF són associacions que treballen en la prevenció dels incendis i col·laboren en les tasques de suport en la extinció dels incendis, per tant, la seva tasca és fonamental pel territori.

- **Baix risc geològic**

El risc geològic a les Guillerries és molt puntual i se centra bàsicament en el massís del Montseny on es detecten principalment problemes d'estabilitat de talussos (desprendiments i caigudes de blocs).

- **Constància històrica de sismes en el territori**

Espinelves, Osor, Sant Hilari Sacalm i Viladrau se situen en una zona d'intensitat VI-VII (Zona 3 de les 4 que hi han) segons el mapa de zones sísmiques de Catalunya.

En relació als terratrèmols que han causat danys a Catalunya al llarg de la seva història, cal destacar el del mes del març del 1427 que va afectar a Amer i a la Vall d'Osor, assolint una magnitud VIII-IX i causant danys a les comarques de la Selva, la Garrotxa i el Ripollès.

- **Cap dels municipis de l'àmbit d'estudi es troba inclòs en la designació de zones vulnerables en relació a la contaminació per nitrats procedents de fonts agràries, ni en la relació d'aqüífers protegits**

Els municipis de la Mancomunitat Intermunicipal de les Guillerries no es troben inclosos en la designació de zones vulnerables en relació a la contaminació de nitrats procedents de fonts agràries, segons Decret 283/1998 i Decret 476/2004; ni tampoc es troben inclosos en la relació d'aqüífers protegits segons Decret 328/1988.

- **No hi ha cap activitat inclosa en l'Inventari d'emissions i fonts contaminants de l'aire i de l'aigua de Catalunya**

En l'àmbit d'estudi no hi ha localitzada cap activitat que estigui inclosa en l'*Inventari d'emissions i fonts contaminants de l'aire i de l'aigua de Catalunya* (European Pollution Emission Register EPER-CAT).

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **Acondiciament dels camins i pistes forestals com a mesura de prevenció contra els incendis**

Tant les principals pistes forestals com les secundàries presents en el municipi es relacionen en el Pla INFOCAT de Sant Hilari Sacalm i, per tant, periòdicament s'arrangen com a mesura de prevenció enfront els incendis forestals.

- **El municipi no es troba inclòs en la designació de zones vulnerable en relació a la contaminació per nitrats procedents de fonts agràries segons els Decrets 283/1998 i 476/2004**
- **El municipi no es troba inclòs en la relació d'aqüífers protegits segons Decret 328/1988**
- **No hi ha constància de cap sòl contaminat en el municipi segons l'Agència de Residus de Catalunya**
- **No hi ha constància de cap empresa ubicada en el municipi que estigui inclosa en l'Inventari d'Emissions i Fonts contaminants de Catalunya (EPER-CAT)**
- **La urbanització de Cal Sastre compleix amb les mesures de prevenció d'incendis**

La urbanització Cal Sastre disposa de pla d'autoprotecció i compleix amb les mesures que estableix la normativa vigent en relació a les mesures de prevenció d'incendis que fixa la Llei 5/2003 i el Decret 123/2005.

- **Sant Hilari Sacalm té elaborats els Plans d'Actuació Municipal per incendis forestals, nevades i emergències sísmiques**

Des de l'any 2006 el municipi té redactats i homologats els plans d'emergències per incendis forestals (INFOCAT) i per nevades (NEUCAT) i s'està redactant actualment el pla d'actuació per a emergències sísmiques (SISMICAT).

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **No existeix un programa o pla de neteja de les lleres municipals**

El municipi no disposa ni té elaborat cap pla anual d'acondiciament de les lleres municipals ni tampoc sol·licita a l'Administració competent subvencions o ajuts per tal de dur a terme aquests treballs de neteja.

- **Constància històrica de sismes en el municipi**

Sant Hilari Sacalm se situa en una zona d'intensitat VI-VII (Zona 3 de les 4 que hi han) segons el mapa de zones sísmiques de Catalunya. Fet que el fa considerar de risc moderat-alt. En aquest sentit cal destacar el sisme del març del 1427 que va afectar a Amer, Sant Hilari Sacalm i a la Vall d'Osor, assolint una magnitud VIII-IX i causant danys a les comarques de la Selva, la Garrotxa i el Ripollès.

- **Les Guïlleries i el Collsacabra principals focus d'incendis**

El perill d'incendi a Sant Hilari Sacalm, malgrat que el municipi està declarat de baix risc, se centra especialment a la zona de les Guïlleries i el Collsacabra, que formen part del PEIN de les Guïlleries i del Collsacabra, els quals representen el 40% de la superfície municipal.

- **El municipi de l'àmbit d'estudi amb major nombre d'incendis**

A Sant Hilari Sacalm s'han originat un total de 35 incendis forestals (període 1968-2004) que han afectat a una superfície de 34,95 ha. L'àrea més afectada ha estat la Clopès - Font Vella, amb 3 incendis.

2.5. Mobilitat

2.5.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

En les darreres dècades, s'ha observat un increment del pes del vehicle privat i la seva "colonització" de l'espai públic. En aquest sentit cal un procés de reflexió en relació al model de poble i ciutat de futur, que contempli i potenciï altres modes de mobilitat a banda del vehicle privat. Aquests criteris cal incorporar-los en els diferents instruments estratègics, de planificació i gestió del municipi, i es poden sintetitzar en:

- La mobilitat sostenible, entesa com aquella capaç de satisfer la necessitat de la societat de moure's lliurement, accedir, comunicar-se, comercialitzar i establir relacions sense sacrificar altres valors humans o ecològics bàsics actuals o futurs.
- L'accessibilitat, per tal de garantir a tots els ciutadans/es l'ús dels espais i equipaments públics.
- La seguretat viària, tot fent complir les normes bàsiques de convivència en la mobilitat, posant una especial atenció sobre els modes de transport més vulnerables (a peu i en bicicleta).
- L'eficiència, fomentant un model que racionalitzi l'ús dels diferents modes de desplaçament i en fomenti aquells més eficients energèticament i territorialment.
- La garantia de la qualitat de vida, valorant la cohesió social i disposant de prou espais per a usos socials i per la convivència.
- Un dinamisme econòmic que afavoreixi l'atractiu i el desenvolupament de les activitats econòmiques.

La legislació actual en bona part recull i incorpora aquests principis. La principal normativa incident és:

- La Llei 9/2003 de la mobilitat de Catalunya, que contempla la creació d'instruments de planificació (Plans Directors de mobilitat, Plans específics, Plans de mobilitat urbana), de programació (que han de preveure el finançament i execució dels anteriors), d'avaluació i seguiment (Observatori Català de la Mobilitat, estudi d'avaluació estratègica ambiental, estudi d'avaluació de la mobilitat generada¹ ...) i de participació (Consell Català de Mobilitat, Consells territorials de la mobilitat...).
- Llei 2/2002 d'Urbanisme de Catalunya, que obliga als plans directors urbanístics l'establiment de directius sobre la mobilitat de les persones, mercaderies i transport públic, ja sigui directament o per mitjà de plans especials urbanístics. També en els plans d'ordenació urbanística municipal (POUM), s'ha de preveure les mesures per facilitar l'assoliment d'una mobilitat sostenible en el municipi.

¹ Tot nou projecte urbanístic (amb > 25 milions € d'inversió) requereix d'un estudi de la mobilitat que genera.

- Llei 7/1993 de carreteres, com a principal instrument de planificació i ordenació del sistema de carreteres. Aquest pla estableix el règim general de les vies pertanyents a totes les xarxes i s'ha de revisar com a mínim cada cinc anys.
- Llei 20/1991, de promoció de l'accessibilitat i de supressió de barreres arquitectòniques, i el Decret 135/1995, que la desplega i aprova el Codi d'accessibilitat.

2.5.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit d'estudi

- **Els municipis de l'àmbit d'estudi han experimentat un cert aïllament de la població fins a la construcció de l'Eix Transversal**

La posada en funcionament de l'Eix Transversal l'any 1997 ha suposat un abans i un després en l'escenari de la mobilitat dels municipis de l'àmbit d'estudi, sobretot per Espinelves i Sant Hilari Sacalm, i en menor mesura per Viladrau.

Fins llavors la xarxa viària interna, tant la comarcal com la local, connectava els diferents nuclis amb les vies principals, però sense tractar-se de vies de pas. Aquest fet aportava un aspecte positiu en relació a la mobilitat, ja que es tractava d'una zona en què les vies de comunicació no absorvien una intensitat de trànsit elevada ni circulació de vehicles pesants fora dels generats pel propi àmbit. No obstant això, deixava el territori relativament aïllat, pel fet que en zones que no són de pas, resulta més complicat implantar un servei de transport públic.

- **El mode de transport majoritari és el vehicle privat, a causa de la baixa oferta de transport públic**

Tant el mode de desplaçament intern com l'extern a l'àmbit d'estudi, es realitza majoritàriament en vehicle privat. Aquest fet reflexa la baixa oferta de transport públic que existeix a l'àmbit d'estudi, ja sigui per comunicar els diversos nuclis de l'àmbit a nivell intern com amb les ciutats properes, com poden ser Vic, Girona i Sant Coloma de Farners.

- **L'àmbit d'estudi presenta un índex de motorització elevat que reflexa la dependència del vehicle privat per als desplaçaments**

Dins del conjunt de Catalunya, la Selva i Osona presenten un elevat nombre de vehicles per cada 1.000 habitants (índex de motorització), presentant un valor lleugerament més elevat que el de Catalunya (727 i 740 vehicles/1.000 habitants). En els darrers 14 anys, l'índex de motorització s'ha incrementat una mitjana del 41% (mínim del 8% a Espinelves i màxim del 70% a Osor), a causa de l'increment en el nombre de vehicles en tots els municipis de l'àmbit d'estudi. Aquests valors reflecteixen una gran dependència de la població pel vehicle privat per a realitzar els desplaçaments, tant en mobilitat obligada per motius de treball com per motius d'estudis i també per serveis i lleure.

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **El municipi presenta un índex d'autocontenció molt elevat pel què fa a la mobilitat obligada per motius de treball**

Un 70% dels desplaçaments generats pel municipi per motius de treball es realitzen dins del propi municipi. La resta es desplaça majoritàriament a Arbúcies, Viladrau i Girona.

- **L'aparcament disponible es considera suficient**

L'oferta d'aparcament és molt àmplia en tot el nucli urbà. Existeixen dues grans zones de pàrquing: la de la plaça de l'Ajuntament, per unes 100 places i la plaça de les Guïlleries, amb unes 16 places. D'altra banda, el nucli disposa d'altres punts amb oferta d'aparcament senyalitzat, com la plaça de Cal Ros, el carrer de la Piscina, la plaça Josep Moragues i la plaça del Mil·lenari. No obstant això, es detecten diversos punts on s'estaciona incorrectament.

- **El municipi no presenta problemàtiques significatives en quant a accidentalitat**

En tractar-se d'un nucli amb una trama viària extensa, resulta inevitable que existeixin punts problemàtics en relació a l'accidentalitat, però també per aquest motiu s'han anat implantant mesures de pacificació del trànsit rodat, com els passos de vianants elevats i les rotondes. Una altra mesura que també ha servit per a reduir el risc d'accidents al centre urbà, alhora que l'ha alliberat d'un gran volum de vehicles pesants, ha estat la construcció de la ronda sud, que desvia els camions que es dirigeixen a la planta embotelladora de Font Vella des de l'Eix Transversal.

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **Algunes mancances en quant a accessibilitat**

Els carrers del centre històric estan arranats a un sol nivell, fet que garanteix la mobilitat del vianant, excepte en algun tram amb escales. No obstant això, la resta de la xarxa viària no disposa d'infraestructura suficient per a garantir la circulació de les persones amb mobilitat reduïda, per manca d'amplada de voreres o mal estat del ferm de les mateixes.

- **Les trames urbanes no presenten prioritats per a vianants**

La tipologia urbanística de carrers estrets que presenta la zona antiga fan que la convivència entre vianants i trànsit rodat sigui més delicada a nivell de seguretat viària, malgrat que cal destacar també, que el nombre de vehicles que circulen per la trama urbana és molt reduït (i en alguns vials massa estrets no hi poden accedir). No obstant això, una bona mesura per a garantir la seguretat viària és adequar zones exclusives per a vianants i declarar la trama viària com a prioritats invertida.

- **Oferta de transport públic insuficient**

Pel municipi de Sant Hilari Sacalm hi circulen tres línies d'autobús: Sant Hilari–Girona per Arbúcies, Sant Hilari–Barcelona i Sant Hilari–Girona per Osor, però amb una freqüència de pas molt reduïda.

2.6. Aigua

2.6.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

L'aigua és un bé escàs i malgrat tot el seu consum augmenta any rera any. Aquest increment de la demanda d'aigua no sempre és atribuïble al creixement de la població, sinó a d'altres factors com l'elevat consum de l'agricultura, que a nivell català representa el 50% del consum total a Catalunya, o la demanda d'instal·lacions esportives i de lleure que estan d'actualitat (camps de golf i pitch & putt, parcs aquàtics, balnearis,...).

Amb la finalitat d'avaluar si la gestió de l'aigua en l'àmbit d'estudi s'assimila a un model territorial sostenible, s'estableixen els següents objectius generals:

- Millorar la gestió dels recursos superficials i subterranis i fomentar el seu estalvi
- Exercir control sobre les captacions i la seva explotació
- Fer un consum d'aigua més eficient
- Millorar les xarxes de proveïment d'aigua potable
- Garantir la qualitat de l'aigua de proveïment públic
- Millorar dels sistemes de sanejament d'aigües residuals
- Fomentar la reutilització de les aigües residuals i la utilització d'aigües pluvials.

En l'àmbit català i estatal, la gestió de l'abastament i del sanejament es regula per la normativa que es detalla a continuació:

- Ordre de 15 de desembre de 1983 per la qual es regula la distribució d'aigües potables de consum públic mitjançant contenidors, cubes i cisternes mòbils.
- Reial Decret 261/1999, de 16 de febrer, sobre protecció de les aigües contra la contaminació produïda per nitrats procedents de fonts agràries.
- Llei 6/1999, de 12 de juliol, d'ordenació, gestió i tributació de l'aigua.
- Decret 218/1999, de 27 de juliol, de modificació del Decret 125/1999, de 4 de maig, d'aprovació dels estatuts de l'Agència Catalana de l'Aigua.
- Decret 103/2000, de 6 de març, pel qual s'aprova el Reglament dels tributs gestionats per l'Agència Catalana de l'Aigua. Correcció d'errades al Decret 103/2000, de 6 de març.
- Decret 167/2000, de 2 de maig, d'adopció de mesures excepcionals en matèria de fonts d'abastament públiques afectades per nitrats.
- Decret 168/2000, de 2 de maig, d'adopció de mesures excepcionals en relació amb la utilització dels recursos hidràulics.

- Decret 205/2000, de 13 de juny, d'aprovació del programa de mesures agronòmiques aplicables a les zones vulnerables en relació amb la contaminació de nitrats procedents de fonts agràries.
- Reial Decret Legislatiu 1/2001, de 20 de juliol, pel qual s'aprova el text refòs de la Llei d'Aigües.
- Decret 119/2001, de 2 de maig, pel qual s'aproven mesures ambientals de prevenció i correcció de la contaminació de les aigües per nitrats.
- Decret 130/2003, de 13 de maig, pel qual s'aprova el Reglament dels Serveis Públics de Sanejament.
- Decret Legislatiu 3/2003, de 4 de novembre, pel qual s'aprova el text refòs de la legislació en matèria d'aigües de Catalunya.
- Reial Decret 140/2003, de 7 de febrer, pel qual s'estableixen els criteris sanitaris de la qualitat de l'aigua de consum humà.
- Decret 93/2005, de 17 de maig, d'adopció de mesures excepcionals en relació amb la utilització dels recursos hídrics.
- Ordre SCO/3719/2005, de 21 de novembre, sobre substàncies per al tractament de l'aigua destinada a la producció d'aigua de consum humà.
- Decret 21/2006, de 14 de febrer, pel qual es regula l'adopció de criteris ambientals i d'ecoeficiència en els edificis.
- Reial Decret 1620/2007, de 7 de desembre, on s'estableix el règim jurídic de la reutilització de les aigües depurades.

2.6.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit territorial

La gestió de l'aigua a l'àmbit d'estudi és municipal i, per tant, recau en els diferents ajuntaments, encara que en alguns municipis aquesta gestió s'ha delegat a una empresa concessionària.

La manera en com s'abasten els municipis és diversa, a l'igual que succeeix amb el sanejament municipal que té les seves particularitats segons el territori tal i com s'exposa tot seguit.

- **No tots els municipis disposen de fonts pròpies de titularitat municipal per a l'abastament d'aigua potable**

Els municipis d'Espinelves i Osor, tenen captacions, tant d'aigua superficial com subterrània, de titularitat municipal. Per contra, Sant Hilari Sacalm i Viladrau disposen de fonts pròpies però de titularitat privada –corresponents a l'empresa concessionària del servei de proveïment d'aigua potable.

- **El consum unitari d'aigua és superior a la dotació de referència que s'utilitza a Catalunya**

A l'àmbit d'estudi hi ha un total de 3.840 abonats que abasten a una població de 7.058 habitants i que a l'any 2006 van consumir poc més de 5 hm³.

El consum unitari d'aigua mitjà a l'àmbit d'estudi s'ha estimat en 269 l/persona.dia, per sobre dels 200 l/persona.dia que es prenen de referència a l'hora de fer estudis d'abastament. Això es justifica en gran part a l'auge de segones residències i al fet que en la majoria dels municipis de l'àmbit d'estudi no es diferencien els usos sectorials de l'aigua i, per tant, tot es comptabilitza com a ús domèstic.

- **Nombre abundant d'abastaments particulars que no es troben legalitzats al registre d'aigües de l'Agència Catalana de l'Aigua**

A l'àmbit d'estudi existeix un nombre abundant d'abastaments particulars, la majoria no legalitzats, destinats a ús agrícola, ramader, industrial, recreatiu i, fins i tot, domèstic dels masos i habitatges aïllats existents en el territori.

En el Registre d'Aigües de l'Agència Catalana de l'Aigua, hi figuren un total de 175 concessions amb un volum total concedit de 4.158.392 m³/any.

Altrament s'ha estimat en base a dades objectives i per a tot l'àmbit d'estudi un consum d'aigua anual de 54.385 m³/any per a usos domèstics, 904.320 m³/any per a usos agrícoles, 52.124 m³/any per a usos ramaders i finalment 807.085 m³/any per a ús industrial. Val a dir però, que els volums obtinguts a través de les concessions existents en el Registre d'Aigües de l'Agència són molt menors, especialment, en els sectors ramader i industrial, posant de manifest que la majoria d'aprofitaments no estan degudament legalitzats.

- **Sistemes de sanejament deficients a l'àmbit d'estudi**

A l'àmbit d'estudi es localitzen diversos nuclis de població –a banda dels masos i cases aïllades– on no hi arriba la xarxa i on l'única forma de sanejament possible és a través de

fosses sèptiques. Es tracta en concret, dels veïnats de les Corts, Masvidal, Les Paitides i Vilarmau de Viladrau: i Santa Creu d'Horta, Sant Miquel del Ter i les Mines d'Osor al terme municipal d'Osor.

Tanmateix, segons l'Agència Catalana de l'Aigua hi ha 5 expedients de diferents establiments que han presentat sol·licitud d'autorització d'abocament a llera pública, fet que posa de manifest la recurrència a l'abocament directe que s'està duent a terme en els municipis per manca d'infraestructures.

Per tant, és fa necessària la construcció d'EDARs i de col·lectors ja que actualment les aigües residuals es deriven a decantadors o a fosses sèptiques que per sobreexidor aboquen directament a llera. La manca de sistemes de depuració dóna lloc a l'abocament de les aigües residuals al domini públic hidràulic, ocasionant una contaminació important de les aigües circulants que podria afectar, fins i tot, a les aigües de subministrament captades dels aqüífers.

- **Previsió de construcció de noves estacions depuradores o la millora del tractament de les ja existents a l'àmbit d'estudi**

El Programa de Sanejament de les Aigües Residuals Urbanes (PSARU) de 2005, realitzat per l'Agència Catalana de l'Aigua, contempla per en diferents horitzons temporals la construcció d'EDARs a Osor (2005-2008), Mines d'Osor i Espinelves (2009-2014) i la instauració d'un sistema de reducció de nutrients a l'EDAR de Sant Hilari Sacalm i del tractament de fangs a l'EDAR de Viladrau (2005-2008).

- **Manca de projectes de reutilització de les aigües residuals**

En l'àmbit d'estudi no hi ha constància de cap projecte de reutilització d'aigües residuals regenerades procedents de les EDARs ubicades en els termes municipals de Sant Hilari Sacalm i de Viladrau.

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **L'aigua de subministrament compleix amb la normativa vigent**

L'aigua subministrada en el municipi compleix amb les especificacions tècniques que fixa el RD 140/2003, de 7 de febrer. No obstant, cal advertir que s'han detectat alguns problemes puntuals de terbolesa derivats de les captacions d'aigua superficials. Per aquest motiu es recomana des del Departament de Salut que s'efectuïn controls

sistemàtics de qualitat i es millorin els sistemes de filtració de les aigües així com la instal·lació d'un turbidímetre.

- **Un consum unitari d'aigua òptim**

El consum unitari d'aigua potable estimat per a l'any 2006 és de 152 l/hab.dia, el qual es troba per sota dels 200 l/habitant.dia, dotació que habitualment es té en compte a Catalunya a l'hora de fer qualsevol treball relacionat amb abastament d'aigua potable.

- **Un baix nombre d'autoritzacions a llera pública**

En els arxius de l'Agència Catalana de l'Aigua consta un únic expedient d'abocament a llera pública d'establiments particulars. Això probablement és motivat perquè el municipi disposa d'estació depuradora.

- **S'està instaurant la xarxa separativa**

De manera progressiva i a tota nova actuació urbanística el municipi el municipi està instaurant la xarxa separativa d'aigües, fet que permet problemes relacionats amb el sobredimensionament de la xarxa que impliquen la formació d'entollaments o fins i tot el colapse a les estacions depuradores per una entrada massiva d'aigua al mateix temps durant episodis pluviomètrics importants.

- **L'estació depuradora treballa per sota de la seva capacitat de disseny**

L'estació depuradora de Sant Hilari Sacalm té una capacitat de tractament de 2.400 m³/dia i els cabals tractats en els darrers anys han tingut una mitjana d'entre 1.374 m³/dia (any 2006) i 1.533 m³/dia (any 2003).

- **La qualitat de l'efluent compleix amb la normativa**

La qualitat de les aigües que s'aboquen des de l'estació depuradora, un cop sotmeses a tractament, compleixen amb els paràmetres que fixa el RD 849/1986, malgrat que de manera puntual, aigües avall de la riera d'Osor, es detecten símptomes d'eutrofització de les aigües.

- **Els fangs resultants de l'estació depuradora es destinen a aplicació agrícola**

Actualment els fangs generats a l'EDAR de Sant Hilari Sacalm són destinats a reaprofitament agrícola gràcies a una antiga autorització de l'Agència Catalana de Residus que permet l'aplicació de fangs líquids en l'agricultura.

- **Previsió de millora del sistema de tractament de les aigües residuals**

El Programa de Sanejament de les Aigües Residuals Urbanes (PSARU 2005) de l'Agència Catalana de l'Aigua, contempla la instauració d'un sistema de reducció de nutrients a l'EDAR de Sant Hilari Sacalm per a l'horitzó temporal 2005-2008.

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **No tots els aprofitaments municipals consten al Registre d'Aigua de l'Agència Catalana de l'Aigua**

En el Registre d'Aigües de l'Agència Catalana de l'Aigua no figuren totes les captacions d'abastament municipal. Caldria doncs, comprovar l'estat administratiu de cadascuna de les captacions d'aigües superficials i subterrànies que abasten al municipi. Els aprofitaments han d'estar degudament legalitzats, ja que contràriament es vulnera la legislació vigent i deixa a les captacions no legalitzades indefenses respecte la possible construcció de nous pous propers, i respecte a possibles afeccions que activitats privades localitzades a prop els puguin infligir.

- **Les captacions inscrites al Registre d'Aigües són una petita part de les que existeixen en realitat**

En el Registre d'Aigües de l'Agència Catalana de l'Aigua consten un total de 54 aprofitaments d'aigües amb un volum total concedit de 1.968.100 m³/dia, dels quals 414.209 m³/dia són subterrànies, 1.535.161 m³/dia són superficials i 18.730 m³/dia corresponen a subvalvies.

La comparació entre el volum concedit i el volum que es calcula necessari en base a la superfície de regadiu, a la cabanya ramadera, a les declaracions d'ús i consum d'aigua per part de les indústries del municipi i als habitants que no es troben connectats a la xarxa d'abastament municipal (població disseminada), permet concloure que el volum concedit per l'administració hidràulica competent per a ús industrial és molt inferior al que es considera que s'explota actualment per part de les fonts pròpies.

Per aquest motiu, seria convenient que des de l'Ajuntament es fomentés la regularització de tots els aprofitaments existents en el municipi. D'aquesta manera s'aconseguiria la determinació de la totalitat de captacions existents per poder promoure la seva legalització i controlar-ne la seva explotació.

- **Desconeixement de la població sobre l'extracció d'aigua de les plantes embotelladores i percepció negativa de l'activitat**

En l'actualitat l'extracció d'aigua de les plantes embotelladores és competència de la Direcció General de Mines, la qual periòdicament realitza inspeccions a les empreses del sector. No obstant, la percepció ciutadana i la creença de que exploten de manera

desmesurada les aigües subterrànies han acabat per donar una imatge negativa de les plantes embotelladores. La Direcció General de Mines està procedint a automatitzar piezòmetres de control a totes les plantes per tal de completar –amb dades a temps real– la informació piezomètrica de què disposa i confirmar que no és certa l'existència d'una tendència generalitzada del descens dels nivells.

- **Les captacions d'abastament municipal no disposen de comptadors**

A Sant Hilari Sacalm no hi ha instal·lats comptadors a la sortida dels aprofitaments ni a l'entrada dels dipòsits, motiu pel qual es desconeix el volum explotat per les respectives captacions, alhora que no permet valorar el percentatge de pèrdues que hi pot haver a la xarxa de proveïment d'aigua potable.

- **L'abastament de Sant Hilari Sacalm no està donat d'alta en el Sistema d'Informació Nacional d'Aigua de Consum (SINAC)**

El SINAC és un sistema d'informació sanitària que recull i aglutina dades en relació a les zones de subministrament, a la qualitat de l'aigua de consum humà, a les infraestructures dels sistemes d'abastament (captacions, dipòsits, xarxes de distribució,...) i als laboratoris que realitzen els controls analítics de l'aigua d'abastament dels municipis.

En aquest sentit i complint amb el Reial Decret 140/2003 els municipis han d'estar registrats en el SINAC.

- **Desconeixement del percentatge d'incontrolats a la xarxa de proveïment pública**

El volum d'incontrolats (pèrdues, errors comptadors, avaries, connexions fraudulentes,...) a la xarxa d'abastament municipal és incert, en tant que no es pot valorar per la manca de dades sobre el volum d'aigua que es posa en xarxa. La diferència entre el volum que es posa a la xarxa i el que es consumeix permet calcular el volum d'incontrolats, o el que és el mateix, l'eficiència de la xarxa de proveïment.

- **No diferenciació dels usos de l'aigua potable en la facturació**

Tot el volum d'aigua consumit en el municipi es comptabilitza i es factura com a domèstic.

- **Les aigües tractades a l'estació depuradora no es reutilitzen**

Tot i que la qualitat de l'efluent de l'EDAR de Sant Hilari Sacalm podria ser apte per a reg, no es reutilitza i s'aboca directament al medi hídic. Aquesta aigua podria ser reaprofitada per a reg de zones verdes municipals o per a la neteja viària. Actualment hi ha atorgada una concessió d'aigües residuals procedents de la depuradora de Sant Hilari Sacalm per a ús recreatiu a petició de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm.

2.7. Atmosfera

2.7.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

La contaminació atmosfèrica és un procés que s'inicia a partir de les emissions a l'aire des de diferents focus emissors de contaminants. Aquests contaminants segueixen una dinàmica condicionada pels processos de transport i dispersió propis del medi atmosfèric de la zona. Per tant, en analitzar la contaminació atmosfèrica cal considerar, d'una banda, les emissions (contaminants emesos per una font determinada), i d'altra banda, les immissions (presència de contaminants a l'aire que afecten a diferents receptors). Tot i que en general hi ha una certa correlació entre emissions i immissions, no són necessàriament equivalents, ja que es poden donar processos a l'atmosfera que poden transportar, dispersar, concentrar o, fins i tot, modificar la naturalesa dels contaminants.

Amb la finalitat d'avaluar si la gestió de les fonts d'emissió de contaminants atmosfèrics en l'àmbit d'estudi és adequada per un model territorial de desenvolupament sostenible, i per tal de garantir la salut atmosfèrica de la població i del medi ambient, s'estableixen els següents objectius principals:

- Controlar els principals focus emissors de contaminants atmosfèrics (mitjans de transport, processos industrials, fonts domèstiques i serveis, sector ramader, influències de municipis veïns...)
- Vetllar perquè les emissions i immissions de contaminants atmosfèrics no superin els líndars permesos.
- Determinar i prevenir els focus d'emissions de contaminants atmosfèrics i els efectes de les immissions.

La principal legislació actual que regula la contaminació atmosfèrica és la que fixa el Reial Decret 1073/2002. No obstant això, alguns dels paràmetres que regula aquesta normativa encara no han entrat en vigor i, per tant, ens trobem en un període de transició en el que conviuen els valors límits de la normativa estatal prèvia a l'entrada en vigor del RD 1703/2002, i els nous valors límits que fixa l'esmentat Reial Decret i els successius (RD 1796/2003).

Altrament, el Departament de Medi Ambient i Habitatge està posant en marxa l'Inventari d'emissions i fonts contaminants de Catalunya (EPER-CAT), en compliment de la Decisió de la Comissió Europea 2000/479/CE i del "Document d'orientació per a la realització de l'EPER" de la mateixa Comissió, segons el qual s'estableix una llista de 50 contaminants que, en cas de ser alliberats a l'atmosfera o a l'aigua, cal notificar-los per part dels establiments afectats. Els centres productius que estan obligats a informar de les substàncies que emeten a l'atmosfera són tots aquells inclosos en l'Annex I de la Directiva 96/61/CE (IPPC). Les substàncies a declarar són diferents segons el tipus d'activitat de cada centre i s'hauran de notificar amb una periodicitat anual.

2.7.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit territorial

L'anàlisi de la contaminació atmosfèrica dels municipis d'Espinelves, Osor, Sant Hilari Sacalm i Viladrau considera, d'una banda, les emissions (contaminants emesos per una font determinada); i de l'altra, les immissions (presència de contaminants a l'aire que afecten a diferents receptors).

Una bona gestió dels recursos i de les activitats establertes en el territori poden potenciar un desenvolupament econòmic equilibrat amb les capacitats i vulnerabilitats atmosfèriques, intrínseques de cada àmbit, millorant la qualitat de l'aire, i per tant, la qualitat de vida de les persones.

En aquest sentit l'entorn atmosfèric d'Espinelves, Osor, Sant Hilari Sacalm i Viladrau es caracteritza per:

- **Bona qualitat de l'aire**

Actualment, no hi ha cap estació de control de la contaminació atmosfèrica dins l'àmbit territorial d'Espinelves, Osor, Sant Hilari Sacalm i Viladrau. Les estacions automàtiques més properes incloses a la xarxa de Vigilància i Previsió de la Contaminació Atmosfèrica de Catalunya (XVPCA) són l'estació de Fornells de la Selva (que mesura sulfur d'hidrogen), de Girona (diòxid de sofre), de Sarrià de Ter (sulfur d'hidrogen), de Vic (Ozò troposfèric) i de Sant Celoni (sulfur d'hidrogen), malgrat que només es disposa de sèries històriques de les estacions de Girona i de Sant Celoni.

Els resultats obtinguts en aquestes estacions es troben per sota dels valors límit i guia que fixen les diferents normatives. Les úniques dades remarcables són la superació en determinats moments puntuals (anys 1999 i 2003) de la concentració d'ozó a l'estació automàtica de Sant Celoni. No es detecten incidències destacables en aquestes estacions.

Atenent al valor de l'ICQA, el qual determina la categoria de qualitat de l'aire (pobre, millorable o bona), es pot concloure que la qualitat de l'aire a l'àmbit d'estudi és bona, atès que a l'estació de Girona la qualitat és d'excel·lent ($75 \leq ICQA \leq 100$) i satisfactòria a l'estació de Sant Celoni ($50 \leq ICQA \leq 75$).

- **Els combustibles líquids són la principal font emissora de contaminants atmosfèrics, conseqüència del transport local i interurbà**

Els combustibles líquids (gasoil i gasolina) són els responsables de la major part de les emissions de contaminants a l'àmbit d'estudi. Aquest combustible es consumeix principalment en els desplaçaments locals (que generen el 87% de les emissions de l'àmbit d'estudi) i interurbans (que en generen un 1%), però també resulten significatives les emissions de gasoil en el sector agrícola (consumides per la maquinària agrícola o bé en les explotacions ramaderes i que suposa un 5,59% de contribució a la contaminació atmosfèrica).

Cal també tenir en compte el transport interurbà, la xarxa de carreteres i pistes forestals freqüentment transitades a l'àmbit, i sobretot el tipus de vies que creuen els municipis. La pressió atmosfèrica que exerceix l'eix transversal C-25, sobretot al municipi d'Espinelves, suposa el 68% de la contaminació atmosfèrica generada a aquest municipi atès que en aquest tram presenta una intensitat mitjana de trànsit entorn als 10.000 vehicles/dia.

Per altra banda, es detecta un volum de població estacional important a l'estiu, època de mobilitat turística. Aquest fet, incrementa el trànsit local i, per tant, també les seves emissions a tot el territori.

- **El balanç de compostos emesos contribuents a l'efecte hivernacle és equilibrat amb el poder d'absorció de la vegetació de l'àmbit d'estudi**

El diòxid de carboni es troba normalment a l'atmosfera en una concentració mitjana del 0,03%. Si es produeix un increment de la seva concentració a l'atmosfera, es contribueix a accentuar l'efecte hivernacle, ja que aquest gas absorbeix la radiació infraroja provinent del sòl i dels oceans.

Si comptem les emissions de diòxid de carboni (CO₂) equivalent emeses a l'àmbit d'estudi, la petjada ecològica en quant a emissions equival a una superfície agroforestal de 16.070,95 ha necessàries per tal d'equilibrar el sistema, és a dir, per fixar tot aquest CO₂ equivalent que s'emet al conjunt dels municipis. La superfície real de sòl agrícola o forestal disponible a l'àmbit d'estudi és de l'ordre de 19.770,3 ha, per tant, es tracta d'un sistema completament equilibrat, perquè es necessita 0,65 vegades la superfície agroforestal existent. És a dir, el sistema pot absorbir tots el CO₂ emès a l'àmbit d'estudi i, fins i tot, té la capacitat per absorbir 24.415 Tn CO₂ equivalent produït fora de l'àmbit d'estudi.

- **No hi ha cap estació de control de la contaminació atmosfèrica**

Actualment, no hi ha cap estació de control de la contaminació atmosfèrica a cap dels municipis de la present Agenda 21. Si bé és cert que tradicionalment la xarxa de Vigilància i Previsió de la Contaminació Atmosfèrica de Catalunya (XVPCA) ha ubicat les seves estacions en aquells indrets més conflictius –i per tant es podria considerar aquesta dada com a positiva– seria interessant disposar d'un sistema de control que permeti controlar i fer el seguiment dels principals contaminants atmosfèrics de l'àmbit, sobretot pel què fa al parc mòbil, i més tenint en compte que les estacions fixes més propers són l'estació de Girona-Sarrià de Ter i la de Sant Celoni.

- **Cap activitat inclosa en l'Inventari d'emissions i fonts contaminants de l'aire i de l'aigua de Catalunya**

Als municipis d'Espinelles, Osor, Sant Hilari Sacalm i Viladrau no s'hi localitza cap activitat que estigui inclosa en l'Inventari d'emissions i fonts contaminants de l'aire i de l'aigua de Catalunya (European Pollution Emission Register EPER-CAT), pel fet de superar el llindar establert d'algun contaminant de l'aigua o de l'aire establert per la Decisió 2000/479/CE, d'acord amb la Directiva IPPC (Directiva 96/61/CE de Prevenció i Control Integrats de la Contaminació).

- **No hi ha cap municipi de l'àmbit que disposi de gas natural**

En l'àmbit domèstic i dels serveis, els principals focus d'emissió tenen origen en les calefaccions particulars, en les instal·lacions d'escalfament d'aigua i en les cuines. Atès que cap municipi de l'àmbit d'estudi compta amb gas natural, essent les fonts d'energia domèstica, el propà, el butà i el gasoil. En comparació amb aquests, el gas natural emet molt menys gasos contaminants (SO_2 , CO_2 , NO_x i CH_4) per unitat d'energia produïda.

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **Bona qualitat de l'aire**

Segons les dades de les estacions més properes de la xarxa de Vigilància i Previsió de la Contaminació Atmosfèrica de Catalunya (XVPCA) l'aire de Sant Hilari Sacalm presenta una bona qualitat. Els resultats es troben per sota dels valors límit i guia que fixen les diferents

normatives, i no s'hi detecten incidències destacables. Això fa preveure una bona qualitat de l'aire.

- **Sant Hilari Sacalm emet pocs gasos a l'atmosfera**

Pel sector transport, el compost atmosfèric majoritàriament emès és el monòxid de carboni, seguit pels òxids de nitrogen i els compostos orgànics volàtils. En el municipi de Sant Hilari Sacalm la contaminació atmosfèrica generada pel transport es deu principalment al de pas i no a la circulació interurbana (intern al municipi). En aquest sentit el transport interurbà emet el 33% del total emès pel conjunt de municipis, representant el 0,46% dels gasos emesos al conjunt del municipi.

Pel que fa al sector domèstic els compostos atmosfèrics majoritàriament emesos són els diòxids de carboni i els òxids de sofre conseqüència de la combustió del butà, propà i gasoil. En aquest sentit Sant Hilari Sacalm, pel pes de la seva població, representa el 67% respecte la contribució total de les emissions domèstiques del total l'àmbit d'estudi, malgrat que representa l'1,1% del total de gasos emesos pel municipi.

Els gasos emesos pel sector ramader i agrícola representen el 53% de l'emissió de gasos del sector de tot l'àmbit d'estudi, i el 4,12% del total de gasos emesos al municipi de Sant Hilari Sacalm; essent compostos principalment per diòxid de carboni, metà, monòxids de carboni i per òxids de nitrogen.

- **Cap activitat inclosa a l'Inventari d'emissions i fonts contaminants de l'aire de Catalunya (EPER-CAT)**

Les activitats industrials i agropecuàries poden suposar un risc ambiental de contaminació de l'aire i de l'aigua. En aquest sentit, no es detecta cap activitat al municipi que superi els llindars establerts per la Decisió 2000/479/CE i que s'hagi d'incloure a l'EPER-CAT.

- **Alta capacitat i una baixa o nul·la vulnerabilitat**

La capacitat indica les àrees que ofereixen condicions més favorables per a l'establiment de nous focus emissors, i la vulnerabilitat indica el risc que suposa l'exposició de la població i dels espais naturals als contaminants atmosfèrics.

Tot i que la capacitat de Sant Hilari Sacalm per acollir nous focus contaminants és alta, i la vulnerabilitat baixa, caldria avaluar totes les repercussions que aquest fet potencial suposaria. En tot cas, una alta capacitat i una baixa vulnerabilitat del territori indiquen un bon estat de la qualitat de l'aire.

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **El balanç de diòxid de carboni equivalent denota que no és un sistema equilibrat**

La superfície agroforestal existent a Sant Hilari Sacalm pot absorbir el 69% de les emissions atmosfèriques generades en el propi municipi. És a dir, el sistema és excedent en emissions atmosfèriques contaminants (23.925,27 Tn CO₂eq/any no son absorbides), caldria una superfície forestal 1,45 vegades l'existent. La petjada ecològica en quant a emissions equival a una superfície agroforestal el 45% major a l'actual. Per tant, es tracta d'un sistema que no es troba en equilibri.

- **Sant Hilari Sacalm emet el 72% dels gasos contaminants a l'atmosfera de tot l'àmbit d'estudi, essent la font principal el transport local**

El municipi de Sant Hilari Sacalm suposa un 72% de contribució de les emissions atmosfèriques contaminants generades en el conjunt dels municipis de la present Agenda 21, conseqüència del seu pes demogràfic i industrial.

Val a dir que la contaminació atmosfèrica generada a Sant Hilari Sacalm és causada principalment pel trànsit local, és a dir, de pas, que circula per les carreteres GI-541, GI-551, GIV-5411 i sobretot per la C-25 (eix transversal), essent la intensitat mitjana de trànsit de l'ordre de 20.000 vehicles/dia.

El transport local suposa el 89% de les emissions atmosfèriques emeses pel total del municipi.

- **Cap estació de control de la contaminació atmosfèrica**

Les estacions automàtiques més properes incloses a la xarxa de Vigilància i Previsió de la Contaminació Atmosfèrica de Catalunya (XVPCA) són l'estació de Girona-Sarrià de Ter i la de Sant Celoni.

- **Sant Hilari Sacalm no disposa de xarxa de distribució de gas natural**

Les fonts d'energia domèstica són el propà, el butà i el gasoil. En comparació amb aquests, el gas natural emet molt menys gasos contaminants (SO₂, CO₂, NO_x i CH₄) per unitat d'energia produïda.

- **El 5,59% de la població de Sant Hilari Sacalm manifesta percebre males olors i tenir problemes derivats de la contaminació atmosfèrica**

Aquesta és la principal conclusió del cens de població i habitatge realitzat per l'Institut Nacional de Estadística l'any 2001.

Altrament, en els fòrums de participació ciutadana es va posar de manifest que sovint el clavegueram i els sanitaris de determinats punts del municipi desprenen males olors.

2.8. Soroll

2.8.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

El soroll és una font de contaminació ambiental que, sobretot en zones urbanes, pot arribar a pertorbar l'estat de benestar de les persones i la seva qualitat de vida. Als nuclis urbans el soroll ambiental és la suma de diverses fonts emissores. De tots els impactes acústics, el trànsit motoritzat sol ser el més rellevant (es considera que genera el 80% del soroll) dins els nuclis urbans, al tractar-se d'una font de contaminació mòbil i difusa de complexa solució. Per altra banda, hi ha d'altres fonts procedents de l'activitat industrial, de la construcció, bars, discoteques, així com dels propis particulars (electrodomèstics àudio-visuals, eines de bricolatge...), que en alguns casos poden ser també significatives.

Els principals criteris de sostenibilitat en quant al soroll ambiental s'encaminen fonamentalment a pal·liar i corregir els efectes nocius de la contaminació acústica en les persones, i adequar el soroll ambiental existent a la sensibilitat acústica del territori (la qual variarà en funció de l'ús que tingui).

La legislació actual que regula el soroll i les vibracions és la següent:

- En l'àmbit europeu, es va aprovar la Directiva 2002/49/CE, de 25 de juny, amb l'objectiu d'establir un marc comú destinat a evitar, prevenir i reduir, amb caràcter prioritari els efectes nocius de l'exposició de la població al soroll ambiental.
- La Llei estatal 37/2003, del soroll i la Llei catalana 16/2002 de protecció contra la contaminació acústica, incorporen els criteris establerts a la Directiva abans esmentada, disposant un seguit de mesures a adoptar pels ajuntaments amb la voluntat de millorar la qualitat de vida dels seus ciutadans i ciutadanes, dotant-los d'una sèrie d'eines per tal d'aconseguir aquesta finalitat.
- El darrer esglaió normatiu és l'ordenança sobre el soroll i les vibracions que han d'elaborar i aprovar tots els municipis.

2.8.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit d'estudi

- **No es té constància de contaminació per soroll**

En l'àmbit geogràfic d'estudi no es té constància de contaminació per soroll d'efectes nocius, només problemes puntuals pel pas de motos i oci nocturn a Sant Hilari Sacalm i Osor, respectivament.

Segons el cens de població i habitatges realitzat l'any 2001 (Instituto Nacional de Estadística), davant la pregunta de quins són els principals problemes en l'habitatge, la contaminació acústica és percebuda com a inconvenient important en el 19,1% dels habitatges de l'àmbit d'estudi.

- **El trànsit, el principal responsable del soroll ambiental**

Si bé la zona no té problemes de soroll importants, cal matisar que dins del nucli urbà, el trànsit motoritzat és l'impacte acústic més rellevant, al tractar-se d'una font de contaminació mòbil i difusa de complexa solució. Aquesta és la principal font de soroll pel municipi d'Espinelves pel qual hi transita, propera al nucli, la carretera C-25, malgrat que, segons els controls efectuats des de la Generalitat, no sobrepassa el nivell d'immisió permès.

- **No hi ha ordenances reguladores de la contaminació per soroll i vibracions a cap dels municipis de la Mancomunitat Intermunicipal de les Guilleries**

- **Zones de sensibilitat acústica alta i moderada**

Per poder caracteritzar el nivell de soroll i gestionar de forma eficient el soroll ambiental, el Departament de Medi Ambient i Habitatge ha elaborat un mapa de capacitat acústica per cada municipi de l'àmbit d'estudi que estableix els nivells d'immisió (nivell acústic mitjà existent durant un període de temps i lloc determinat) a les zones urbanes, als nuclis de població, i si s'escau, a les zones del medi natural, mitjançant l'establiment de les zones de sensibilitat acústica (part del territori que presenta una mateixa percepció acústica).

Aquest mapa hauria d'haver estat aprovat pels ajuntaments abans de l'octubre de 2005 (cap dels municipis ho ha fet), i juntament amb el mapa sònic (mostreig de soroll dels carrers), s'ha de contemplar al planejament municipal.

Els mapes realitzats de bona part dels nuclis de l'àmbit d'estudi presenten una sensibilitat acústica que alterna zones d'alta sensibilitat acústica (sectors del territori que requereixen una protecció alta contra el soroll) –principalment els carrers interns dels nuclis–, i zones de moderada sensibilitat acústica (sectors que admeten una percepció mitjana del soroll) –com ho són les carreteres de pas–. No obstant, s'han localitzat zones industrials a Sant Hilari Sacalm que admeten una percepció elevada de nivell sonor. Aquest fet caldrà tenir-lo en compte davant la planificació urbanística o de qualsevol infraestructura en el territori, que haurà d'adequar-se a aquesta sensibilitat registrada.

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **Moderat impacte de fonts de soroll**

El soroll no és percebut com a impacte significatiu, a banda de problemàtiques puntuals relacionades amb el trànsit motoritzat, especialment motocicletes.

Segons el cens de població i habitatges realitzat l'any 2001 (Instituto Nacional de Estadística), davant la pregunta de quins són els principals problemes en l'habitatge, el 21,7% d'habitatges de Sant Hilari Sacalm el consideraven com a inconvenient, percentatge per sobre la mitjana de l'àmbit d'estudi (19,1% dels habitatges), però per sota la mitjana catalana (34,3% dels habitatges).

- **Aprovat el mapa de capacitat acústica**

Aquest mapa –elaborat el Departament de Medi Ambient i Habitatge– zonifica el municipi en funció de la sensibilitat acústica de cada àrea. S'ha caracteritzat el nucli pròpiament com a zona d'alta sensibilitat acústica, mentre que la carretera d'accés (GI-542), el carrer principal i l'accés a les zones industrials, de moderada sensibilitat acústica. Finalment, admeten una percepció elevada de nivell sonor a la zona esportiva, a la zona industrial de Can Garriga i al polígon industrial La Bòbila.

- **Sant Hilari Sacalm disposa de normativa municipal de soroll**

La Llei 16/2002 estableix que els ajuntaments han de redactar i adaptar una ordenança municipal reguladora de soroll (càrrega i descàrrega de mercaderies, treballs a la via pública, activitats dels veïns, activitats de lleure, etc.).

- **Elaboració del POUM en procés**

El fet que el POUM del municipi estigui en actual redacció permetrà incorporar les següents mesures específiques en relació al soroll: (1) garantir els nivells d'immissió establerts per la Llei 16/2002, (2) adequar-se al mapa de capacitat acústica i a les zones de sensibilitat acústica establertes per aquest, (3) adoptar solucions de disseny al voltant de les fonts de contaminació acústica que minimitzin les zones de soroll i (4) considerar l'impacte acústic en les llicències urbanístiques.

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **Soroll derivat del trànsit motoritzat en determinats punts del nucli i de la carretera d'accés**

- **No s'ha elaborat cap mapa de soroll**

Els mapes de soroll són la representació gràfica dels nivells sonors mesurats en els diferents sectors d'un municipi. La elaboració d'aquest mapa facilitaria la identificació de punts negres.

- **El soroll en el PGOU**

El Pla General Municipal d'Ordenació Urbana data de l'any 1994 i no contempla mesures relacionades amb el soroll. Caldrà procurar que els resultats dels mapes de capacitat acústica es contemplin en el futur Pla d'Ordenació Urbana Municipal.

2.9. Residus

2.9.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

Per tal d'avaluar si la gestió dels residus de l'àmbit d'estudi és adequada per un model territorial de desenvolupament sostenible, s'estableixen els següents criteris o objectius:

- Promoure la sensibilització de la població en temes de medi ambient i reciclatge.
- Fomentar la minimització, la reutilització i/o el reciclatge dels residus urbans, ramaders, industrials...
- Incrementar les eficiències de la recollida selectiva per tal d'assolir els objectius marcats pel Programa de Gestió de Residus Municipals.
- Facilitar la disponibilitat d'instal·lacions adequades pel tractament i/o dipòsit dels residus.
- Detectar i localitzar els punts d'abocament incontrolats per tal de poder-ne planificar neteges i controls.

A continuació es detalla la normativa en matèria de residus que afecta al territori català:

- Llei autonòmica reguladora dels residus (Llei 6/1993).
- Llei 15/2003, de 13 de juny, de modificació de la Llei 6/1993, de 15 de juliol, reguladora de residus.
- Llei 16/2003, de 13 de juny, de finançament de les infraestructures de tractament de residus i del cànon sobre la deposició de residus.
- Llei Estatal de Residus (Llei 10/98) –modificada i ampliada per la Llei 62/2003.
- Llei Estatal d'Envasos i Residus d'Envasos (Llei 11/1997).
- Pla d'Acció per a la gestió dels Residus Municipals (2005-2012), que revisa el Programa de Gestió de Residus Municipals de Catalunya 2001-2006.
- Decret 21/2006, de 14 de febrer, pel qual es regula l'adopció de criteris ambientals i d'ecoeficiència en els edificis.

2.9.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit d'estudi

- **Augment de la producció de residus municipals**

En el conjunt de l'àmbit d'estudi ha augmentat la producció de residus per habitant, de 1,4 a 1,7 kg/hab/dia (període 2000-2005), assolint valors superiors a la mitjana catalana (1,6 kg) i a la d'Osona (1,3 kg), però per sota dels de la comarca de la Selva (2,2 kg).

- **Augment de la recollida selectiva però de manera incompleta**

La recollida selectiva s'ha incrementat en cadascun dels municipis malgrat que continua mantenint-se per sota la de rebuig, excepte a Viladrau, on les tones de recollida selectiva han duplicat les de rebuig.

Mentre a Sant Hilari Sacalm i a Viladrau s'hi recullen totes les fraccions, a Osor hi manca la recollida de matèria orgànica, i a Espinelves la d'orgànica i d'envasos.

- **Implantació de la recollida de matèria orgànica i del compostatge casolà**

El Consell Comarcal de la Selva ha engegat una campanya per fomentar el compostatge casolà en aquells municipis que estant duent a terme la recollida de matèria orgànica. Sant Hilari Sacalm s'ha adherit a aquesta iniciativa voluntària i Osor ho farà en el moment que reculli la fracció orgànica.

Paral·lelament, el Consell Comarcal d'Osona està treballant en la mateixa iniciativa, encara que de moment no s'ha concretat a Espinelves (Viladrau no s'hi contempla perquè se n'encarrega la Mancomunitat la Plana).

- **Compliment irregular del Programa de Gestió de Residus Municipals (PROGREMIC)**

Pel que fa al servei de recollida, tant per la fracció del rebuig com per la recollida selectiva, s'assoleix l'objectiu establert pel PROGREMIC, que preveu un mínim de contenidors cada 500 habitants en àrea d'aportació i un cada 100 habitants en vorera.

D'altra banda, i respecte el nivell d'eficiència de la recollida selectiva, la majoria de fraccions (paper i cartró, envasos lleugers i matèria orgànica) no aconsegueixen el nivell recomanat que marca el PROGREMIC. Només el vidre recollit a Espinelves i la totalitat de residus de Viladrau compleixen el nivell d'eficiència requerit.

- **Seguiment de la gestió dels residus per part de les guaites mediambientals**

L'equip de les guaites mediambientals del Consell Comarcal de la Selva treballen en diverses activitats i campanyes relacionades amb la gestió ambiental –diagnosi dels contenidors de recollida selectiva (localització i problemàtiques), seguiment setmanal de les àrees de recollida, educació mediambiental a les escoles, etc.– de cada municipi, entre ells Osor i Sant Hilari Sacalm.

- **Correcta gestió dels residus voluminosos i especials**

En general, els residus voluminosos que es generen a l'àmbit d'estudi són recollits a cada municipi per les respectives empreses contractades, excepte a Sant Hilari Sacalm que són els ciutadans qui ho porten a la deixalleria municipal.

Pel que fa als residus especials, com les piles i els medicaments, es poden portar a les deixalleries o als establiments indicats.

- **Correcte funcionament de les deixalleries però manca de cobertura de tota la zona d'estudi**

Sant Hilari Sacalm disposa de deixalleria municipal pròpia i Viladrau pot utilitzar la del municipi de Malla. Espinelves i Osor no tenen assignada cap deixalleria concreta. Està previst que al llarg del 2008 s'executi el projecte d'instal·lació d'un punt de recollida de residus municipals a Osor.

- **Satisfactori servei de neteja viària**

Els carrers dels municipis de l'àmbit d'estudi es mantenen nets i cuidats per la bona tasca que realitzen els agutzils, brigades i empreses contractades.

- **Manca d'ordenances reguladores dels residus de la construcció**

Cap dels municipis de l'Agenda 21 disposa d'ordenança reguladora d'aquests tipus de residus.

- **Nivells alts de valorització dels residus industrials i recollida d'olis minerals usats**

El 76,5% del total de residus industrials generats als municipis segueixen vies de valorització. Altrament, és important destacar la poca quantitat de residus generats catalogats com a Especials (0,2%) i l'elevada quantitat de residus No Especials (99,8%).

L'Agència de Residus de Catalunya, a través d'una empresa privada, facilita un servei de recollida selectiva d'olis minerals usats als tallers i indústries dels municipis que en disposin.

- **Correcta gestió dels residus sanitaris generats als consultoris locals**

Els residus sanitaris que es generen als consultoris locals o centres d'atenció primària (CAP) dels municipis de l'àmbit d'estudi, malgrat ser quantitats reduïdes, reben una correcta gestió per part del propi personal sanitari que hi treballa, essent transportats al centre d'atenció primària assignat –en el cas d'Osor, Espinelves i Viladrau– o emmagatzemat en els contenidors especials fins que l'empresa encarregada n'efectuï la recollida –en el cas de Sant Hilari Sacalm.

- **Balanç positiu de les dejeccions ramaderes**

En el conjunt de l'àmbit d'estudi es registra un balanç positiu entre la quantitat de nitrogen provinent de les dejeccions ramaderes i la capacitat d'absorció dels terrenys agrícoles i, per tant, el nitrogen generat és absorbible per les terres agrícoles. En aquest sentit, es generen un total de 13.657,3 tones de fems i 25.136,6 m³ de purins. Tot i així Espinelves i Osor tenen un balanç negatiu però amb valors poc significatius.

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **Augment de la recollida selectiva**

La recollida selectiva ha augmentant, passant de 392,5 a 919,7 tones al llarg del període 2000-2005.

- **Recollida de totes les fraccions**

A Sant Hilari Sacalm la recollida selectiva és completa ja que es recull vidre, paper i cartró, envasos i matèria orgànica.

- **Implantació de la campanya de compostatge casolà del Consell Comarcal de la Selva**

- **Seguiment de la gestió dels residus per part de les guaites mediambientals**

La guaita mediambiental del Consell Comarcal de la Selva assignada a Sant Hilari Sacalm treballa en diverses activitats i campanyes relacionades amb la gestió ambiental –diagnosi dels contenidors de recollida selectiva (localització i problemàtiques), seguiment setmanal de les àrees de recollida, educació mediambiental a les escoles, etc.

- **Servei de deixalleria municipal**

Sant Hilari Sacalm disposa de deixalleria on els habitants del municipi poden dipositar-hi qualsevol tipus de deixalla, inclús voluminosos i especials.

- **Correcta neteja viària**

Els carrers de Sant Hilari Sacalm presenten un bon estat de neteja gràcies al personal de la Brigada Municipal i de Gestió Ambiental de Residus.

- **Augment de la valorització externa dels residus industrials**

En els darrers anys ha anat guanyat terreny la valorització externa enfront la deposició controlada dels residus industrials.

- **Correcta gestió dels residus sanitaris que es generen al consultori**

L'equip sanitari del centre d'atenció primària (CAP) de Sant Hilari Sacalm gestiona correctament els residus que s'hi generen, ja que els dipositen en els contenidors pertinents i l'empresa encarregada del servei els passa a recollir.

- **Balanç positiu de dejeccions ramaderes al municipi**

El balanç actual entre la quantitat de nitrogen provinent de les dejeccions ramaderes i la capacitat d'absorció dels terrenys agrícoles és positiu i, per tant, el nitrogen generat és absorbit per les terres agrícoles del municipi.

Sant Hilari Sacalm contribueix al conjunt amb un 58,1% de kg de fems i amb un 61,4% de m³ de purins.

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **Augment de la ràtio de generació de residus**

Sant Hilari Sacalm ha augmentat la ràtio de generació de residus per habitant i dia, de 1,3 kg a 1,6 kg (període 2000-2005) assolint un valor igual a la mitjana catalana però inferior a la Selva (1,6 kg i 2,2 kg, respectivament).

- **Augment de la recollida de rebuig**

La recollida de rebuig ha augmentant, passant de 1.997,9 tones a 2.373,7 tones en el període 2000-2005.

- **Incompliment dels nivells d'eficiència que estableix el PROGEMIC**

En cap de les tres fraccions (vidre 46,3%, paper 16%, envasos 5,9% i orgànica 14%) s'assoleixen els mínims d'eficiència que marca el PROGEMIC (75%, 75%, 25 i 55%, respectivament).

- **Manca d'ordenança reguladora de residus de la construcció**

- **Augment dels residus de l'activitat industrial**

La generació de residus industrials ha augmentat de 2.306 tones a 3.051 tones (període 2002-2005) i el 99,6% d'aquests són no especials. La valorització externa és el principal destí, que ha anat guanyant terreny a la deposició controlada.

2.10. Energia

2.10.1.Objectius i criteris de sostenibilitat

L'energia és un recurs íntimament relacionat amb la mobilitat i l'activitat que desenvolupen els municipis. Per tal de saber si l'ús d'aquesta energia és eficient, cal avaluar la importància relativa dels diferents fluxos d'energia, el consum final i les repercussions ambientals i territorials de cadascun. Així doncs, els principals criteris de sostenibilitat relacionats amb l'energia s'encaminen a maximitzar l'eficiència energètica del municipi i a impulsar la implantació de possibles aprofitaments locals d'energies renovables.

Les qüestions energètiques són molt transversals i sobre les mateixes hi actuen totes les administracions. Pel que fa al context català, el Govern de la Generalitat ha aprovat en data 11 d'octubre de 2005 el Pla de l'energia de Catalunya 2006-2015 (substitució de l'anterior redactat l'any 2001) per tal de marcar l'orientació energètica del país i fer front als reptes energètics del futur. Es preveuen actuacions pel període 2006-2010, i es fixen dos horitzons temporals al 2015 i 2030. L'Agència Catalana de l'Energia és l'organisme encarregat de gestionar aquest pla.

Aquesta política energètica catalana es desenvolupa al voltant de 5 eixos:

1. Foment de la consciència social envers la problemàtica energètica.
2. Foment de l'estalvi i l'eficiència energètica (moderació del consum d'energia) a totes les escales i en totes les tipologies d'activitats, des de l'agricultura fins a la indústria.
3. Impuls de les fonts energètiques renovables (eòlica, biocombustibles, etc.) en detriment dels combustibles fòssils, per tal de minimitzar els impactes territorials i ambientals. Implantació d'aquestes fonts energètiques sostenibles tant als equipaments municipals, com a nivell particular, sobretot pel que fa a les edificacions i habitatges aïllats.
4. Desenvolupament de les infraestructures energètiques necessàries per assegurar el subministrament i diversificació de les fonts d'energia (seguretat, qualitat, mínim impacte ambiental, tancament de centrals tèrmiques o nuclears obsoletes...). Especial incís en reforçar l'alimentació elèctrica de les comarques gironines, donada la situació crítica actual i les necessitats futures d'alimentació del TAV.
5. Suport a la recerca, al desenvolupament i a la innovació tecnològica en l'àmbit energètic.

El marc normatiu relacionat amb el recurs energètic que es vol destacar en aquesta diagnosi es refereix a l'enllumenat públic dels municipis, a l'ecoeficiència en els edificis i a les energies renovables.

El Parlament català va aprovar la Llei 6/2001, de 31 de maig, d'ordenació ambiental de l'enllumenament per a la protecció del medi nocturn, i el Decret 2/2005 de 3 de maig, com a desplegament normatiu de l'esmentada llei. En aquest sentit, determinen bàsicament:

1. La divisió del territori en diverses zones en funció de les característiques i especificitats de cada una en relació amb la claror lluminosa que hi pot ésser admissible. El Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya ha elaborat una proposta de mapa que fixa les àrees que corresponen a cada una de les tipologies envers la contaminació lluminosa i comunica a cada municipi la zonificació corresponent al seu terme. Seguidament, l'ajuntament pot proposar modificacions raonades, sempre que no impliquin una reducció de la protecció assignada, i concretar àrees de menor protecció.

2. La formulació per part dels ajuntaments del Pla d'adequació de la il·luminació exterior abans del 31 de desembre del 2007, que serveixi de base a l'adequació de les instal·lacions d'acord amb el Mapa de la protecció envers la contaminació lluminosa, per regular els aspectes relatius a les intensitats de brillantor permeses, al disseny i la instal·lació de l'enllumenat, al règim estacional i horari d'usos. L'Oficina per a la Protecció de la Contaminació Llumínosa assessorarà i col·laborarà amb els ajuntaments per a la redacció del pla i proporcionarà ajuts econòmics per a la seva elaboració.

Es prohibeixen per exemple, els llums, integrals o monocromàtics, amb un flux d'hemisferi superior emès que superi el 50% d'aquest, i es dicta que cal prioritzar en els enllumenats exteriors la utilització preferent de làmpades de vapor de sodi d'alta pressió (VSAP) i de baixa pressió (VSBP). Aquestes, han de substituir les làmpades de vapor de mercuri (VM) en els processos de renovació de l'enllumenat públic, que han de tendir a la reducció de la potència instal·lada.

La il·luminació exterior existent ha de complir les prescripcions de la Llei 6/2001 i Decret 2/2005 amb termini el 31 d'agost del 2009.

El Govern de la Generalitat de Catalunya va redactar el Decret 21/2006, de 14 de febrer, pel qual es regula l'adopció de criteris ambientals i d'ecoeficiència en els edificis.

A nivell europeu es contempla, entre altres, la Directiva 2001/77/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 27 de setembre de 2001, relativa a la promoció d'electricitat generada a partir de fonts d'energia renovables en el mercat interior de l'electricitat.

2.10.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit d'estudi

INFRASTRUCTURES ENERGÈTIQUES I CONSUM ENERGÈTIC

- **Àmplia oferta d'infraestructures energètiques**

A l'àmbit d'estudi s'hi localitzen tres trams de línia d'alta tensió que travessen de manera horitzontal els termes d'Osor i Sant Hilari Sacalm. També n'hi ha una de mitjana tensió (25 kv) que segueix direcció O-E pels termes de Viladrau, Espinelves i Sant Hilari Sacalm. Per Osor hi transcorre una altra línia de 6 kv. En tot l'àmbit d'estudi s'hi localitzen diverses estacions transformadores que modifiquen a baixa tensió l'energia que prové de les línies de mitjana tensió, per tal que pugui ésser consumida.

Hi ha en projecte una línia elèctrica de 400 Kv de Sentmenat (Vallès Occidental)-Bescanó-Figueres-Baixàs (França), 11,4 km de la qual travessaran els municipis d'Osor, Sant Hilari Sacalm i Viladrau. La Generalitat de Catalunya en justifica la seva necessitat per millorar el subministrament elèctric de les comarques gironines, per satisfer la demanda del futur tren d'alta velocitat i per augmentar la interconnexió elèctrica amb França. Segons el projecte de la Red Eléctrica de España (REE) causarà un impacte mínim però no pensen el mateix alguns sectors de població i les administracions locals afectades.

Pel que fa a Gasos Lliquats de Petroli (GLP), una bona part es distribueixen en xarxa mitjançant la càrrega de dipòsits de gas propà, tal com passa a Viladrau i Sant Hilari Sacalm. És evident que cal procurar situar aquests dipòsits en un lloc on causin el mínim impacte visual.

Es localitzen dues estacions de servei al nucli urbà de Sant Hilari Sacalm, una a Osor (autoservei) –fora d'ús– i una altra a Viladrau (crta. Viladrau-Vic, km 3,2).

Segons l'Institut Català de l'Energia, en el conjunt de municipis de l'àmbit d'estudi no s'ha localitzat cap instal·lació de cogeneració.

- **El transport és el principal consumidor d'energia**

El 70,5% del total d'energia consumida a l'àmbit d'estudi s'obté a partir dels combustibles líquids (gasoil i gasolines), el 23,7% de l'energia elèctrica i l'5,8% dels gasos líquids de petroli. El sector que més energia consumeix és el transport (que consumeix el 54,4% del total d'energia consumida), seguit de la indústria (28,2%), el domèstic (15,5%), i per últim, l'agrícola (1,9%).

GESTIÓ ENERGÈTICA DE L'ENLLUMENAT MUNICIPAL

- **La proposta de mapa de contaminació lluminosa encara no s'ha aprovat a cap dels municipis de la Mancomunitat Intermunicipal de les Guilleries**

El Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya ha elaborat el Mapa de protecció envers la contaminació lluminosa (on es fixen les àrees que pertanyen a cada una de les tipologies envers la contaminació lluminosa) i ha comunicat a cada municipi la zonificació corresponent al seu terme. A partir d'aquest, els ajuntaments poden proposar modificacions raonades i concretar àrees de menor protecció, sempre que no impliquin una reducció de la protecció assignada. Aquests resultats havien d'estar aprovats abans del juny de 2007, però de moment cap dels municipis de l'àmbit d'estudi, tot i haver rebut el mapa, n'han fet cap al·legació al respecte.

- **Correcte seguiment del Pla d'adequació de la il·luminació exterior**

El Pla d'adequació de la il·luminació exterior, que preveuen la Llei 6/2001 i el Decret 2/2005, ha de servir de base a l'adaptació de les instal·lacions d'acord amb el Mapa de protecció envers la contaminació lluminosa, per regular els aspectes relatius a les intensitats de brillantor permeses, al disseny i a la instal·lació de l'enllumenat, i al règim estacional i horari d'usos.

Fins al moment, tots els municipis de l'àmbit d'estudi (1) han iniciat la progressiva substitució de les làmpades de vapor de mercuri per les de vapor de sodi perquè consumeixen un 50-60% menys i lumínicament també contaminen menys, així com també han procurat, en la mesura del possible, instal·lar llums d'emissió de raigs de manera que no se sobrepassi el pla horitzontal (sentit descendent). D'altra banda, (2) els 4 municipis utilitzen eficients sistemes d'encesa de l'enllumenat públic, com les cèl·lules fotoelèctriques i els rellotges astronòmics, per assegurar que l'enllumenat no resta encès en les hores que hi ha llum natural.

- **Consum per sota el valor índex**

Es considera que el consum de l'enllumenat públic és elevat quan se supera la ràtio de 200 kwh/habitant. Viladrau i Osor són els únics municipis que superen aquesta xifra (219 kwh/habitant i 206 kwh/habitant, respectivament).

ENERGIES RENOVABLES

- **Presència d'energies renovables**

Segons l'Institut Català de l'Energia, i pel que fa a energies renovables, cal destacar la minicentral hidràulica d'Osor explotada per Explotacions energètiques d'Osor SL, i les dues plaques fotovoltaïques de Viladrau, una propietat de l'Ajuntament de Viladrau i l'altra d'un particular.

- **Zona de possible implantació d'energia eòlica a Espinelves i Sant Hilari Sacalm**

Mitjançant la superposició dels mapes elaborats pel Departament de Medi Ambient i Habitatge, d'implantació ambiental de l'energia eòlica a Catalunya (compatibilitat amb la implantació de parcs eòlics) i de recursos eòlics de Catalunya (eficiència eòlica), es desprèn que una petita franja a la zona E del terme municipal d'Espinelves i diversos punts de Sant Hilari Sacalm podrien ser compatibles amb la implantació d'un parc eòlic i compatibles amb la velocitat del vent (a 5,5 m/s). Caldria valorar però, si la ubicació d'un parc eòlic actuaria a favor o en contra de la sostenibilitat del territori.

- **Estudi de l'energia solar**

L'Institut Català d'Energia està treballant en la confecció de l'Atlas digital de radiació solar a Catalunya, que determinarà la distribució de la radiació solar sobre el territori català a partir de la interpolació de les estacions de mesurament existents, tenint en compte les variacions de la radiació segons l'altitud i les obstruccions a la radiació solar produïdes per la topografia. Caldrà veure doncs, quin és el resultat a l'àmbit d'estudi i si es podrà aprofitar el seu potencial.

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **Voluntat de l'administració d'adequar l'enllumenat públic**

L'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm treballa en la progressiva substitució dels punts de llum necessaris per mitigar la contaminació lluminosa i fomentar l'estalvi energètic, ja que gairebé la totalitat dels seus fanals són de vapor de mercuri.

- **L'enllumenat públic disposa d'un sistema d'encesa mitjançant cèl·lules fotovoltaiques i rellotge astronòmic**

Aquests tipus de sistemes permeten que l'enllumenat s'encengui de forma automàtica quan disminueix la intensitat de la llum natural. Alguns fanals nous baixen la intensitat a la nit.

- **Algunes làmpades de vapor de sodi**

Tan sols un 10% dels fanals de Sant Hilari Sacalm són de vapor de sodi. Tot i així, els fanals amb làmpades de vapor de mercuri tenen preparat el seu equip per poder-hi instal·lar el vapor de sodi.

- **Projecció de la llum en sentit descendent**

En general, bona part dels fanals del municipi disposen de pantalles protectores que eviten la projecció de la llum en sentit ascendent.

- **Consum per sota el valor índex**

Es considera que el consum de l'enllumenat públic és elevat quan se supera la ràtio de 200 kwh/habitant. El consum aproximat de Sant Hilari Sacalm és de 114 kwh/habitant.

- **Possible zona apta per a l'energia eòlica**

Diversos punts de Sant Hilari Sacalm són compatibles amb la implantació d'un parc eòlic i compatibles amb la velocitat del vent (a 5,5 m/s). Caldria valorar-ne la necessitat i si la implantació d'un parc eòlic actuaria a favor o en contra de la sostenibilitat del territori.

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **Diverses línies elèctriques travessen el municipi**

Diverses línies elèctriques travessen el terme municipal que originen un fort impacte visual. Caldria doncs, estudiar i valorar la necessitat del seu soterrament.

- **El projecte de línia de 400 Kv travessa Sant Hilari Sacalm**

Es preveu que uns 5,8 km d'aquesta línia elèctrica de molt alta tensió creuin el municipi de Sant Hilari Sacalm. Caldrà vetllar perquè aquesta infraestructura origini el mínim impacte ambiental en el territori.

- **La proposta de mapa de contaminació lluminosa encara no s'ha aprovat**

El Mapa de protecció envers la contaminació lluminosa (on es fixen les àrees que pertanyen a cada una de les tipologies envers la contaminació lluminosa) ha arribat a l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm, però el consistori local de moment no n'ha fet cap al·legació, fet que el situa fora de termini. Els mapes s'havien d'haver aprovat abans del juny de 2007.

- **Presència de làmpades de vapor de mercuri i aspectes a millorar**

El 90% de les làmpades dels fanals són de vapor de mercuri. Caldrà vetllar per una progressiva substitució per les de vapor de sodi, amb la facilitat que els equips ja han estat adequats per aquest futur canvi.

- **Manca d'energies renovables**

Sant Hilari Sacalm no disposa de cap tipus d'instal·lació d'energia renovable.

3. Aspectes de sostenibilitat econòmica

3.1. Mercat de treball i àrees d'influència

3.1.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

Els municipis de l'Agenda 21, com el conjunt del país, estan immersos dins una realitat econòmica plenament globalitzada on la competència es dona en un context obert. Afrontar el repte de l'obertura i la internacionalització de l'economia sotmet a una profunda transformació del model de competitivitat imperant. Així, cada cop més, aquesta competitivitat no es pot sustentar en un model de costos laborals baixos, treball precari poc qualificat, desatenció al medi ambient, produccions de poc valor afegit, i en què la construcció sigui un motor essencial de l'activitat econòmica.

La Cimera de Lisboa de l'any 2000 esdevé un referent obligat sobre la direcció a emprendre de les economies de tot territori inserit a la comunitat europea. L'objectiu marc és avançar envers una economia més dinàmica i competitiva, basada en el coneixement, que sigui motor del creixement, la competitivitat i l'ocupació, capaç de créixer econòmicament de manera sostenible ambientalment i generar més i millors llocs de treball i amb major cohesió social; i tot això, amb la implicació i conformitat de tots els agents directament implicats.

En aquest context, els objectius i criteris de sostenibilitat, en sentit ampli i generalitzable, passen per:

- a) La modernització del teixit productiu, amb la formació del capital humà, l'esforç en recerca, desenvolupament i innovació, la millora de les infraestructures, la projecció exterior de l'economia.
- b) L'aposta per una política sectorial que impulsi els nous sectors amb projecció de futur –com el de les noves tecnologies de la informació– i readreci les activitats tradicionals (agricultura, indústria, turisme) cap a paràmetres no incrementistes o desatents amb els factors de qualitat, diversitat i sostenibilitat ambiental del seu exercici.
- c) La garantia d'un ús extensiu de les tecnologies de la informació i la comunicació arreu i a tothom, i la millora del sistema universitari i de formació professional que, en definitiva, eviti la fractura digital i la desigualtat d'oportunitats.

En conjunt, la sostenibilitat econòmica ha de basar-se en un model de competitivitat que augmenti la productivitat –no la producció– de cada sector econòmic, amb l'ús intensiu del coneixement i de les tecnologies que hi són associades, amb el respecte al medi ambient i l'atenció al benestar social de la població.

Des d'aquesta òptica es concep un sector agrari que afronti els problemes estructurals canviant l'orientació productiva de l'espai rural i integrant-hi la dimensió ecològica, una activitat turística que sàpiga fonamentar-se en l'explotació sostenible dels recursos, o un

exercici comercial més equilibrat entre l'oferta i la demanda i més capaç de vertebrar pobles i ciutats.

Aquesta concepció genèrica de la sostenibilitat de les economies locals convergeix amb uns objectius i criteris específics en l'esfera del mercat de treball i les àrees d'influència econòmica que marcaran la diagnosi d'aquesta Agenda 21.

Aquests objectius i criteris de diagnosi pel mercat de treball i àrees d'influència econòmica de l'àmbit d'estudi són els següents:

- Assegurar una autonomia econòmica o capacitat adquisitiva de la població que reverteixi en el benestar social i la qualitat de vida.
- Aprofitar i millorar les sinergies de dinamització econòmica que ofereix el territori i el seu enclavament geoestratègic.
- Possibilitar l'accés laboral de la població en edat i condicions per treballar, sense discriminacions i possibilitant la millora formativa i professional.
- Evitar excessos de dependència o de desequilibri entre els diferents sectors econòmics que donen sortida laboral a la població.
- Garantir la vitalitat econòmica dels municipis incrementant els nivells d'autocontenció laboral.
- Combatre l'exclusió territorial o desigualtat de prestacions i oportunitats econòmiques entre el món urbà i el món rural.

3.1.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit d'estudi

En mercat de treball i en les àrees d'influència econòmica, el territori de l'àmbit d'estudi mereix 7 punts de diagnosi entorn, en concret, els referents al context econòmic, al grau de diversificació de l'economia, als nivells d'autocontenció i atracció laboral, a l'afectació de l'atur, al servei d'atenció laboral i empresarial, als centres de suport a noves empreses, i a l'accés a les noves tecnologies de comunicació.

• Macroindicadors econòmics amb tendència regular

L'activitat productiva de les comarques de referència té uns rendiments, segons producte interior brut, quelcom per sota de la mitjana catalana en el cas d'Osona i per sobre en el cas de la Selva (-4% i +1% respectivament, any 2005). En general, els últims anys han significat una recuperació dels ritmes de creixement després d'un alentiment a principis de dècada.

Pel que fa al nivell d'ingressos de la població, aquest és igual o superior al de Catalunya, amb una renda bruta familiar disponible (entre 12.100 i 13.000 € per habitant, any 2003) que, sobre un interval de 1 a 10, és equivalent a un nivell econòmic valorat entre 7 i 8.

Per últim, l'enclavament territorial de l'àmbit d'estudi a partir de la infraestructura de l'Eix Transversal (C-25) li confereix possibilitats importants, actuals o potencials, en els municipis d'Espinelves, Sant Hilari Sacalm i Viladrau. Osor, en canvi, ha de fer front a un aïllament geogràfic que li comporta reptes en l'activació econòmica però també oportunitats al respecte.

- **Diversificació econòmica en lleuger retrocés**

Atenent a la distribució de la població ocupada, el sector primari i la indústria estan en regressió seguint una tendència inversa a l'activitat constructiva i, sobretot, el sector terciari. En concret, i coincidint amb la inèrcia comarcal i catalana, l'economia de l'àmbit d'estudi es terciaritzava per la incidència de l'activitat comercial i de serveis.

La pèrdua de pes específic de l'activitat agroforestal i ramadera s'ha de mesurar en termes territorials i paisatgístics més enllà dels pròpiament econòmics: el creixement del PIB comarcal del sector primari és negatiu (-6,1% a Osona i -2,1 a la Selva, any 2005) i la participació en el PIB total és mínim (3,8% a Osona i 1,7 a la Selva) tot i que superior al país (1,6%) i amb vincles amb la indústria agroforestal.

En el sector secundari perd influència econòmica l'activitat amb més valor afegit, la indústria, en detriment de la construcció: decreixement del PIB en indústria entre el -0,3% i el -2,1% (Osona i Selva, any 2005), amb aportació al PIB conjunt entre el 33,4% i el 19,9%; i creixement en construcció entre el 8,7% i el 7,7%, amb una aportació al PIB conjunt entre el 8,8% i el 15,4%.

- **Nivell força elevat d'autocontenció laboral i capacitat d'atracció negativa**

En el conjunt dels 4 municipis, més de la meitat de la població ocupada exerceix en el mateix municipi de residència i la proporció ha disminuït poc en els darrers anys (del 69% al 66%, període 1996-2001). Per tant, s'assisteix a una dependència limitada envers els llocs de treball externs, és a dir, els municipis de l'àmbit d'estudi generen prou oferta laboral – quantitativa i/o qualitativa– per donar resposta a una part important dels residents ocupats.

En canvi, el balanç dels municipis entre els llocs de treball atrets (residents de fora) i generats (ocupats a fora) presenta una evolució i resultats clarament negatius (de -410 a -574, període 1996-2001). Amb tot, aquesta progressió dels valors negatius no és a causa d'una regressió en l'oferta de treball per a residents de fora dels municipis d'estudi sinó pel fet que la demanda i llocs de treball obtinguts fora del municipi ha estat superior.

- **Baix nombre d'aturats i certa estacionalitat de l'ocupació**

Bona recuperació de la crisi econòmica, de mitjans dels noranta, i registres de l'atur amb tendències similars a la taxa comarcal i catalana. Amb tot, després del mínim assolit a l'any 2000 (107 aturats), l'increment del 2006 (164 aturats) recomana fer-ne seguiment, sobretot en relació amb la població en actiu.

D'altra banda, el mercat de treball del llarg de l'any es troba quelcom influenciat per la temporalitat dels llocs de treball propis d'activitats estacionals (p. ex. turisme). Es detecta una diferència en la xifra d'aturats entre gener i juny (de 184 a 146, any 2006) però en general predomina l'estabilitat dels llocs de treball.

La vulnerabilitat de la població activa a una situació d'atur respon a un perfil força predeterminat en totes les variables, sexe, edat, sector econòmic i professió: dona, mitjana edat, baix nivell acadèmic, procedent de l'activitat comercial i de serveis i sense qualificació professional.

- **Descompensació dels serveis d'atenció laboral**

Els municipis d'Espinelves i Viladrau no tenen un servei específic d'atenció laboral en tant que el Consell Comarcal d'Osona o altre organisme no el facilita. En canvi, per Osor i Sant Hilari Sacalm, el Consell Comarcal de la Selva disposa d'un servei complet d'atenció a persones aturades, o amb voluntat de millorar la seva situació laboral, amb serveis diferents prestats des de les borses de treball, clubs de la feina, escoles taller i d'ocupació. L'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm actua de suport i canalització de les demandes des de l'Oficina de Turisme.

- **Poca promoció dels serveis de suport per a la iniciativa empresarial**

El Servei de Creació d'Empreses de la Generalitat de Catalunya, que es proporciona des dels Consells Comarcals d'Osona i la Selva, és poc conegut entre la població dels municipis de la Mancomunitat Intermunicipal de les Guilleries malgrat que ofereixen un servei molt important d'informació, orientació, assessorament, formació i facilitats de finançament a persones emprenedores amb voluntat d'iniciar un negoci de micro o petita empresa.

- **Dèficit en noves tecnologies de comunicació**

En el territori de l'àmbit d'estudi tots els municipis presenten mancances en la cobertura ADSL i/o en la cobertura WiMAX que ha de proporcionar el projecte Banda Ampla Rural de la Generalitat de Catalunya. La disponibilitat de tecnologies de comunicació i informació adequades és bàsic per evitar greuges comparatius entre entorns urbans i rurals i, en

concret, per no esdevenir un factor limitant en la creació de noves fórmules de dinamització econòmica vinculades amb les telecomunicacions de banda ampla.

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **Potencial per a l'establiment de noves activitats econòmiques**

La substancial millora en infraestructura viària ha apropat el municipi de Viladrau a pols de dinamització econòmica importants com Vic, Girona, i Barcelona, fet que li permet beneficiar-se de millors sinèrgies i oportunitats laborals i empresarials.

A més, s'obren nous filons econòmics que són una oportunitat per al municipi, amb activitats relatives a la valorització de l'entorn (turisme actiu i cultural), amb valor afegit (productes de qualitat, artesanals), o que permeten la deslocalització (teletreball).

- **Generalització de rendes per habitant elevades**

Sant Hilari Sacalm registra un nivell econòmic valorat en 8 –sobre un interval de 1 a 10–, que correspon a una considerable renda bruta familiar disponible per habitant (13.000 €) i fins i tot superior a la renda general de la comarca de la Selva (12.800 €). Aquest fet posa en evidència el poder adquisitiu de la població, la capacitat de consum, inversió i estalvi de Sant Hilari Sacalm i del seu marc territorial.

- **La immensa majoria de la població activa està ocupada**

A Sant Hilari Sacalm, la població que està en el mercat laboral i treballa representa el 93,3% (any 2001). Per tant, la gran majoria de la població activa disposa de sortides professionals, siguin dins o fora del municipi. Aquesta constatació es complementa amb una evolució anual del nombre d'aturats prou continguda (entre 92 i 229, període 1990-2006).

- **Poca variació mensual en el nombre d'aturats**

El nombre de persones aturades és limitat i les oscil·lacions al llarg de l'any són igualment prou insignificants en números absoluts (de 117 a 140, any 2006) i segueix un comportament que, en general, oscil·la entre uns mínims a l'estiu i uns màxims a l'hivern.

- **Manteniment de la població ocupada en el mateix municipi**

La població que resideix i treballa a Sant Hilari Sacalm és força més de la meitat de la població ocupada total (69,9%, any 2001) i, malgrat que aquest nivell d'autocontenció laboral ha empitjorat en els últims anys (75,8%, any 1996), l'estat de dependència del municipi respecte a l'oferta de llocs de treball externs encara és limitat.

- **Entre els sectors econòmics el primari es manté vigent**

No es produeix una transformació en l'economia de Sant Hilari Sacalm com perquè altres sectors releguin l'activitat agrària (8,6%, any 2001) a un pes o incidència igual de testimonial com el que succeeix en el conjunt de Catalunya en el còmput de persones vinculades amb el sector agrari (2,5%, any 2001).

- **Certa correcció del desequilibri entre els sectors econòmics**

En el decurs d'una dècada (període 1991-2001) s'ha produït una transferència de població ocupada en activitats industrials (de 61,8 a 49,7%) cap a l'activitat terciària que representa el comerç i els serveis (de 26,3 a 33,8%), i també cap a la construcció (de 7,5 a 8,6%) i al sector primari (de 4,4 a 7,9%). Molt en especial, el guany que experimenten les activitats agroforestals s'ha de considerar un fet rellevant i insòlit en el conjunt del país.

- **Accés a un servei d'atenció laboral**

L'oferta i demanda laboral generada a Sant Hilari Sacalm pot ser atesa pel servei integral d'ocupació laboral que disposa el Consell Comarcal de la Selva en el municipi de Santa Coloma de Farners. La borsa de treball i els programes d'orientació i reinserció laboral que s'ofereixen tenen caràcter supramunicipal i l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm fa tasques de suport i mediació.

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **Limitada capacitat d'atracció laboral exterior**

Incrementa la població que es desplaça a Sant Hilari Sacalm per treballar-hi (de 165 a 200, període 1996-2001) però encara molt més la població de Sant Hilari Sacalm ocupada a fora del municipi (de 429 a 706). Això dona com a resultat un índex d'atracció negatiu i en important alça (de -264 a -506) que evidencia una capacitat limitada de generar oferta laboral d'interès supramunicipal.

- **Desigualtat de gènere en el mercat laboral**

La taxa d'activitat masculina és significativament més elevada que la femenina (72,4% i 45,7% respectivament, any 2001), és a dir, els homes en edat de treballar segueixen essent el contingent majoritari de població activa que opta a la inserció del mercat laboral. D'acord amb això, la taxa d'inactivitat atribuïda a les feines de la llar és eminentment femenina (33,9% dones i 0,4% homes).

Així mateix, a Sant Hilari Sacalm les dones són les més vulnerables a trobar-se en una situació d'atur segons les dades que es disposen (75 aturades i 50 aturats, any 2006).

- **Dèficit en telecomunicacions de banda ampla**

En conjunt del terme municipal no té garantit l'accés a les tecnologies de la informació i la comunicació d'alta velocitat, només el nucli de Sant Hilari Sacalm té accés al sistema WI-FI. Les dificultats de cobertura contribueixen a l'anomenada fractura digital, en la seva lectura social, econòmica i territorial. Aquest tipus de dèficit és un escull particularment important a l'hora d'impulsar les comunitats digitals com a fórmula de descoberta i treball dels col·lectius ciutadans, socials i empresarials en el marc de la societat del coneixement.

- **Manca de projecció del servei d'atenció empresarial**

L'economia de Sant Hilari Sacalm acusa una manca d'iniciativa empresarial per establir negoci en el propi terme municipal i, per aquest motiu, la falta de promoció eficaç del punt de Servei d'Autoempresa de la Generalitat és un dèficit especialment sensible. Aquest servei d'assessorament, formació i ajut econòmic per a petites empreses de nova creació és àmpliament desconegut entre la població.

3.2. Sectors econòmics

3.2.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

En el capítol de mercat de treball, l'apartat 3.1.1 s'exposen els objectius i criteris genèrics que concerneixen a una definició ampla d'economia sostenible. L'apartat actual es remet als mateixos objectius i criteris genèrics i, a continuació, en concreta els específics per als diferents sectors de l'economia de l'àmbit d'estudi:

- Apostar per la modernització i adaptació de l'activitat agrària, per fer-la més competitiva i de qualitat com a clau, en darrera instància, per garantir la sostenibilitat del món rural, l'equilibri territorial i la preservació del paisatge.
- Conservar i reactivar l'activitat forestal per garantir la viabilitat de les explotacions, preservar el patrimoni natural i prevenir els riscos associats a l'abandonament dels aprofitaments silvícoles.
- Afavorir la incidència econòmica de la indústria en el territori, basada en la localització i planificació supramunicipal, en garantir l'establiment d'iniciatives locals i en atraure nova indústria neta i d'alt valor afegit.
- Assegurar el comerç bàsic en els municipis i, promoure una oferta d'establiments comercials més diversa i competitiva, que permeti millor cobertura i autosuficiència per a les necessitats locals.
- Avançar cap a un model turístic de qualitat i sostenible fonamentat en una oferta més àmplia i promoguda de turisme actiu i cultural, que sigui un complement estable i positiu per a l'economia del territori.

3.2.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit d'estudi

La diagnosi territorial dels sectors econòmics, dels 4 municipis de l'Agenda 21, s'estructura en base a diferents punts observats de particular interès segons corresponguin al sector primari, al sector secundari o al sector terciari de l'economia.

SECTOR PRIMARI

- **Manteniment del paisatge agroforestal**

El paisatge del territori de l'Agenda 21 conserva el seu domini forestal, amb el 76,6% de superfície boscosa, mentre que el sòl conreat i pastures ocupa només un 17,9% del territori (any 2006). Diferents taxes de variació mostren la vigència de l'activitat agroforestal, amb

una recuperació de les hectàrees conreades (-20,8% i +142,1%, períodes 1989-99 i 1999-05) proporcionada pels vivers, un increment també de la superfície forestal (+5,1, període 1989-05) i, en canvi, una pèrdua de les unitats ramaderes (+16,4% i -25,1%, períodes 1989-99 i 1999-05).

- **Relleu generacional assegurat**

La població ocupada en el sector primari (7,7%, any 2001) és superior respecte la de les comarques de referència (4,6% Osona i 3,4% la Selva) i del propi país (2,5%), resisteix la pèrdua de contingents (del 8,0% al 7,5%, període 1991-1996), constant i acusada en la majoria de municipis catalans i, tant o més transcendent, el relleu generacional està assegurat: l'índex de joventut és de 2,4, és a dir, els ocupats joves de menys de 35 anys més que doblen als d'entre 50 i més edat. Amb tot, aquest diagnòstic general no és compartit pels municipis de menor entitat demogràfica.

- **Transformació del model d'explotació tradicional**

A l'àmbit d'estudi, la pèrdua en el nombre d'explotacions és molt negativa: -57,8% en les agrícoles, -48,4% en les ramaderes i -47,7% en les forestals (període 1989-1999). És a dir, en el decurs d'una dècada, les explotacions es redueixen entorn a la meitat.

Així mateix, el binomi explotació-família s'està fracturant de manera accelerada: la mà d'obra familiar disminueix més de la meitat (de 227 a 100 persones, període 1989-1999) i les unitats de treball per any estan essent substituïdes principalment per mà d'obra assalariada (107 assalariats i 45 familiars, any 1999).

En definitiva, s'assisteix a un abandonament d'explotacions familiars i a una redimensió de les subsistents per fer-les viables econòmicament: de 99 a 232 ha les forestals, de 3,9 a 7,3 ha les agrícoles i de 375 a 437 UR les ramaderes (període 1989-1999).

- **Limitada incidència ambiental de l'activitat ramadera**

Les explotacions ramaderes de més incidència ambiental són objecte de regulació per la llei d'intervenció integral de l'administració ambiental (annex I i II.1). No es té constància d'instal·lacions ramaderes de cria intensiva que s'hagi adequat a la llei vigent en motiu de capacitat de bestiar i incidència ambiental elevada (desembre 2006), coincidint amb una activitat ramadera limitada i extensiva.

- **Gestió de les superfícies forestals però baixa rendibilitat**

Les finques i superfícies forestals ordenades per plans de gestió representen, aproximadament, el 66% de la superfície de bosc del territori d'estudi, un total de 12.570 ha propietat de 73 finques forestals diferents (any 2005). Per tant, la gestió planificada dels boscos és significativa malgrat les dificultats que passa el sector forestal per treure rendiments econòmics de l'aprofitament o manteniment òptim dels boscos.

- **Existència de mitjans estratègics en la gestió i sostenibilitat de les explotacions**

L'àmbit d'influència dels municipis de l'Agenda 21 compta amb 1 associació de productors i 1 agrupació d'interès econòmic relacionades amb el cultiu d'arbres i plantes que uneixen esforços per a la viabilitat i rendibilitat econòmica de les explotacions que s'associen.

El territori també disposa d'una xarxa de centres de formació i d'assessorament propers, a esmentar especialment l'Escola de Capacitació Agrària i Forestal de Santa Coloma de Farners, principal referent per a la formació reglada i contínua per als futurs i actuals professionals dels sectors forestals, de producció de planta i de jardineria.

En marques de qualitat i d'origen de productes agroforestals, més que denominacions d'origen i segells de qualitat atorgats per la diferent administració competent, mereix fer esment del producte distintiu de la zona que representa l'espècie d'abet Abies masjoani.

D'altra banda destacar la situació en fase de redefinició del projecte de Centre Tecnològic de Sant Hilari Sacalm, presentat al març de 2007. Un cop descartat el Centre d'Aplicacions Energètiques de la Biomassa, per manca de recursos econòmics, resta per resoldre si s'executarà un viver d'empreses i cursos de formació pels empresaris de la zona. A la comarca de la Selva hi ha en projecte d'estudi una planta de producció de biomassa, a Massanes o a Santa Coloma de Farners.

- **Noves fórmules de complementarietat econòmica**

El sector primari de l'àmbit d'estudi no s'està beneficiant del turisme rural que es desenvolupa en el territori. En aquest sentit, només 1 dels 8 establiments en allotjament (Masia les Clotas, Sant Hilari Sacalm) és pròpiament d'agroturisme. Malgrat l'especificitat d'aquest tipus d'allotjament (contacte gent territori, conèixer activitat agroforestal), les possibilitats que més explotacions puguin complementar les seves rendes amb el turisme són limitades, a causa de la gran competència en l'allotjament rural de la regió.

SECTOR SECUNDARI

- **Noves iniciatives empresarials però sobretot de la construcció**

En els últims anys i en el còmput total de l'àmbit d'estudi, el nombre d'empreses i professionals autònoms dedicats al sector secundari ha crescut, fet que es concreta amb un augment (període 1994-2002) de +12,4% en el cas de la indústria i de +52,4% en el cas de la construcció.

Per tant, l'evolució conjunta d'aquesta variable és de signe positiu però és la construcció l'activitat amb més ritme de creixement malgrat disposar de menys valor afegit i ser la més sotmesa a externalitats del sector.

- **Especialització de l'activitat industrial**

Les empreses dedicades a l'envasament d'aigua mineral natural són un total de 3 repartides entre els municipis d'Espinelves, Osor i Sant Hilari Sacalm i proporcionen un nombre important de llocs de treball.

Una altra especialització industrial important a la zona són els establiments relacionats amb la fusta, fabricació de productes, ebenisteria i mobles, amb un total de 7 indústries registrades entre Espinelves, Osor i sobretot Sant Hilari Sacalm. Per últim, un conjunt de 6 indústries relacionades també amb la construcció (tancaments, il·luminació, etc) integrarien la tercera tipologia dominant d'indústria segons activitat desenvolupada.

- **Domini de les microempreses en la indústria**

En el territori d'estudi, tret d'una empresa que, amb 659 empleats, té les dimensions pròpies d'una macroindústria (Aguas Font Vella SA, Sant Hilari Sacalm-Barcelona), la majoria d'indústries que superen els 5 treballadors són majoritàriament petites, en tant que 18 de les 26 indústries de més entitat no superen els 25 treballadors i unes altres 7 no superen els 50 treballadors. Per tant, l'empresa familiar amb pocs treballadors predomina en el territori d'estudi.

Les indústries de dimensions reduïdes atorguen una flexibilitat, poder d'adaptació i marge de maniobra més alt que no pas les macroempreses, per bé que la incidència i projecció territorial i econòmica també poden ser més limitades.

- **Disponibilitat diferent en sòl industrial**

D'una banda, Espinelves i Osor estan sense, o pràcticament sense, sòl industrial lliure per a ser ocupat. La manca de sòl industrial propi o proper és plantejable si es requerís donar

viabilitat a iniciatives empresarials completament integrades i respectuoses amb l'entorn d'aquests termes municipals.

D'altra banda, Sant Hilari Sacalm i Viladrau es considera que disposen de sòl industrial suficient per a l'establiment de noves activitats en els respectius polígons industrials, el sector Font d'Or i polígon la Bòbila en el primer cas, i el polígon Mas Sagalas en el segon.

- **Sense indústria amb risc ambiental significatiu**

Les activitats amb més risc d'incidència ambiental estan regulades per la llei d'intervenció integral de l'administració ambiental (annexos I i II.1). A l'àmbit d'estudi no hi ha cap instal·lació industrial amb aquestes característiques que, per garantir la màxima protecció de les persones i el medi ambient, s'hagi hagut d'adequar a aquesta llei.

SECTOR TERCIARI

- **Pes preminent dels serveis**

El pes específic dels serveis, respecte el comerç, és prou incontestable des del punt de vista dels llocs de treball creats tant a l'àmbit d'estudi com a Catalunya (respectivament, 66,2% i 74,2% dels ocupats en el sector terciari), i també pel que fa al domini en el nombre d'establiments de serveis respecte el total (67,6% a l'àmbit i 69,2% a Catalunya).

- **En el comerç, disparitat de dinàmiques i predomini de l'ús quotidià**

En el conjunt dels municipis, l'activitat comercial segueix una evolució irregular, amb lleugers alts i baixos en el nombre d'establiments registrats des de mitjans de la dècada dels noranta. La tendència no es pot considerar satisfactòria si bé no se segueix la regressió més clara que experimenta el conjunt de Catalunya.

D'altra banda, la desvinculació de tendències respecte Catalunya s'ha d'associar a la tipologia dominant del comerç del territori d'estudi que en la immensa majoria està centrat en l'ús quotidià i les necessitats bàsiques de la població, ho corrobora el fet que el 39,8% són establiments de queviures (47 de 118 establiments, any 2007).

- **Municipis amb oferta comercial deficitària**

Espinelles i sobretot Osor presenten mancances per al proveïment en el propi municipi d'articles de primera necessitat, per exemple peix fresc en el primer cas i pa en el segon. A més, la pèrdua de comerços a Osor és un fet que s'ha constatat com a important segons

l'opinió de la ciutadania expressades en els fòrums i en l'enquesta ciutadana. El dèficit i pèrdua d'establiments comercials l'acusa especialment la població d'edat avançada.

Viladrau, en canvi, té un comerç qualificat de deficitari pels veïns que han opinat sobre el tema, durant el decurs de l'Agenda 21, però atribuït sobretot a la manca de diversitat i especialització en l'oferta comercial que es troba dins el municipi.

- **Una àrea comercial d'entitat**

Sant Hilari Sacalm ha aconseguit constituir una àrea comercial dinàmica i de referència dins i fora del municipi, amb uns comerços destacats en nombre i diversitat, amb una organització i unió d'esforços a través de l'Associació de Comerç de Sant Hilari, i des de la qual es porta a terme un pla efectiu de dinamització comercial.

A més, les característiques que presenten els mercats setmanals de Sant Hilari Sacalm, d'una banda, i els d'Osor i Viladrau de l'altra, és molt simptomàtica de la dinàmica general que pren el comerç en aquests municipis de més entitat demogràfica.

- **Diversificació en l'oferta d'allotjament**

En l'actualitat, les possibilitats d'allotjament en el territori d'estudi es concreten en 14 hotels, 9 establiments rurals, 2 càmpings i 5 cases de colònies (any 2007). Les empreses hoteleres de la regió han aconseguit mantenir-se com a capdavanteres en l'oferta d'allotjament i, en certa manera, el tancament o reconversió d'alguns hotels tradicionals s'ha compensat amb l'entrada en vigor d'un nou concepte d'hotel rural.

Paral·lelament, la modalitat d'allotjament rural ha tingut una ràpida acceptació i implantació d'establiments en tots els municipis d'estudi i de les Guilleries. Aquest fet constata la gran acceptació per aquest tipus d'allotjament que aprofita els atractius i les oportunitats territorials. Tanmateix, actualment s'ha entrat en una fase de consolidació més que d'expansió de noves iniciatives empresarials.

- **Turisme actiu ben dotat però promoció descoordinada**

Les possibilitats actuals, de l'àmbit d'estudi, en la pràctica de turisme actiu és àmplia sobretot en senderisme, i les diferents rutes a peu que es promocionen (fins a 45 rutes registrades) cobreixen tots els municipis. En canvi, es troben mancances en la coordinació d'esforços per a la divulgació/projecció de les rutes entre els diferents organismes públics facultats en matèria de turisme, des dels consells comarcals fins a les diputacions.

- **Turisme cultural de diferent registre i projecció**

Cultura i turisme convergeixen a les Guïlleries per oferir activitats de gran interès i potencial per bé que no totes amb el mateix ressò i capacitat d'atracció de forasters. Els itineraris culturals guiats són els més nombrosos però repartits entre Sant Hilari Sacalm (9) i Viladrau (4), les escenificacions religioses, històriques i costumistes són de gran acceptació i projecció en aquests dos municipis (p. ex. Via Crucis Vivent, la Càfila del Cavaller d'Espinzeila), mentre que l'activitat turística que ofereixen les fires és una realitat a tots els municipis, des de la Fira de l'aveu d'Espinzeila fins a la Fira del senglar d'Osor. També cal destacar les possibilitats que ofereix el llegat tradicional i històric en esdeveniments de música i dansa (p. ex. ball del ciri) o en esdeveniments gastronòmics (p. ex. sopar de bandolers, ball de Serrallonga).

Sens dubte, la combinació d'ofertes entre les activitats de turisme actiu i cultural d'una banda, i la restauració i l'allotjament de l'altra, és la línia a seguir en la planificació de paquets turístics adreçats a un públic general o específic (escolars, gent gran) que reverteixi al màxim en l'economia dels municipis i en la desestacionalització de la demanda.

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

SECTOR PRIMARI

- **Manteniment del paisatge agroforestal**

El municipi de Sant Hilari Sacalm conserva el fort caràcter forestal del terme i obté una evolució del sòl favorable a aquest predomini. Així ho corroboren els diferents percentatges de sòl forestal obtinguts en els darrers anys i, en concret, en l'actualitat representa el 78,9% de la superfície del terme municipal (any 2006), mentre que la superfície agrària útil (conreus i pastures) se situa al 16,0%.

- **Relleu generacional assegurat**

A Sant Hilari Sacalm, amb un total de 185 professionals agraris i forestals (any 2001), l'índex de joventut (≤ 34 anys / ≥ 50 anys) és de 3,3. Aquest índex està per sobre de l'àmbit d'estudi (2,4) però sobretot del que presenta el conjunt del país (0,94), el qual no arriba a garantir el mínim reemplaçament generacional.

- **Bons referents organitzatius, formatius i d'assessorament**

Es disposa de bons referents en el teixit associacionista, sobretot en la figura dels Cultivadors d'Arbres de Nadal Associats de Catalunya, mentre que la proximitat a la

formació que ofereix l'Escola de Santa Coloma de Farners obre unes possibilitats avantatjoses respecte altres territoris amb menys accessibilitat a serveis d'aquesta índole.

- **Absència de pràctiques agràries agressives**

Actualment (desembre de 2006), a Sant Hilari Sacalm no hi ha cap instal·lació de cria intensiva que s'hagi hagut de sotmetre a la Llei ambiental 3/1998, segons les disposicions per a granges de més capacitat d'impacte, sobretot pel que fa a l'aplicació de les dejeccions ramaderes.

SECTOR SECUNDARI

- **Disponibilitat de sòl industrial**

El municipi de Sant Hilari Sacalm disposa de zones per consolidar de sòl industrial que corresponen al sector Font d'Or, amb d'una superfície total de 3,79 ha i a una ampliació del polígon la Bòbila de 4,35 ha. Es considera que el sòl que es pot adequar per a l'establiment de nova empresa és suficient, tota vegada que resta per atendre si s'impulsa el viver d'empreses que contemplava el projecte de Centre Tecnològic de Sant Hilari Sacalm.

- **Relleu de la indústria en el sector secundari**

Dins el sector secundari de Sant Hilari Sacalm hi ha un clar predomini de la indústria envers la construcció en termes de població ocupada (85,3% i 14,7% respectivament, any 2001) i d'empreses establertes (60,4 i 39,6%, any 2002). El vigor de la indústria permet no debilitar el sector secundari de l'economia municipal, evitant sotmetre's a la vulnerabilitat i el baix valor afegit propi de l'activitat constructiva.

- **Manca d'incidència ambiental**

En el municipi no hi ha cap instal·lació industrial que s'hagi de sotmetre als annexos I i II.1 de la Llei ambiental 3/1998, per garantir la màxima protecció de les persones i del medi ambient.

SECTOR TERCIARI

- **Mecanismes de dinamització comercial**

Les activitats promogudes per l'Associació de Comerç de Sant Hilari, a partir del seu Pla de dinamització del comerç (any 1996), avalen els esforços per promoure i millorar l'oferta comercial del municipi. Aquests esforços estan resultant efectius en la mesura que l'oferta comercial, en termes quantitius i qualitatius, ha fet reduir fuites de demanda interna i consolidar-se com a un pol d'atracció comercial fora del municipi.

- **Bagatge en turisme actiu i cultural**

El treball de l'Àrea de Turisme de l'Ajuntament però també del Museu Guillerries i del cos associatiu del municipi ha permès que l'oferta turística de Sant Hilari Sacalm emprengui la direcció correcta per inserir-se en l'engranatge d'un turisme que cerca noves propostes territorials que siguin singulars, sensibles amb el llegat cultural i respectuoses amb l'entorn.

PUNTS FEBLES / AMENACES

SECTOR PRIMARI

- **Abandonament d'explotacions**

Sant Hilari Sacalm ha sofert una reestructuració de les explotacions que s'ha manifestat amb una taxa de variació negativa en el nombre d'explotacions: -31,9% en les forestals, -45,2% en les agrícoles i -27,8% en les ramaderes (període 1989-1999), afectant en especial les explotacions de menys dimensió.

- **Marge per millorar la planificació de les explotacions forestals**

Aproximadament el 64% de la superfície forestal del municipi es troba gestionada amb prèvia planificació (any 2005). Concretament, 35 finques forestals gestionen un total de 4.216 ha a partir de plans de gestió i millora forestal, un instrument d'ordenació especialment òptim per programar les actuacions convenients.

- **Pèrdua de rendibilitat en l'aprofitament forestal**

El sector de la fusta està en ple procés de redefinició i recerca de noves consignes (innovació, disseny, qualitat) per poder tornar a recuperar competitivitat en el mercat intern i extern. En aquest context, l'aprofitament forestal es ressenteix per una pèrdua en la diversificació dels aprofitaments i pel baix rendiment econòmic que se n'extreu.

SECTOR SECUNDARI

- **Manca d'una planificació supramunicipal dels espais industrials**

Els municipis han acusat la indefinició de criteris i pautes de desenvolupament industrial a escala regional. Una planificació marc que ordeni i projecti actuacions en matèria industrial, tant en la localització estratègica dels nuclis industrials com en la dinamització dels mateixos, sota paràmetres de minimitzar els impactes negatius i maximitzar i expansionar territorialment els beneficis socioeconòmics de l'activitat generada.

4. Aspectes de sostenibilitat social

4.1. Població

4.1.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

Dins el marc de la sostenibilitat s'exploren els mecanismes per formular una **planificació racional de l'evolució i el desenvolupament del territori**, amb l'objectiu de crear escenaris que garanteixin la conciliació de l'equilibri ecològic amb el creixement econòmic i la justícia social. En definitiva, consisteix en compatibilitzar el medi ambient amb els propòsits de desenvolupament.

Totes les propostes d'**estratègia territorial** per a la sostenibilitat han de correspondre's amb els compromisos adquirits d'assegurar una òptima qualitat de vida a les futures generacions. L'*Institut Internacional per al Medi Ambient i el Desenvolupament* (organisme no governamental d'investigació internacional de la política que treballa per un desenvolupament global més sostenible i equitatiu) creu aplicable aquesta possibilitat si el desenvolupament dels territoris és "ecològicament sostenible", "econòmicament viable" i "socialment desitjable", o sigui, pel que fa a la darrera condició social, s'assolirà si es pretenen satisfer "les necessitats culturals, materials i espirituals de les persones de forma equitativa".

Per evolucionar positivament en aquest context, cal conèixer les formes d'organització social, així com la distribució de la població, l'evolució demogràfica, les interdependències espacials entre territoris, els moviments migratoris, les estructures poblacionals, etc. És a dir, una sèrie de factors que ajudaran a preveure les necessitats/pressions socials esperades sobre el territori d'acord amb les característiques de la població, alhora que serviran per projectar les futures demandes socials, així com econòmiques i culturals. D'aquesta manera es coneixeran les fragilitats dels sistemes naturals i socials i, per tant, els límits del possible creixement demogràfic de cada municipi.

La societat ocupa el centre del desenvolupament sostenible perquè les seves actuacions locals contribuiran als interessos globals, però tanmateix la societat també serà un dels objectes de la sostenibilitat a partir de la recerca de la **igualtat social d'oportunitats en l'assoliment del benestar individual i col·lectiu**, la qual ha de ser contemplada dins la planificació estratègica, que en aquest cas és assumida preferentment per l'urbanisme i la gestió integral dels serveis a les persones.

Dins una anàlisi a escala regional, les següents pàgines diagnostiquen la geografia de la població del conjunt dels municipis, amb la precisió de l'estat, l'evolució i el moviment demogràfic.

L'augment accelerat dels fluxos migratoris i les dependències demogràfiques internes i externes són paràmetres que expliquen les fluctuacions estacionals i les evolucions anuals de la demografia que, juntament amb l'estructura d'edats de la població, han de ser

elements de mesura i control de la planificació urbanística, econòmica, social, cultural i ambiental de l'àmbit d'estudi.

L'evolució, la dinàmica i l'estructura de la població determinen la configuració poblacional dels municipis de l'Agenda 21, per tant, el repartiment de les necessitats socials (educació, treball, sanitat, benestar social, cultura,...).

Conèixer la realitat demogràfica de la zona i preveure les evolucions futures són un requeriment de base per a orientar les polítiques demogràfiques cap a la sostenibilitat dels municipis d'estudi i del seu conjunt. En aquest marc, els objectius se centren especialment en la:

- Determinació de la capacitat de càrrega del territori per tal de planificar la distribució dels futurs creixements demogràfics a l'àrea.
- Gestió racional dels fluxos migratoris, d'acord amb les necessitats del mercat laboral, alhora que asseguri la preservació de les identitats locals.
- Promoció de la integració social i cultural de la població nouvinguda i el foment de la seva participació en la vida pública.

4.1.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit d'estudi

• Augment de la població

L'àmbit d'estudi ha experimentat un creixement poblacional durant el període 1996-2007 (ha passat de 6.614 a 6.973 habitants), encara que Osor és l'únic municipi que no ha seguit la tendència del conjunt, ni de les respectives comarques.

A Espinelves i Viladrau, el major creixement s'ha produït durant el quinquenni 2001-2006 mentre que a Sant Hilari Sacalm al llarg del període 1991-1996 i a Osor, deu anys abans, entre l'any 1981 i 1986. L'any 2007, tres quartes parts de la població de l'àmbit d'estudi (77,8%) es concentra a Sant Hilari Sacalm.

Però la tendència no sempre ha estat de creixement. Espinelves i, sobretot Osor, van començar el segle XX amb més població de la que el van acabar. Viladrau s'ha anat mantenint bastant estable i Sant Hilari Sacalm experimentà un creixement exponencial a partir de la dècada dels seixanta.

- **Dispersió del poblament**

La població d'Espinelves, Osor i Viladrau es dispersa entre el nucli principal i d'altres de secundaris o habitatges disseminats. A Sant Hilari Sacalm, en canvi, tots els habitants queden concentrats al nucli principal.

- **Tendència negativa del moviment natural de la població (natalitat-mortalitat)**

El moviment natural dels municipis de l'àmbit d'estudi arrossega un balanç negatiu durant tota la dècada dels anys noranta ja que, en general, el nombre de naixements s'ha mantingut per sota les defuncions. Els naixements han patit oscil·lacions constants des de 1985 però tanmateix es pot parlar d'un petit augment a Espinelves i Viladrau a partir de l'any 2001, una disminució a Osor a partir del 1997 i un manteniment a Sant Hilari Sacalm. La taxa de mortalitat s'ha mantingut per sobre la de natalitat –excepte a Sant Hilari Sacalm–. Tot i així, pel període 2001-2005 s'intueix una certa recuperació (taxes properes a 0), menys a Osor que continua negativa.

- **Balanç migratori positiu**

En conjunt, hi ha més persones que venen a establir-se a la zona d'estudi, que no persones que en marxen, i per això la taxa de migració en general sol ser positiva i en augment des de 1988 en què progressivament va deixant de ser negativa. Destaca la situació a Osor, que si bé abans de 1995 era positiva, passa a ser negativa fins l'any 2001, es recupera l'any 2002 i torna a baixar al 2003.

- **Migracions internes municipi-comarca/província**

La major part de les migracions (període 1988-2005) que es produeixen a l'àmbit d'estudi tenen un transvasament català. Els immigrants a cadascun dels municipis provenen bàsicament de la resta de Catalunya (43%) i els que n'emigren, es dirigeixen també a altres municipis de Catalunya (38%) o bé a la mateixa comarca (28%).

- **Baixa immigració estrangera**

En general es pot considerar que el percentatge de població estrangera que arriba a l'àmbit d'estudi (període 1988-2005) és baix. El total d'immigrants en el conjunt d'habitants oscil·la entre el 0% a Osor i el 24% a Sant Hilari Sacalm.

- **La major part dels residents han nascut a l'àmbit d'estudi**

Entre un 30 i un 60% de la població que ha nascut als diferents municipis, hi continua vivint. Aquest grup predomina a Osor i a Sant Hilari Sacalm mentre que a Espinelves i Viladrau hi ha més gent que ha nascut a la resta de Catalunya.

- **El percentatge de gent nascuda a la resta de l'estat espanyol resident a l'àmbit d'estudi oscil·la entre el 5% d'Espinelves i Osor al 22% de Sant Hilari Sacalm**

- **El 10% dels residents han nascut a l'estranger, bàsicament a països europeus**

- **Un mitjana del 10% de la població, resident l'any 2007 al conjunt dels municipis de l'Agenda 21, és procedent d'altres països (des del 3% d'Osor al 14% de Sant Hilari Sacalm)**

- **En la majoria de municipis es tracta d'una immigració provinent de països europeus menys a Sant Hilari Sacalm on predomina la del Marroc**

- **Població dominantment madura i envelliment progressiu de la població**

El grup d'edat d'entre 15 i 65 anys, en el període 1996-2006, guanya un lleuger pes demogràfic en el total de població de la zona (del 66,4 al 67,8%) de la mateixa manera que el col·lectiu més vell (del 18,2% al 19,7%), en detriment dels grups més joves (de 15,3 a 12,5%).

A més, el nombre de majors de 65 anys (1.376 habitants, al 2006) supera al de menors de 15 anys (870 habitants, al mateix any), la qual cosa indica un cert envelliment de la població.

A grans trets es detecta un envelliment progressiu de la població, molt notable a Espinelves i Osor on el percentatge de persones dins les franges d'edat avançades és molt significatiu i molt per sobre la mitjana catalana. D'altra banda, però, la base de les piràmides representa, bàsicament a Espinelves i Viladrau, una recuperació dels segments de població més joves, unes tendències que han quedat recollides i il·lustrades en la "Memòria descriptiva". Finalment, Sant Hilari Sacalm manté una estructura molt similar a la del conjunt de Catalunya.

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **El municipi experimenta un moviment natural positiu**

Durant el període 1985-2005 el moviment natural (diferència entre naixements i defuncions) s'ha mantingut positiu o molt proper a 0, seguint la tendència de Catalunya.

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **Un saldo migratori negatiu**

Durant el període 1985-2005 el saldo migratori (immigració-emigració) ha estat negatiu.

- **L'estructura de la població tendeix a l'envelliment**

A l'igual que en el conjunt de Catalunya, l'estructura poblacional de Sant Hilari Sacalm presenta una progressiva tendència a l'envelliment. Actualment, la població major de 65 anys supera la que té menys de 15. L'índex d'envelliment de Sant Hilari Sacalm és del 1,5, superior a la mitjana d'Osona (1,1), la Selva (0,9) i la catalana (1,2). Davant d'aquesta situació cal plantejar un increment dels recursos adreçats a les persones de major edat.

4.2. Habitatge

4.2.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

Dins el marc de la sostenibilitat s'exploren els mecanismes per formular una **planificació racional de l'evolució i el desenvolupament del territori**, amb l'objectiu de crear escenaris de futur que siguin capaços de compatibilitzar la preservació ecològica, el creixement racional de l'economia i el benestar i la justícia social.

La societat ocupa el centre del desenvolupament sostenible perquè les seves actuacions locals contribuiran als interessos globals, però tanmateix, la societat també serà un dels objectes de la sostenibilitat a partir de la recerca de la **igualtat social d'oportunitats en l'assoliment del benestar individual i col·lectiu**, la qual ha de ser contemplada dins la planificació estratègica, que en aquest cas és assumida preferentment per l'urbanisme i la gestió integral dels serveis a les persones.

Tant a Catalunya com específicament a l'àmbit d'estudi, l'habitatge és avui una de les preocupacions i demandes socials més significatives, emergents i problemàtiques, i requereix una atenció i un compromís especial d'implicació i intervenció per part de totes les administracions i agents socials del territori, amb l'objectiu de garantir l'accessibilitat de tots els col·lectius de la societat a un habitatge digne. L'augment del preu de l'habitatge està esdevenint una barrera econòmica que agreuja la contradicció entre les opcions i la igualtat de l'accés a l'habitatge entre les classes benestants i els segments de població amb menys capacitats econòmiques.

S'observa que les polítiques públiques en matèria d'habitatge han estat escasses i no ajustades al mercat real, així com la manca d'incidència en l'habitatge de lloguer.

Així doncs, a part del **preu de l'habitatge**, objecte dels principals debats entre la població, existeixen altres elements de risc per a la societat, com la **segregació social** que deriva de la dificultat per accedir a l'habitatge, la **seguretat en l'edificació**, el desenvolupament d'un **model d'urbanisme** poc sostenible, basat en un consum intens de sòl, i l'escassa contribució dels edificis actuals a l'estalvi energètic i de l'aigua i, per tant, a la **preservació del medi atmosfèric i dels recursos naturals**.

En aquest sentit, i dins el marc de la sostenibilitat social i també ambiental, caldria donar resposta als següents objectius:

- Afrontar l'evolució dels preus del mercat obert de l'habitatge amb intervencions públiques de preservació dels drets a l'accés a l'habitatge i la reducció/prevenició del risc d'exclusió social.
- Garantir la qualitat dels habitatges i dels barris/veïnats amb l'objectiu d'evitar el deteriorament de les condicions de vida de la llar i millorar la cohesió social amb l'entorn.

- Promoure processos de desenvolupament comunitari per assegurar la participació del conjunt de la població sense exclusió en el tema de l'habitatge.
- Corregir l'ocupació territorial expansiva, que accelera el sòl urbanitzable destinat a la construcció i retalla els espais agrícoles i/o de rellevància natural.
- Promoure iniciatives tècniques i constructives en els edificis nous i existents per l'ecoeficiència i la millora o garantia del seu funcionament sostenible.

La interrelació entre els elements socials, econòmics i ambientals és evident en el problema de l'habitatge, i reclama la necessitat de **polítiques eficients d'habitatge**, pràctiques d'una **planificació racional dels usos del sòl** i, en general, mostres de **seguiment de criteris de sostenibilitat social i ambiental** en l'ordenació i gestió de l'habitatge. Aquests esforços tècnics i polítics han de preveure i anul·lar escenaris de riscos socioambientals vinculats a l'habitatge i l'urbanisme.

Les determinacions legislatives i els impulsos públics en relació a l'habitatge se centren en el marc legal vigent:

- Llei 24/1991, de 29 de novembre, de l'habitatge. Té per objectiu “garantir a tot el territori de Catalunya el compliment del dret constitucional a l'habitatge, i regula i fomenta les condicions de dignitat, habitabilitat i adequació que han de qualificar els habitatges, les mesures de protecció per a llurs adquirents o usuaris, les mesures de foment i el règim disciplinari”. Es preveu la derogació d'aquesta llei al llarg del 2008, amb l'entrada en vigor de la Llei pel dret a l'habitatge.
- Decret 305/2006, de 18 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei d'Urbanisme. L'article 66 regula les determinacions relatives a les necessitats socials d'accés a l'habitatge. L'article 66.1.a determina que els plans d'ordenació urbanística municipals “estableixen el sòl que s'ha de destinar a la construcció d'habitatges de protecció pública o a habitatges objecte d'altres mesures d'estímul de l'habitatge assequible, mitjançant la qualificació de sòl amb aquest destí i la determinació del percentatge de sostre que els sectors de planejament derivat han de qualificar per aquest destí”, que d'acord amb l'article 66.2.a “Han de reservar, per a la construcció d'habitatges de protecció pública, com a mínim, el sòl corresponent al 20% del sostre residencial de nova implantació, tant en sòl urbà com en sòl urbanitzable”.
- Decret 21/2006, de 14 de febrer, pel qual es regula l'adopció de criteris ambientals i d'ecoeficiència en els edificis. Pretén regular els paràmetres ambientals i l'eficiència ecològica en la construcció i funcionament dels edificis.

La política d'habitatge de la Generalitat de Catalunya s'emmarca en les determinacions del Pla pel dret a l'habitatge 2004-2007 –prorrogat fins a finals de l'any 2008 per coordinar-se amb el Pacte Nacional de l'Habitatge 2008-2016–, amb l'objectiu d'impulsar una oferta

adequada d'habitatge a les necessitats existents, d'establir mesures per millorar els programes d'actuació urbanística destinats a habitatges, rehabilitació, preservació i millora urbana, i de crear instruments de gestió per a la millora de la situació de l'habitatge.

4.2.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit d'estudi

- **Desenvolupament constructiu creixent**

A partir de les dades facilitades pels cens d'habitatges (1981, 1991 i 2001) i pel Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Girona (2005), l'àmbit d'estudi ha passat de 2.592 habitatges a un total de 3.849.

Al llarg d'aquests 20 anys els majors creixements s'han produït durant la dècada 1981-1991 (en un 26,4%) i el quinquenni 1996-2000 (en un 28,8%), sempre encapçalats per Sant Hilari Sacalm.

- **Escassa vocació de segones residències**

En general, es constata que el creixement del nombre d'habitatges censats a l'àmbit d'estudi creix d'acord amb l'augment de la població empadronada (1981-2005), la qual cosa indica una escassa condició estacional del territori.

El percentatge d'habitatges ocupats destinats a segona residència (24,4%) està per sota dels de primera residència (63,6%). Tot i així, aquest percentatge de segona residència és superior al de l'any 1981 (21,8%), i ha augmentat en detriment dels habitatges vacants.

Viladrau és l'únic municipi que no segueix la tendència del conjunt ja que hi predominen les segones residències (60,2% d'habitatges secundaris envers el 39,7% de primera residència).

- **Bon estat de conservació dels habitatges per la seva modernitat**

Més del 90% dels habitatges de l'àmbit d'estudi mantenen un bon estat de conservació. Aquest fet es corrobora tenint en compte que el 58% dels habitatges als municipis de l'Agenda 21 es construïren entre 1961 i 2001.

- **Disminució dels habitatges buits**

El percentatge d'habitatges buits ha passat del 15,9% al 12,1% (període 1981-2001) a favor dels habitatges de segona residència, la qual cosa indica la seva rehabilitació per aquest ús. Osor i Sant Hilari Sacalm són els dos municipis que tenen el percentatge d'habitatges vacants per sobre la mitjana de l'àmbit d'estudi, 28,7% i 14,8%, respectivament.

- **Paisatge tradicionalment rural en procés de canvi**

L'àrea d'estudi conserva la tradició rural d'edificis amb un únic habitatge (51% envers el total), malgrat que aquest percentatge s'ha reduït respecte l'any 1991 (62,4%) en benefici dels edificis amb més de 2 habitatges. A tots els municipis se segueix aquesta tendència encara que a Sant Hilari Sacalm els primers són més escassos.

- **Previsions d'habitatges de protecció social**

Els futurs POUMs d'Espinelves, Osor i Sant Hilari Sacalm preveuen contemplar-ne, així com també les Normes Subsidiàries de Viladrau.

- **Tendència a un nombre decreixent de persones per llar**

Aquest és un indicador que reflecteix especialment el procés d'envelliment de les poblacions rurals, però també hi ha altres factors socials que l'expliquen sobretot les preferències per nous estils de vida, variacions en les estructures familiars, canvis sociològics que poden afectar més probablement als segments de població jove.

En aquest context, i segons l'Institut d'Estadística de Catalunya, el nombre d'habitatges amb 1, 2 i 3 persones per llar han augmentat en els darrers anys, més remarcable en el primer període (1991-1996) que en el següent (1996-2001). En canvi, els de més de 4 persones han disminuït.

- **Habitatges de propietat**

Segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (2001) la propietat dels habitatges amb la compra totalment pagada és la forma de tinença majoritària a la zona d'estudi (48%), seguit de propietats amb el pagament pendent (20%), i de lloguer (15%). La modalitat de compra dels habitatges a través de préstecs bancaris ha augmentat notablement entre els anys 1991 i 2001 (de 5% a 20%).

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **Predomini de la residència habitual**

Segons indiquen els censos, entre el 1981 i 2001 Sant Hilari Sacalm s'ha mantingut com a municipi de residència habitual, tal i com ho demostren el 70% dels habitatges destinats a primera residència. És el municipi amb una tendència de primera residència més marcada i superior de l'àmbit d'estudi.

- **Bon estat dels habitatges per la seva modernitat**

El 60% dels habitatges de 2001 van ser construïts a partir de 1960, modernitat que es confirma amb el fet que el 92% dels habitatges es troben en bon estat.

- **Voluntat de creixement urbanístic i d'habitatges de protecció oficial**

Des de l'Ajuntament es preveu un creixement urbanístic moderat i mesurat, que es contemplarà en el futur POUM, que permetrà augmentar el parc d'habitatges. D'aquests, hi ha previsió de desenvolupar promocions d'habitatge social.

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **Envelliment de la població**

L'estructura poblacional de Sant Hilari Sacalm presenta una progressiva tendència a l'envelliment, situació que es confirma amb l'augment substancial de llars amb persones que viuen soles, especialment remarcable al quinquenni 1991-1996, però amb continuïtat durant el període 1996-2001. Aquest fet contribueix a la davallada de vida social del municipi i a la degradació progressiva dels habitatges.

- **Important parc d'habitatges buits**

Sant Hilari Sacalm disposava l'any 2001 d'un 14,8% dels habitatges buits, percentatge superior a la mitjana de l'àmbit d'estudi (12,1%). És probable que una part dels habitatges buits es correspongui amb aquells que presenten un mal estat de conservació, situats sobretot al centre del nucli. Cal tenir en compte que la seva rehabilitació actuaria com

alternativa o complement a la nova construcció i contribuiria a recuperar l'encant del casc antic.

- **Augment de la compra amb hipoteca i poc lloguer**

Des de 1991 ha disminuït el nombre d'habitatges amb la compra totalment pagada (de 65% al 50%) i, en canvi, ha passat del 10% al 20% la compra a través d'hipoteca. Els habitatges de lloguer s'han mantingut estables (vora un 16%) generant certa dificultat a l'hora d'adquirir-ne.

- **Manca d'habitatges pel jovent a preus assequibles**

- **Paisatge tradicionalment rural en procés de canvi**

Progressivament va canviant el model tradicional rural del municipi ja que el 52,3% dels edificis presenten més de dos habitatges, percentatge que ha augmentat vers el 1991 (43%). Cal vetllar per minimitzar l'impacte paisatgístic que puguin produir els blocs de pisos.

4.3. Salut i benestar social

4.3.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

La societat actual està experimentant transformacions demogràfiques, socials i econòmiques molt dispars i incisives, que plantegen reptes constants en el sistema públic d'atenció sanitària i social del nostre país. Nous hàbits, esperança de vida més alta, noves estructures familiars, incidència de la interculturalitat, la precarietat econòmica o laboral, entre altres, incideixen de ple en la salut i el benestar de les persones, requereixen més i millor prevenció, educació i atenció. En aquest context, un criteri fonamental per on dirigir els esforços en la millora dels serveis sanitaris i assistencials es basa en:

Desenvolupar la sanitat i l'assistència social en un sistema sociosanitari integral, de qualitat, de proximitat, preventiva i a l'abast de tothom.

Això obliga a abandonar progressivament un model basat, d'una banda, en l'atenció mèdica estricta i, en l'altra, en una assistència social restringida a la població més desfavorida. Concebre un servei a la qualitat de vida en el sentit més ampli, global i universal possible, permet emmarcar els objectius fonamentals per al territori de l'Agenda 21 en salut, benestar i també seguretat ciutadana, consistents en:

- Garantir una cobertura sanitària de qualitat a tota la població, adaptada a les noves necessitats, potenciant l'àmbit d'actuació preventiva i desenvolupant un model d'organització territorial proper a les demandes sanitàries de la ciutadania.
- Articular i optimitzar els serveis i recursos en prevenció, atenció i promoció social per a la millora del benestar i la integració de la població sota els barems de l'equitat, l'accessibilitat i l'eficiència tècnica en l'oferta de les prestacions socials.

Disposar de més i millors mecanismes i efectius policials que assegurin una presència en el territori dirigida a incrementar la intervenció preventiva o d'anticipació a actes delictius contraris a la pau i al benestar social en general.

4.3.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit d'estudi

Aquest apartat consta de diferents punts de diagnosi corresponents a les àrees de (a) salut, (b) benestar social i (c) seguretat ciutadana i viària de l'àmbit territorial d'estudi.

SALUT

- **Condicionants demogràfics**

Factors demogràfics, com la població estacional o fluctuant i el fenomen immigratori, no tenen tanta incidència en els municipis d'estudi com l'envelliment de la població, que és quelcom prou important com perquè requereixi una adaptació constant del servei públic d'assistència sanitària envers aquests nous contextos socials.

- **Limitacions en l'horari d'atenció dels consultoris locals**

La disponibilitat dels consultoris dels municipis de menys entitat de població presenta l'inconvenient, més o menys acusat, de la rigidesa dels dies i/o hores setmanals d'atenció pública, per bé que hi hagin mecanismes pal·liatius (ex. recórrer a altres consultoris atesos pel mateix metge/ssa de capçalera, requerir els serveis dels centres d'atenció continuada i domiciliada).

- **Millora en les prestacions de l'assistència primària**

Avanç notable en la dotació de més equipaments, instrumental i funcions dels centres d'atenció primària (CAP), reforçant les capacitats assistencials i evitant els desplaçaments a centres hospitalaris.

- **Bona opinió social del sistema sanitari en general**

La Regió Sanitària de Girona i la de Catalunya Central –a les que pertanyen els municipis de l'àmbit d'estudi–, reben dels usuaris una valoració positiva i superior a la mitjana catalana, avaluant aspectes com el tracte professional, el temps d'espera de les visites, l'atenció i confort hospitalari, etc.

- **Òptima atenció farmacèutica**

A l'àmbit d'estudi li corresponen 1.764 habitants/farmàcia, una proporció superior que en el conjunt de la regió sanitària de Girona, de la Catalunya Central i de Catalunya amb 2.260, 2.445 i 2.277 habitants/farmàcia, respectivament. No obstant, cal destacar que hi ha 2 municipis sense aquest servei (Espinelles i Osor –tot i que disposa de farmaciola–) però amb farmàcies en municipis propers. El servei de guàrdia es garanteix amb la possibilitat de localització del farmacèutic/a o amb la complementarietat entre farmàcies de la mateixa àrea bàsica de salut.

- **Causes de malaltia i defunció comunes**

En el territori d'estudi no es té constància d'una afectació de malalties o d'un risc d'exposició a la salut pública anòmal. La única singularitat és el pes de les malalties cròniques (hipertensió arterial, cardiopaties, etc) en els municipis rurals, altrament atribuïble a l'estructura de població envellida i que requereix una major freqüentació de consultes.

- **Motius reversibles en la pèrdua d'anys potencials de vida**

Les principals causes de morts prematures són les malalties del sistema circulatori, respiratori i els tumors. Per tant, es justifiquen les línies d'actuacions en prevenció segons la detecció de riscos per a la salut.

- **Accessibilitat als centres d'atenció primària i hospitalària**

Els centres d'atenció especialitzada assignats als municipis de l'Agenda 21 es localitzen, en la seva majoria (a excepció dels CAP's de Santa Eugènia de Berga, CAP d'Anglès i CAP de Sant Hilari Sacalm-Arbúcies), a Girona-Salt i Vic-Manlleu. Aquesta organització i dependència territorial s'estableix sota criteris de proximitat però també el transport públic garanteix l'accés als centres sanitaris, per bé que les combinacions i els horaris poden resultar limitants.

BENESTAR SOCIAL

- **Demanda en prestacions socials**

En general, creix el nombre de persones ateses pels serveis socials gestionats pels consells comarcals. L'any 2006, han estat ateses 317 persones a tot l'àmbit d'estudi. La franja d'edat més afectada és la de gent gran i els principals problemes detectats estan relacionats amb la salut, molt especialment amb les malalties físiques i mentals. L'increment de les demandes està estretament relacionat amb les prestacions socials que cada cop requereixen més les persones grans.

A grans trets, les principals problemàtiques detectades a la Selva giren entorn la gent gran, la salut mental, els infants i adolescents i la immigració als municipis, mentre que en els osonencs, la salut i drogodependències, les discapacitat i les mancances socials.

- **Adequació d'una àmplia oferta en serveis socials**

Dins l'àmbit d'estudi, a part dels serveis propis d'assistència bàsica (atenció domiciliària,

centre obert, educació familiar i atenció a dependències), els consells comarcals impulsen diferents programes i serveis específics per a determinats col·lectius susceptibles a problemàtiques concretes: gent gran, dones, infància i adolescència i immigrants.

- **Equips assistencials amb recursos humans limitats**

Els professionals que operen a l'àmbit d'estudi, en els equips d'atenció primària i especialitzada, no són del tot suficients per atendre i, sobretot, fer un millor seguiment de les demandes socials i els serveis que ofereixen. És particularment motiu de limitació l'assistència a persones amb dependència.

- **Reticència de la població a recórrer als serveis socials**

El Consell Comarcal d'Osona, a diferència del de la Selva, assenyala certa reticència de la població a l'hora d'utilitzar els serveis socials (demanar assessorament i orientació) per la falsa percepció que els problemes s'han de resoldre en l'àmbit privat, fet que dificulta que la gent s'adreci al servei a demanar assessorament i orientació. Davant aquest fet es preveu l'organització de xerrades de presentació dels serveis socials municipals, per donar a conèixer els diferents recursos als que pot optar la població.

- **Dèficit d'equipaments en benestar social i acció cívica**

Davant el dèficit d'equipaments per a persones d'edat avançada convé, a més d'incrementar el servei d'atenció domiciliària, la dotació de centres de dia i de residències assistides de titularitat pública, amb possibilitat de mancomunar equipaments atesa la necessitat comuna entre els municipis rurals.

En alguns municipis es posa de manifest la necessitat de promoure les activitats lúdiques per a la gent gran i l'adequació d'espais per la trobada del jovent.

- **Vàlua de la solidaritat i assistència veïnal**

Els valors de cooperació i ajuda en les relacions de veïnatge segueixen distingint els municipis de poca entitat demogràfica i, en aquest sentit, permet corregir dèficits o limitacions del sistema públic d'atenció social.

SEGURETAT CIUTADANA

- **Necessitat de potenciar el model de policia proactiu i d'apropament a la ciutadania**

En determinats nuclis de l'àmbit d'estudi es detecta la manca de més efectius de Mossos d'Esquadra per millorar els mecanismes de prevenció, proximitat i resolució de conflictes de manera ràpida i eficient.

- **Vigilància municipal complementària**

Sant Hilari Sacalm i Viladrau disposen de vigilància municipal, la tasca dels quals es complementa amb la que realitzen els Mossos d'Esquadra, malgrat que no sempre és garantia de més seguretat.

- **Nivells d'accidentalitat considerable**

Segons la Comissaria General Tècnica de la Policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra, es comptabilitzen a l'àmbit d'estudi 58 accidents de trànsit, encara que de poca gravetat i sense víctimes mortals.

Es consideren punts negres alguns trams de les carreteres de revolts d'accés als nuclis, on s'hi produeixen accidents bàsicament per l'excés de velocitat.

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **Bona acceptació del sistema sanitari**

Predomini d'una valoració social positiva sobre l'atenció, la professionalitat i, en conjunt, la qualitat del servei dispensat pel sistema sanitari, malgrat créixer les demandes i les expectatives per augmentar l'accés als serveis i als avenços diagnòstics i terapèutics.

- **Correcta assistència primària la CAP de Sant Hilari Sacalm**

El CAP de Sant Hilari Sacalm disposa d'un complet equip professional (medicina general, infermeria, pediatria, odontologia, ginecologia, llevadora i cirurgia). Així mateix, l'equip d'assistència primària efectua les visites a domicili que siguin convenients en cas de necessitat o urgència i ofereix atenció continuada al llarg de tot el dia.

- **Òptima atenció farmacèutica**

Sant Hilari Sacalm disposa de dues farmàcies. L'horari és de 9 a 21 hores amb guàrdia localitzada que garanteix, fora de l'horari d'obertura de la farmàcia, un sistema de localització (telèfon) per sol·licitar la presència física del farmacèutic/a en cas d'emergència.

- **Completa assistència social**

L'Equip Bàsic d'Atenció Social Primària (EBASP) del Consell Comarcal de la Selva assignat a Sant Hilari Sacalm està format per una treballador social que atén diàriament la població que ho necessita, i una educadora social que concedeix visites 11 dies al mes.

- **Utilització dels Serveis Socials**

Si es compara el nombre d'entrevistes efectuades amb el total de la població del municipi es conclou que més del 10% de la població ha acudit alguna vegada als Serveis Socials de Sant Hilari Sacalm.

- **Vigilància municipal complementària**

Des de finals dels anys setanta el municipi compta amb un cos de vigilància municipal (7 agents i diversos recursos) complementari al dels Mossos d'Esquadra.

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **Accessibilitat als centres d'atenció primària i hospitalària**

La majoria dels centres d'atenció especialitzada assignats al municipi de Sant Hilari Sacalm es troben a Girona. Aquest fet obliga a una mobilitat forçosa en cas de la necessitat d'aquests serveis.

- **Envelliment de la població i dificultats econòmiques generalitzades**

L'any 2006 l'Equip Bàsic d'Atenció Social Primària va atendre 198 problemàtiques entre les quals destaquen l'augment de la demanda dels recursos i serveis per la gent gran, els problemes econòmics en famílies multiproblemàtiques i monoparentals, les dificultats per trobar habitatge per part de la població immigrada i els problemes per trobar feina i sobretot un treball amb contracte.

- **Perillositat d'alguns trams de la carretera d'accés**

Es detecten com a trams perillosos alguns revolts de les diferents carreteres d'accés al municipi.

- **Mala percepció en seguretat ciutadana**

La tasca policial dels Mossos d'Esquadra, en el terme municipal, no mereix l'aprovació general de la població, tota vegada que es desconeixen motius formals de queixa.

El cos de vigilància municipal considera que la freqüència de pas dels Mossos d'Esquadra és baixa. Això provoca inseguretat i desconfiança a la població envers la policia.

4.4. Educació

4.4.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

El desenvolupament sostenible és aquell que procura satisfer les necessitats de la societat actual sense comprometre les capacitats de desenvolupament de les futures generacions. Significa la recerca d'una evolució ambientalment equilibrada, socialment justa, econòmicament racional i culturalment plural de tots els territoris. En aquest sentit, l'educació hauria de ser un instrument de conscienciació social, que orienti l'activitat personal i col·lectiva en un entorn sostenible, és a dir, que *“contribueixi a una correcta percepció de l'estat del món, que generi actituds i comportaments responsables i que prepari les persones per a la presa de decisions fonamentades”* (Aikenhead, 1985). Es tracta, en definitiva, de formar ciutadans i ciutadanes conscients dels riscos socials i ambientals emergents de contribució humana, que han de resoldre's amb l'establiment d'unes mesures polítiques, educatives i tecnològiques d'àmbit local ben integrades, i sempre des de perspectives d'eficiència i compromís global.

En aquest context de nous reptes socials i educatius, les Nacions Unides, designant la UNESCO com a organisme executor, està impulsant la **Dècada de l'Educació pel Desenvolupament Sostenible (2005-2014)**, amb l'objectiu principal de *“promoure l'educació com el fonament d'una societat més viable per a la humanitat, que integri el desenvolupament sostenible en el sistema d'ensenyament escolar a tots els nivells”*, i que proporcioni una visió general de les repercussions de l'actual canvi social i crisi ambiental derivades dels nous processos demogràfics, econòmics, tecnològics i polítics que resulten de l'activitat humana, que intensifiquen les fragilitats del medi natural i l'equilibri de les relacions socials, i vulneren el seu equilibri ambiental. Aquesta proposta *“intensificarà la cooperació internacional a favor de l'elaboració i de la posada en comú de pràctiques, polítiques i programes innovadors d'educació pel desenvolupament sostenible”*.

Per això, cal assumir un compromís comú amb l'objectiu que tota l'educació, tant la reglada (des de l'ensenyament infantil fins l'universitari) com la no reglada (iniciatives públiques i privades, mitjans de comunicació,...), proporcioni una percepció adient dels problemes i fomenti valors i actituds favorables a un desenvolupament sostenible.

En aquest marc internacional, des de l'any 2000, el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya desenvolupa l'**Estratègia Catalana d'Educació Ambiental (ECEA)**, un pla de funcionament participatiu, socialment obert i integrador, que pretén definir les línies estratègiques i les actuacions necessàries per millorar l'educació ambiental i la seva rellevància com a projecte comunitari, que asseguri la formació de tots els sectors de la societat en els principis de la cultura i de la sostenibilitat.

Els **objectius de la component educativa en el model de la sostenibilitat** són:

- Formar sense exclusions persones responsables amb un fort compromís social.

- Crear centres educatius reglats i no reglats que fomentin la cohesió, integració, cooperació i convivència social i, alhora, siguin espais de formació didàctica i adients per a la preparació i la inserció professional dels alumnes.
- Adequar un model d'ensenyament adaptat a la nova realitat social i ambiental.
- Transmetre procediments, actituds i valors socials que ajudin a sostenir un clima d'igualtat en els drets al benestar de tots els col·lectius de la societat.

En aquest sentit es requereixen estratègies educatives/formatives de planificació i gestió local amb l'objectiu de comprometre's a desenvolupar una consciència ciutadana sobre la necessitat i la possibilitat de la sostenibilitat, a partir d'unes opcions que generin la creixent implicació social al procés del desenvolupament local i sostenible. Per això en són objectius específics:

- Repartir equitativament els recursos i les possibilitats educatives sobre el territori.
- Enfortir els centres escolars com a espais de cohesió, d'integració, d'interpretació i de comunicació, bases per a la participació social i col·lectiva.
- Promoure la voluntat comuna a la cohesió social fomentant la igualtat d'oportunitats en l'educació bàsica i la formació personal, sense gestos d'exclusió i discriminació social.
- Formar en temàtica ambiental als professionals de l'educació, als responsables polítics, tècnics i administratius, capaços d'actuar per a un desenvolupament més sostenible.
- Impulsar canals de difusió per a campanyes informatives i de conscienciació ambiental amb cobertures a tots els sectors de la societat.
- Fomentar els acords i esforços de cooperació entre la comunitat educativa, el teixit associatiu i els responsables d'activitats de formació no reglada.
- Integrar la formació ambiental en el model d'ensenyament.

En aquesta línia de treball, dins el règim normatiu a Catalunya, el **Pacte Nacional per a l'Educació** (2006), que ha de ser la base per a la futura llei catalana d'educació, fomenta un sistema educatiu orientat a la igualtat d'oportunitats, a l'equilibri territorial i a la cohesió social.

Finalment es poden afegir referències més específiques a les capacitats i millores d'intervenció legislativa de l'administració catalana en el marc de l'educació per a la sostenibilitat:

- -Integrat als principis de la *Dècada de l'Educació pel Desenvolupament Sostenible (2005-2014)*, la Direcció General de Polítiques Ambientals i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, a partir del Decret 68/2004, de 20 de gener, d'assignació de competències i funcions de diferents departaments de l'administració de la Generalitat, té la capacitat de promoure i coordinar plans i programes d'investigació i de formació ambientals, que fomentin la implicació de tots els agents socials als processos pel desenvolupament sostenible.
- Actualment s'estan debatent les bases per a la futura *Llei d'Educació permanent de Catalunya* –avui encara es parteix de la Llei 3/1991 de 18 de març, de formació d'adults–, que ha de garantir el dret a la formació bàsica, a la preparació professional, a les oportunitats educatives per a millores laborals, i a la formació i l'enriquiment personal, que han de permetre la cohesió social en el territori. Es procura que el conjunt del sistema educatiu sigui més flexible, obert i adequat a les necessitats i expectatives dels amplis i diversos col·lectius de la societat.

4.4.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit territorial

En el conjunt d'aquesta diagnosi es revisen les formes del funcionament sostenible de l'activitat educativa a l'àmbit d'estudi, des de la mateixa organització territorial de les estructures de l'educació reglada, fins a les capacitats generals de desenvolupar mecanismes per a la formació permanent i l'educació ambiental del conjunt de la societat, així com les maneres d'assolir un clima d'igualtat d'oportunitats de les persones en l'accés i evolució a l'educació, que fomenti la cohesió i el benestar social.

En aquest sentit l'estat actual dels recursos educatius d'Espinelves, Osor, Sant Hilari Sacalm i Viladrau es caracteritza per:

- **Municipis amb centres d'ensenyament**

El mapa escolar, com a eina bàsica d'ordenació i gestió, determina l'organització territorial de l'activitat educativa. L'escenari educatiu de l'àmbit d'estudi es caracteritza per disposar de centres d'educació primària pràcticament a tots els municipis (a excepció d'Espinelves) i d'un Institut d'Educació Secundària al municipi de Sant Hilari Sacalm.

Tot i que a l'etapa de primària i de secundària l'oferta de centres d'ensenyament és relativament àmplia, cal destacar la poca oferta de llars d'infants públiques a l'àmbit d'estudi,

on només s'hi troba la Llar d'Infants Les Paitides a Viladrau (pública) i el Col·legi les Cents Fonts a Sant Hilari Sacalm (privada-concertada).

En aquest sentit, els centres existents a l'àmbit d'estudi i que acullen 697 dels 868 alumnes d'Espinelves, Osor, Sant Hilari Sacalm i Viladrau (segons dades del curs acadèmic 2005/06) són: La llar d'infants "Les Paitides" (Viladrau), el Col·legi "Les Cent Fonts" (Sant Hilari Sacalm), el CEIP "La Vall" (Osor), el CEIP "Guilleries" i l'escola "Sant Josep" (ambdós a Sant Hilari Sacalm), el CEIP "Els Castanyers" de la ZER de Guilleries (Viladrau) i l'IES Anton Busquets i Punset (Sant Hilari Sacalm).

La manca de centres per a totes les etapes educatives als municipis de la Mancomunitat Intermunicipal de les Guilleries (sobretot a Espinelves i Osor), obliga al 20% dels alumnes que hi resideixen a matricular-se en centres de fora de l'àmbit d'estudi i a desplaçar-se per assistir-hi.

- **El nivell d'escolarització predominant a l'àmbit d'estudi és el graduat escolar, titulacions inferiors o el batxillerat elemental – EGB**

Les dues titulacions predominants a la majoria de municipis són el graduat escolar o les seves equivalències, i l'antic ensenyament general bàsic. Aquesta realitat és una mostra del nivell d'escolarització que resulta d'una població amb una estructura d'edats madura, amb tendències a l'envelliment, vinculada als contextos socials, demogràfics i escolars anteriors i diferents.

- **Elevat nivell de coneixement i ús del català**

Pràcticament tota la població resident als municipis entén el català, essent el percentatge més alt, calculat sobre la població de 2 o més anys, a Espinelves (99,4%), i el més baix a Sant Hilari Sacalm (96,5%), possiblement conseqüència de la mobilitat de la població. La diferència entre municipis respecte al coneixement del català és ínfima. Les dades deixen palesa el predominant ús del català i una bona salut de d'idioma en aquest àmbit.

- **Oferta insuficient de llars d'infants i oferta millorable de centres d'educació infantil i primària**

Dels 461 alumnes d'educació infantil i primària del curs acadèmic 2005/06, 8 viuen a Espinelves, municipi que no disposa de cap centre educatiu i, per tant, es veuen obligats a desplaçar-se.

Altrament, l'únic municipi amb llar d'infants pública és Viladrau (LLI Les Paitides), fet que suposa que la majoria dels infants de menys de 3 anys de l'àmbit s'hagin de desplaçar. En aquest sentit, Sant Hilari Sacalm només disposa del col·legi Les Cent Fonts, de titularitat privada-concertada.

Un cas paradigmàtic de la situació educativa de l'àmbit d'estudi és el municipi d'Osor, els alumnes del qual s'han de desplaçar a Anglès per poder assistir a la Llar d'Infants, posteriorment tornar a Osor, per assistir al CEIP que els hi és assignat, i altre cop a Anglès, per assistir a l'IES que també els hi és assignat. Una llar d'infants a Osor i a Espinelves podria redimir aquests tipus de problemes.

Per tots els municipis de l'àmbit d'estudi, però, 26 dels 461 alumnes d'educació infantil i primària, van acabar estudiant a centres de fora de l'àmbit d'estudi, encara que el seu municipi disposés d'oferta educativa.

En aquest sentit, és important millorar l'autonomia de l'educació en els entorns rurals, sense subjectar-se rígidament a criteris quantitius a l'hora de valorar i respondre a les demandes escolars.

- **Les assignacions territorials de les places escolars són millorables**

Les assignacions, decidides pel Departament d'Educació, segueixen bàsicament criteris de proximitat geogràfica, i sobretot d'accessibilitat viària.

Segons nivells educatius, els centres assignats on s'imparteixen els dos cursos d'educació infantil i els sis cursos d'educació primària són el CEIP Els Castanyers – ZER Guillerries de Viladrau (centre assignat als alumnes d'Espinelves i Viladrau), el CEIP La Vall d'Osor (centre assignat als alumnes d'Osor) i el CEIP Guillerries de Sant Hilari Sacalm (centre assignat als alumnes del municipi).

El 100% dels alumnes matriculats al CEIP La Vall d'Osor, el 98% dels alumnes matriculats al CEIP Els Castanyers de Viladrau, el 99% dels matriculats al CEIP les Guillerries de Sant Hilari Sacalm i el 98% dels matriculats al col·legi Sant Josep assisteixen al seu centre assignat.

Els alumnes d'Espinelves no disposen de CEIP municipal, per aquest motiu estan assignats al CEIP de Viladrau. En aquest sentit s'observa que 1 alumne de 8 de l'etapa d'educació infantil i primària assisteix al centre assignat, la resta prefereix matricular-se a altres centres (Sant Hilari Sacalm, Roda de Ter, Vic, Sant Julià de Vilatorrada...). Aquest fet denota que el mapa escolar és millorable pels alumnes d'Espinelves en aquesta etapa educativa.

Pel què fa a l'educació secundària obligatòria (ESO) els alumnes d'Espinelves i de Viladrau estan assignats a l'IES Taradell de Taradell, els d'Osor a l'IES Rafael Campalans d'Anglès i

els de Sant Hilari Sacalm a l'IES Anton Busquets i Punset de Sant Hilari Sacalm. A Sant Hilari Sacalm també hi ha el Col·legi Sant Josep de titularitat privada-concertada on s'imparteix primària i l'educació secundària obligatòria. En aquesta etapa educativa el 62% dels alumnes estan matriculats als centres assignats pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, fet que demostra que l'assignació per proximitat és millorable.

En aquesta etapa educativa el 20% dels alumnes d'Espinelves, el 82% dels alumnes d'Osor i el 83% dels alumnes de Viladrau assisteixen al centre assignat. En el municipi de Sant Hilari Sacalm el 57% assisteix al centre públic assignat i el 40% al centre de titularitat privada-concertada, ambdós al mateix municipi. També en aquesta etapa educativa les assignacions no semblen ser efectives pel que fa als alumnes d'Espinelves, on un 80% es matricula a centres no assignats.

En canvi, el 84% dels alumnes en edat de cursar batxillerat, estan matriculats als centres assignats pel Departament d'Educació, fet que demostra que l'assignació per proximitat territorial en aquesta etapa educativa és adequada.

Per tant, les assignacions de centres educatius són més eficients en l'etapa educativa de secundària que en la d'infantil i primària.

- **La centralitat funcional de l'educació dels alumnes de secundària de l'àmbit d'estudi recau a Vic, Girona i Arbúcies**

La distribució territorial de la població escolar respon a les evolucions socials, demogràfiques i econòmiques del territori, que expliquen la centralització de la població en nuclis demogràfics de certa entitat en detriment dels àmbits rurals.

En aquest sentit, la major part dels alumnes en edat de cursar l'ESO i que ho fan fora de l'àmbit d'estudi, es matriculen a Vic (33%) o a Arbúcies (27%).

El mateix passa amb els alumnes en edat de cursar el Batxillerat i que ho fan a fora de l'àmbit d'estudi, els quals es matriculen preferentment a Vic (55%), Girona (27%) i a Arbúcies (18%).

- **Només el CEIP Els Castanyers de Viladrau es troba inclòs en una zona escolar rural (ZER)**

La ZER de Guillerries inclou el CEIP Els Castanyers (Viladrau), el CEIP les Basserolles (Sant Miquel de Balenyà) i el CEIP el Gurri (Taradell). Les zones escolars rurals són institucions escolars de caràcter públic formades per l'agrupació de col·legis d'infantil i primària que es constitueixen amb la finalitat d'oferir un ensenyament de major qualitat en zones de baixa demografia escolar.

Les escoles rurals de l'àmbit d'estudi ajuden a vertebrar i equilibrar el territori, a descentralitzar l'activitat educativa, i a valoritzar la qualitat dels entorns i les identitats rurals. El despoblament rural en els segments de població més joves, no ajuda a compensar les tendències generalitzades de l'envelliment demogràfic. Aquestes dinàmiques són les que van provocar el tancament de les antigues escoles municipals de l'àmbit d'estudi. El paper territorial i social dels centres educatius és fonamental. La pèrdua d'escoles rurals ha frenat les capacitats de respondre més localment a les necessitats educatives del territori i no ha pogut mantenir ni consolidar àmbits regionals més petits amb independència educativa.

- **Preferència per centres educatius de titularitat pública**

Clara prevalença d'una educació pública en la primera etapa: el 84% dels alumnes d'infantil i el 73% dels alumnes de primària.

En l'etapa d'educació infantil, el 50% dels alumnes d'Espinelves, el 92% dels d'Osor, el 97% dels Sant Hilari Sacalm i el 96% de Viladrau es van matricular en centres de titularitat pública.

En l'etapa d'educació secundària el 50% dels alumnes d'Espinelves, el 57% dels de Sant Hilari Sacalm i el 87% dels de Viladrau es van matricular en centres de titularitat privada.

En canvi, el percentatge d'estudiants d'educació secundària obligatòria que assisteix a centres de titularitat pública és més baix, amb un 65%, però de nou, a batxillerat, la pràctica totalitat dels alumnes, un 94%, cursen en centres de titularitat pública. A Sant Hilari Sacalm hi ha 3 estudiants que el cursen en centres privats i 1 a Viladrau.

- **Transport escolar millorable**

El servei de transport és un recurs d'ús col·lectiu fonamental per vertebrar el funcionament sostenible de la mobilitat escolar en un àmbit rural on es multipliquen les necessitats del transport en carretera. En general es disposa d'una bona oferta de transport escolar col·lectiu, gestionat públicament pels Consells Comarcals d'Osona i de la Selva.

Únicament els alumnes de Viladrau i Osor compten amb aquest servei per assistir als centres assignats IES Taradell de Taradell i IES Rafael de Campalans d'Anglès, respectivament.

Es remarcable el fet que els alumnes d'Espinelves no compten amb servei de transport escolar per assistir als centres assignats de Viladrau (CEIP Els Castanyers - ZER Guillerries) i de Taradell (IES Taradell), malgrat que des del Consell Comarcal d'Osona es donen beques de transport als alumnes que es troben en aquestes circumstàncies.

El Consell Comarcal d'Osona té establerta una ruta de transport escolar pels alumnes d'ESO del municipi de Viladrau, recorregut que enllaça amb l'IES Taradell.

El Consell Comarcal de la Selva organitza el transport dels alumnes d'ESO d'Osor per tal d'assistir al seu centre assignat IES Rafael de Campalans d'Anglès.

- **Amplia oferta de casals d'estiu i d'activitats d'educació en el lleure**

Els casals d'estiu i casalets ajuden a donar continuïtat al procés de formació educativa al mateix municipi. A tots els municipis de l'àmbit d'estudi s'organitzen casals d'estius, estatges esportius o colònies durant els mesos de juliol i agost, sovint amb la implicació econòmica de l'ajuntament, i la cessió dels equipaments i instal·lacions municipals per a desenvolupar-les.

Aquests casals acullen nens i nenes d'entre 4 i 12 anys, i programen tota una sèrie d'activitats de lleure molt variades (tallers, jocs, excursions, esports, sortides a la piscina, etc.).

L'Ajuntament d'Espinelves col·labora amb l'entitat Santa Marta CIEP de Viladrau per portar a terme el casal d'estiu. L'Ajuntament de Viladrau col·labora amb l'AMPA i el Centre Cultural Europeu de la Natura (CCEN) i amb l'empresa EduCA Viladrau d'educació ambiental (total responsable del programa educatiu) per organitzar els mitjans necessaris per dur a terme els casals.

A Osor s'organitzen activitats i casals d'estiu però sense intervenció de l'ajuntament, sinó que és el jovent del poble qui n'organitza de privats, assessorats per l'AMPA d'Osor.

El municipi de Sant Hilari Sacalm és el que disposa d'una oferta d'educació en el lleure més àmplia. Des de l'ajuntament s'organitzen casals d'estiu als mesos de juliol, agost i setembre per a nens de 3 a 9 anys.

- **Bona i variada oferta de formació no reglada**

A part de l'oferta reglada pròpia dels centres escolars, també existeixen els cursos de formació especialitzada conduïts per organismes públics i empreses privades.

A excepció del municipi d'Osor (el qual no disposa de cap oferta de formació no reglada), als diferents municipis de la Mancomunitat Intermunicipal de les Guilleries hi existeixen centres cívics i socials, centres de natura, cases de cultura, escoles de música, escoles de pintura, espais joves, biblioteques... on s'imparteixen cursos de caràcter lúdic o ocupacionals, amb certa periodicitat.

- **Bona i variada formació ambiental als centres existents a l'àmbit d'estudi**

Pràcticament tots els centres de l'àmbit d'estudi estan integrats en programes d'educació ambiental o bé realitzen campanyes temàtiques de recollida selectiva de residus, de descoberta de l'entorn natural, d'horta ecològica...

En aquest sentit el CEIP Els Castanyers – ZER Guillerries (Viladrau), el CEIP Guillerries (Sant Hilari Sacalm) i l'IES Anton Busquets i Punset (Sant Hilari Sacalm) s'han adherit al "Programa Escoles Verdes". Altrament des del CEIP Els Castanyers s'està posant en pràctica el "Projecte viu el Parc" impulsat per la Diputació de Barcelona i també enguany s'ha adherit, com a centre pilot, al programa "El Montseny a l'Escola" impulsat per les Diputacions de Girona i Barcelona.

- **Diverses campanyes de conscienciació ambiental per a la ciutadania**

A l'àrea d'estudi i d'influència dels municipis, hi actuen diverses entitats d'educació ambiental que col·laboren en la formació ambiental ciutadana: Museu de les Guillerries de Sant Hilari Sacalm, Centre Cultural Europeu de la Natura de Viladrau (Educa Viladrau), Santa Marta CIEP (Centre d'innovació educativa del Parc) de Viladrau, Casa de colònies de les Mines d'Osor, Associació de promoció i educació ambiental les Guillerries de Sant Hilari Sacalm, Aula Natura d'Arbúcies, les Àmfores de Taradell...

D'altra banda, els Consells Comarcals realitzen diverses campanyes de conscienciació adreçades a tots els públics com: ofertes pedagògiques per a les escoles, campanyes per a la correcta recollida de residus, deixalleries, concursos per a la millora en l'eficiència energètica...

Aquesta oferta pública d'educació i conscienciació ambiental és positiva i ha tingut una molt bona acollida als municipis de l'àmbit d'estudi, la qual és convenient mantenir i potenciar, potser, en aquells municipis on no hi és tant àmplia, com són Osor i Espinelves.

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **Bona oferta escolar reglada al mateix municipi**

Sant Hilari Sacalm compta amb centres educatius per cobrir totes les etapes educatives dels infants i alumnes del municipi, essent els de titularitat pública els assignats pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

El Col·legi Les Cent Fonts (de titularitat privada-concertada) acull infants de menys de 3 anys a la seva llar d'infants (amb caràcter subvencionat) i posteriorment al parvulari (amb caràcter concertat).

A l'etapa educativa d'infantil i primària, els alumnes de Sant Hilari Sacalm poden optar a matricular-se al CEIP Les Guillerries (de titularitat pública) o continuar al Col·legi Les Cent Fonts. En aquest sentit, un 57% dels escolars es matriculen al centre públic i la resta ho fan al centre privat-concertat.

Els alumnes residents a Sant Hilari Sacalm de l'etapa educativa d'educació secundària obligatòria (ESO), poden optar també a matricular-se a l'IES Anton Busquets i Punset (de titularitat pública) o bé a l'escola Sant Josep (privat-concertat). En aquest sentit, un 58% dels escolars es matriculen al centre públic, un 40% al centre privat-concertat i un 2% ho fa a centres de fora el municipi (preferentment Arbúcies i Girona).

Els alumnes matriculats a primària al centre públic o privat del municipi tenen tendència a continuar al mateix centre per a rebre la següent etapa formativa d'ESO.

Finalment a l'etapa de batxillerat els alumnes de Sant Hilari Sacalm estan assignats a l'IES del propi municipi on hi assisteix el 89% de la població escolar d'aquesta etapa, essent l'11% restant els alumnes que prefereixen estudiar el batxillerat a Girona, Arbúcies o Vic.

Tanmateix, cal destacar que no hi ha cap centre de formació professional, malgrat que la mobilitat dels alumnes d'aquesta etapa educativa és elevada i respon a l'interès professional de cada estudiant.

- **Bona i variada formació ambiental als centres educatius existents a l'àmbit d'estudi**

Els centres de titularitat pública de Sant Hilari Sacalm (CEIP Guillerries i IES Anton Busquets i Punset) estan integrats al "Programa Escoles Verdes" de la Generalitat de Catalunya.

En aquest sentit, des del CEIP Guillerries es duu a terme activitats com: programes de reciclatge i d'estalvi energètic, sortides a l'entorn, reunions mensuals d'un comitè de medi ambient, apadrinament dels arbres del pati per part dels alumnes de cada curs i coneixement de les espècies, treballs d'horta amb hivernacle, etc.

Des de l'IES Anton Busquets i Punset es porta a terme un projecte d'innovació anomenat "Quin paper hi jugues" per reduir el consum de paper i assegurar-ne la reutilització i el reciclatge, es fa el manteniment dels espais ajardinats, campanyes de reducció d'embolcalls, compostatge al pati del centre, etc.

De la mateixa forma, el Col·legi Les Cent Fonts i el Col·legi Sant Josep de titularitat pública-privada també duen a terme activitats de formació ambiental com: recollida selectiva,

col·laboració amb el Museu de les Guilleries, estalvi d'aigua, descoberta de l'entorn, "Festa del dia del medi ambient", etc.

- **Més del 50% dels alumnes de Sant Hilari Sacalm del curs 2005/06 es van matricular als centres assignats**

En la lectura del mapa escolar de Sant Hilari Sacalm es posa de manifest que l'assignació de centres per part del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, i atesa l'amplia oferta escolar, és adequada.

El 57% dels alumnes en edat de cursar educació infantil i primària es matriculen al CEIP Guilleries, que és l'assignat i es troba en el mateix municipi.

En l'etapa d'educació secundària obligatòria (ESO) i de batxillerat, el 58% i el 89% respectivament, assisteix al centre assignat (IES Anton Busquets i Punset) del mateix municipi.

Mentre que en els estudis de formació professional de grau mitjà i grau superior, i per manca de centres al municipi, tots els alumnes es veuen obligats a estudiar fora del municipi (essent un total de 61).

Atès que tots els centres es troben en el mateix municipi, el Consell Comarcal de la Selva no adequa cap transport escolar pels alumnes de Sant Hilari Sacalm.

- **Existència d'un entorn natural de rellevància ambiental, ecològica i paisatgística idònia per a activitats escolars o d'educació en el lleure (casals)**

La utilització del paisatge local com a recurs i àmbit didàctic ajuda a diversificar el mètode docent, a despertar les inquietuds dels alumnes per les problemàtiques ambientals, a valorar el nostre entorn natural i, en definitiva, a garantir la preservació d'espais protegits o no, però fràgils i pròxims. El reconeixement de les identitats locals ajuda a crear i/o ampliar la conscienciació i contribució ambiental.

Aquests espais poden ser llocs sistemàtics de treball de les escoles més properes o en matèria d'educació en el lleure, amb l'objectiu d'integrar el medi natural a l'activitat didàctica.

- **Existència de recursos informatius, educatius, d'activitats de conscienciació ciutadana i variada oferta en educació no reglada**

El municipi disposa d'una pàgina web, d'un butlletí informatiu trimestral, d'una revista setmanal i fins i tot de ràdio municipal com a canals d'informació, difusió i comunicació sobre activitats que podrien incloure la promoció de sensibilitats ambientals, i ajudar a estimular processos participatius que contribueixin en la millora ambiental del municipi.

Paral·lelament, el Consell Comarcal de la Selva proposa diverses campanyes de conscienciació ciutadana a les que Sant Hilari Sacalm s'hi pot adherir: jornades de formació i sensibilització ambiental adreçades als escolars, campanya de compostatge casolà, campanya "a la Selva ho reciclem tot", projecte de creació de la xarxa comarcal de deixalleries, possibilitat de participació en el Pla d'Acció Comarcal per a la Sostenibilitat...

Altrament, al municipi hi existeixen diverses entitats de caire educatiu, divulgatiu o de conscienciació ambiental com són: el Museu de les Guilleries, la Casa de Cultura, l'escola de música, l'aula d'art municipal, el Telecalm (centre d'informàtica), el centre de formació d'adults, la biblioteca municipal i altres centres privats (grups de teatre, escoles de música, acadèmies d'idiomes, de reforç escolar...).

- **Existència de casals d'estiu, d'activitats d'educació en el lleure**

Sant Hilari Sacalm és el municipi de l'àmbit d'estudi que disposa d'una oferta d'educació en el lleure i de formació no reglada més àmplia, d'acord amb el seu pes demogràfic.

Des de l'ajuntament s'organitzen casals d'estiu als mesos de juliol, agost i setembre: el capellà de Sant Hilari Sacalm en col·laboració amb el Bisbat de Vic organitzen colònies al municipi veí de Joanet, i l'Akasvayu Girona imparteix casals esportius de bàsquet.

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **Recursos tècnics, materials i humans millorables en els centres escolars del municipi**

Segons la valoració dels propis professionals de l'educació, el centre de primària assignat als alumnes de Sant Hilari Sacalm (CEIP Guilleries) es podria millorar en els següents punts: l'edifici de parvulari és petit per a la capacitat d'acollida dels alumnes, mancarien aules atesa la variabilitat en el nombre d'alumnes matriculats fet que suposa perdre les aules d'idiomes i d'audiovisuals quan aquests són molts, i seria necessari un altre mestre d'educació especial.

Pel que fa al Col·legi Les Cent Fonts i el Col·legi Sant Josep es manifesta que: l'equipament del centre és adequat a les necessitats lectives malgrat que la disponibilitat de projectors

millorarien l'educació, el nombre de mestres es considera suficient per la ràtio estimada tanmateix la capacitat d'acollida dels infants de 0-3 anys ha esta superada i seran necessàries previsions per al curs vinent. En aquest sentit s'està pendent de la cessió des de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm d'un local a Can Culí (edifici al costat de l'escola).

Segons el personal docent de l'IES Anton Busquets i Punset (centre d'assignació d'ESO i de batxillerat dels alumnes de Sant Hilari Sacalm), es considera un equipament tecnològic i humà suficient i adequat a les necessitats de l'alumnat.

4.5. Associacionisme i activitat cultural

4.5.1. Objectius i criteris de sostenibilitat

En la nostra societat de benestar, l'accés a la cultura és un objectiu que ha de vetllar per l'acompliment d'aquest dret, fonamental pel desenvolupament de les persones, sense discriminació social, econòmica o territorial.

El repte del reequilibri territorial entre els espais urbans i rurals passa necessàriament per trencar barreres persistents en la capacitat de generar i disposar de cultura en el sentit més permeable i extensiu possible. Aquesta necessitat de cultura sense fractura territorial ha de ser atesa en primera instància per les polítiques governamentals competents, i corresposta per la iniciativa i participació activa de la població local.

La cultura, en tota la seva expressió, és un excel·lent baròmetre per mesurar la vitalitat dels municipis d'arreu del nostre país. Res és més revelador que disposar d'un associacionisme ben arrelat i dinàmic, una programació cultural estimulants i a on conflueixi l'esforç públic i privat, i uns equipaments que assegurin una cobertura infraestructural suficient en prestació social i manifestació cultural.

Són justament aquests criteris els que s'han convertit, per aquesta diagnosi, en objectius per al territori eminentment rural d'aquesta Agenda 21. Així, per al conjunt dels municipis d'estudi, els objectius específics de dimensió sociocultural es concreten en:

- Promoure el moviment associatiu com a punt de trobada i difusió de les inquietuds socials i culturals del territori. Perseguir un associacionisme ben arrelat i dinàmic portes endins i enfora.
- Planificar una programació cultural estimulants i a on conflueixi l'esforç públic i privat. Aprofitar i generar sinèrgies per fer viable una oferta d'activitats més àmplia, més diversa, més periòdica i oberta a la projecció exterior.
- Assegurar una dotació en equipaments que assegurin la cobertura en infraestructures suficient per a la prestació social i la manifestació cultural, atenent a les necessitats i especificitats de cada municipi.

4.5.2. Diagnosi estratègica

a) Àmbit d'estudi

Aquesta diagnosi disposa de tres parts ben diferenciades on s'inclouen les consideracions oportunes en matèria d'(a) associacions, (b) equipaments i (c) activitats d'índole social i cultural de l'àmbit d'estudi. Una última part es reserva als mitjans d'informació i participació dels municipis.

En aquest sentit els recursos culturals dels municipis d'Espinelves, Osor, Sant Hilari Sacalm i Viladrau es caracteritzen per:

ASSOCIACIONS SOCIOCULTURALS

- **Nombre elevat però desigual d'associacions socioculturals**

En el conjunt dels municipis de l'àmbit d'estudi, es té constància d'un total de 86 associacions o entitats cíviqes, el 65% de les quals s'ubiquen a Sant Hilari Sacalm, i les 30 associacions restants es distribueixen entre Espinelves (5), Osor (9) i Viladrau (16).

Des de l'òptica demogràfica, l'àmbit d'estudi registra una mitjana de 81 habitants/associació, amb un mínim de 40 a Espinelves i un màxim de 96 a Sant Hilari Sacalm. No hi ha cap municipi sense associació social o cultural.

- **Existència d'entitats socials i culturals de dimensió supramunicipal**

Determinades associacions no són estrictament locals i, fins i tot, algunes estan justament concebudes per afiliar a membres de municipis propers, per exemple les associacions esportives.

Aquest fet incrementa i diversifica l'oferta associativa real de la població i, en definitiva, permet pal·liar dèficits o limitacions de certs municipis. En una lectura inversa, la proximitat o dependència envers una oferta externa potent, resta poder d'iniciativa per al moviment associatiu local, com el cas paradigmàtic de la proximitat amb Vic a l'oest i amb Sant Coloma de Farners a l'est.

- **Diversitat d'associacions amb predomini de les culturals, de les esportives i de les de lleure i educatives**

Al territori d'estudi, les entitats analitzades són de diferent índole: ambiental, cultural, educatiu, esportiu, de lleure, veïnal i social (amb vocació de servei a persones necessitades). D'aquests àmbits, 4 cobreixen el 80% de les associacions: 27 d'índole cultural, 23 esportives, 9 de lleure i també 9 educatives. Tot i aquest domini, la diversitat és prou àmplia, sobretot perquè les entitats culturals cobreixen iniciatives de caràcter musical, teatral, tradicional, d'antiguitats, corals, sardanistes, gralleres, d'art, etc.

- **Vitalitat de les associacions socioculturals dels municipis com a factor clau**

Indiferentment del nombre d'associacions que disposin els municipis, és essencial que les existents demostrin capacitat de mobilització de la població i d'organització d'activitats que contribueixin a dinamitzar la vida social i cultural de les poblacions.

EQUIPAMENTS SOCIOCULTURALS

- **Distribució i tipologia desigual dels equipaments municipals**

El territori de l'àmbit d'estudi disposa de 40 equipaments socioculturals, alguns dels quals actualment es troben en obres de millora. Dels equipaments de l'àmbit d'estudi, 18 es localitzen a Sant Hilari Sacalm el qual disposa de més diversitat i especialització dels equipaments (ex. biblioteca, ludoteca, telecalm, museu, escola de música, aula d'art...), en correspondència amb la seva entitat demogràfica.

Una dotació bàsica a tots els municipis està assegurada amb els locals socials, centres culturals o polivalents i equipaments esportius. I és particularment rellevant l'elevat nombre d'edificis religiosos (una quinzena entre esglésies, ermites i capelles) alguns dels quals tenen o poden tenir un altre ús cultural. Essent 16 els equipaments culturals i 9 els esportius.

- **Existència d'equipaments municipals de projecció exterior**

El Museu de les Guillerries (Sant Hilari Sacalm) i el Centre Cultural Europeu de la Natura (Viladrau), són centres d'elevada projecció a nivell supramunicipal i desenvolupen tasques importants en l'àmbit de l'educació, la divulgació i la conscienciació ambiental.

Altrament, el territori d'estudi està dotat d'equipaments socials o culturals, que si bé no tenen una titularitat compartida entre varis municipis, sí que tenen una capacitat de reclam per a població resident a municipis veïns; com podrien ser les piscines municipals, l'escola de música, l'oficina de turisme, la ràdio...

- **Dèficit d'equipaments en benestar socio sanitari**

La majoria dels municipis rurals experimenten un nou context demogràfic i sociològic que justifica la dotació o accés a determinats equipaments especialitzats en assistència social, com la dirigida a la població en edat avançada. En aquest sentit, pràcticament tots els municipis de la Mancomunitat Intermunicipal de les Guillerries (a excepció d'Espinelves) compten amb equipaments destinats a la gent gran, al voluntariat social, a activitats de cooperació (Germandat de donadors de sang)...

La valoració dels equipaments socials i sanitaris està condicionada a les conclusions que sobre aquests aspectes efectuï la diagnosi del capítol de salut i benestar social.

ACTIVITATS SOCIOCULTURALS

- **Polarització en l'oferta d'activitats socioculturals**

A l'àmbit d'estudi s'han comptabilitzat 65 activitats socioculturals fora de les festes locals, amb programació anual fixa, ja siguin actes puntuals o celebracions amb varis actes i dies

programats. El 43% i el 29% d'aquesta oferta està centralitzada a Viladrau i a Sant Hilari Sacalm, respectivament.

La mitjana d'activitats per municipi és de 16 (incloent Viladrau i Sant Hilari Sacalm) ò 9 (sense considerar-los), mentre que la mitjana d'habitants per activitat és de 107, amb un mínim de 28 a Espinelves i un màxim de 283 a Sant Hilari Sacalm.

- **Capacitat de projecció exterior de determinades activitats locals**

Algunes activitats que s'organitzen disposen de potencial suficient (per tradició, popularitat, espectacularitat...) per esdevenir d'interès més enllà de la població local, per exemple: Fira de l'abet (Espinelves), Ruta d'en Serrallonga (Osor), Via Crucis Vivent (Sant Hilari Sacalm), la Fira de la Castanya (Viladrau)...

Aquestes activitats confirmen les possibilitats de turisme cultural que tenen els municipis de l'Agenda 21 (vegeu diagnosi 3.2. Sectors econòmics).

- **Vinculació de les activitats socioculturals amb el patrimoni**

La història, l'arquitectura, les tradicions i/o qualsevol plasmació patrimonial dels municipis d'estudi atorguen l'oportunitat d'idear o recuperar activitats singulars entorn el llegat sociocultural. Per exemple, el Centre Cultural Europeu de la Natura (Viladrau), el Museu de les Guilleres (Sant Hilari Sacalm)... contribueixen a la protecció i divulgació del patrimoni natural que es concentra a l'àmbit d'estudi. Així mateix els nombrosos aplecs associats al patrimoni arquitectònic i arqueològic de caire més religiós contribueixen també a la conservació i divulgació del patrimoni cultural.

Aquest tipus d'iniciatives reverteixen en la dinamització social i cultural i, fins i tot, econòmica de la població però, també en potencien la valorització i el sentit identitari territorial.

- **Possibilitat d'optimitzar recursos en la programació sociocultural**

Caldria promoure associacions actives i implicades amb la població, mancomunar l'organització d'activitats entre diferents municipis, canals eficients de comunicació d'oportunitats i de subvencions, són mitjans per garantir més i millors activitats especialment entre municipis de pressupostos locals limitats.

MITJANS D'INFORMACIÓ MUNICIPALS

- **Mecanismes habituals d'informació**

Les publicacions periòdiques municipals com a indicadors de les possibilitats d'informació, i també de participació ciutadana, són presents a tots els municipis en format de butlletí i/o revista o mitjançant el web municipal. Tanmateix el mitjà més efectiu i directe per suggerir, consultar o denunciar segueix essent l'atenció personal directa de l'alcalde o els regidors.

b) Àmbit municipal

PUNTS FORTS / OPORTUNITATS

- **Nombrosa i diversa oferta d'activitats socioculturals**

El municipi de Sant Hilari Sacalm és el municipi de l'àmbit d'estudi amb més nombre i diversitat en oferta sociocultural, atès el seu pes demogràfic.

A Sant Hilari Sacalm s'organitzen, al llarg de l'any, actes i celebracions de diversa índole i adreçades a totes les generacions. Amb associacions que contribueixen decisivament a l'oferta d'activitats i amb esdeveniments d'interès supramunicipal, de reclam per al turisme cultural, com per exemple el Via Crucis Vivent.

- **Capacitat de projectar activitats socioculturals associades a la protecció i divulgació del patrimoni**

A Sant Hilari Sacalm s'hi troben entitats i equipaments com el Museu de les Guillerries que contribueixen a l'educació ambiental (amb activitats com la festa del bolet), al coneixement del territori (amb activitats com el bosc d'en Serrallonga) i en definitiva a la protecció i divulgació del patrimoni natural del municipi.

Altrament, activitats com els nombrosos aplecs que s'organitzen al municipi ajuden a la difusió, al coneixement i a la protecció del patrimoni cultural: Aplec a l'ermita del Nen Jesús de Praga i de la Roca d'en Pla, aplec a l'ermita de Joanet, aplec a la Mare de Déu del Pedró, aplec de Santa Margarida de Vallor, aplec de Mare de Déu de Vallclara, aplec de Sant Andreu de Bancells, aplec del Roser a Santa Creu d'Horta...

- **Bona i diversa oferta d'equipaments municipals**

El municipi de Sant Hilari Sacalm disposa d'una àmplia oferta d'equipaments destinats a l'esport (camp municipal d'esports, zona poliesportiva municipal), l'art (aula d'art municipal), la música (escola de música), les noves comunicacions (biblioteca, telecalm i ludoteca municipal), la informació pel jovent (casalxjoves), els serveis religiosos (Ermita Nen Jesús de Praga, Ermita Mare de Déu del Pedró, Parroquia de Santa Margarida de Vallors, Mare de Déu de Vallclara, Sant Andreu de Bancells, Santa Maria de Montsolí), la formació per adults (centre de formació per adults), els cursos de formació no reglada (casa de cultura)...

- **Diversos canals d'informació i participació ciutadana**

Sant Hilari Sacalm disposa també de varietat en els canals de comunicació amb la ciutadania com són el butlletí informatiu trimestral, la revista setmanal, el web municipal i, fins i tot, una radio municipal; els quals configuren un molt bon i divers mitjà per, d'una banda, informar sobre l'esdevenir del municipi i, per l'altra, donar veu a la gent que hi viu.

PUNTS FEBLES / AMENACES

- **Poca comunicació entre municipis sobre les activitats socioculturals**

Manca un canal de comunicació i cooperació entre les administracions locals per a l'intercanvi d'informació, d'ajut mutu, sobre activitats itinerants en el territori, les de possible organització i coordinació conjunta, les que disposen de subvenció, etc.

- **Aïllament territorial**

El municipi de Sant Hilari Sacalm es troba territorialment allunyat dels centres culturals més dinàmics com Vic, Girona i Santa Coloma de Farners i, per tant, li és difícil beneficiar-se d'una oferta territorial superior més àmplia i diversa en equipaments, activitats i associacions que puguin donar resposta a totes les inquietuds culturals de la població, dins un radi de proximitat geogràfica acceptable. Tanmateix aquest aïllament ha estat el motor pel qual l'associacionisme al municipi és tant actiu.

Altrament, la distribució del territori i les distàncies entre els municipis de la Mancomunitat Intermunicipal de les Guilleries tampoc faciliten els desplaçaments o la comunicació entre els municipis de la present Agenda 21. En aquest sentit, fora necessari cercar mitjans de comunicació intermunicipal.

Aquest projecte ha estat redactat per:

GeoServei

amb la col·laboració de:

lavola

I amb el suport de:

Diputació de Girona

Finançament FEDER
*Fons Europeu de
Desenvolupament Regional*